Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu"

1-2

NR. 1-2 SERIE NOUĂ (166-167) • ANUL XVIII • Ianuarie - Februarie 2015

apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei orașului Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Radu Costinescu - *Constanța văzută de la Agigea*, 1964

Editorial

Scrisul

Vasile GRIGORESCU

Am fost invitat, mai zilele trecute, la o întâlnire cu tineri interesați de „lidership". Cuvânt „greu" asupra căruia mi-am exprimat nedumerirea, nereușind să îl acopăr pe de-a-ntregul mulțumitor cu un termen al limbii noastre.

Am spus atunci că principala virtute a unui lider autentic este capacitatea de a comunica și că, în opinia mea, nu este vorba despre comunicare în termeni generali, ci despre comunicarea prin scris. Calitatea de a scrie bine, creator, reflectă una din laturile cele mai importante ale unui lider: capacitatea de organizare a ideilor. O persoană care se împiedică în cuvinte, care disprețuiește beneficiile unei scrieri fluente, care gândește despre compunerea unui text că este un lux inutil, comite o mare greșeală. Este încă mai rău când consideră această abilitate irelevantă.

Este o lozincă, însă scrisul, ca expresie a creației, este un fundament al libertății. Orice stavilă în calea lui, dincolo de cea estetică, dezvăluie intenția unor „lideri" de a împiedica nașterea unor înlocuitori autentici. Îndeletnicirea scrisului atrage după sine obligația de a protesta vehement împotriva oricărei îngrădiri. Cu cât stavila este mai înaltă, cu cât ideologia este mai radicală, cu atât obligația „scriitorului" de a le diseca, de a le critica, de a „râde de ele" este mai covârșitoare. Nu se pot găsi circumstanțe atenuante asasinului cuvântului liber decât tot ca expresie a libertății.

Linia de demarcație între un lider autentic, interesat de prosperitatea comunității și un demagog pare a fi suficient de groasă pentru a nu se confunda. Că nu este tocmai așa ne-o arată ușurința prin care reușesc unii să-și ascundă „blana" cu diverse „făcături", sub forma unor erudite lucrări „adaptate", doctorate etc. cu ajutorul cărora se deghizează în îndrumătorii nației, cei care administrează adevărul și dreptatea.

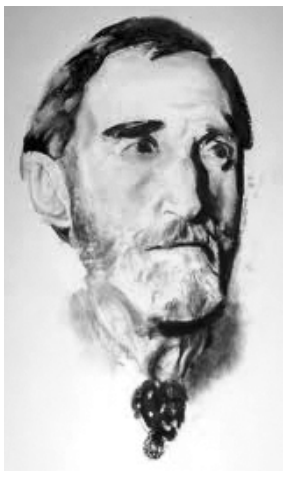
Pornind de la cele mai sus spuse, ne-a bucurat cu asupra de măsură recunoașterea primită anul trecut de niște valori exemplare, personalități apropiate *Sud*-ului nostru: Mihai Dinu (pentru volumul *Mică metodă de liră pentru începători*), Emil Lungeanu (pentru volumul *Jocul*), Constantin Lupeanu (pentru *Părinții Sistemului Filozofic Taoist*), Raluca Tudor (pentru editarea volumului anterior), Florentin Popescu (pentru volumul *Eu v-am citit pe toți*), cât și Ștefan Crudu (Premiul „Oameni de nota 10" pentru jurnalism).

Să fie oare semn de îndreptare ?

Joi, 5 martie 2015, începând cu orele 11.00, la sediul Editurii Rawex Coms din București (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1) vor fi prezentate volumele *In memoriam Constantin Carbarău* și *Bibliografia revistei Sud, 1996-2001*. Pentru participare și amănunte puteți apela la telefonul redacției 0720 350555.

Amurg de iarnă

de George Bacovia

Amurg de iarnă, de metal,
Câmpia albă – un imens rotund –
Vâslind, un corb încet vine din fund,
Tăind orizontul, diametral.

Copacii rari și ninși par de cristal.
Chemări de dispariție mă sorb,
Pe când, tăcut, se-ntoarce-același corb,
Tăind orizontul, diametral.

PATRIMONIU

BOLINTINUL INTERBELIC

pag. 3

Am citit despre...

Oameni care lasă urme

Florentin POPESCU

„Domnule, îmi spune cineva, poporul acesta nu moare. Și nici nu se predă !" „Dar cine a pus problema morții sau a predării lui ?" îl întreb.

Și omul, despre care știu că are o fire echilibrată, nici pesimist și nici optimist în totalitate, ci având bine dozate din amândouă aceste atribute, îmi argumentează spusa așa cum știe el. „Păi, zice, uită-te și tu ! Corupția bântuie prin România peste tot și românul este, din păcate, foarte inventiv și în acest domeniu. Avem corupție de la vlădică până la opincă, de la miniștri și parlamentari până la oamenii care fac curat pe străzi. Poate că există corupție și printre aurolaci. Nu știu, da' nu m-ar mira să avem și acolo ! Se fac arestări peste arestări și pentru mine a devenit chiar distractiv ca în fiecare dimineață când îmi beau cafeaua să aud la Radio că s-au mai făcut niște descinderi la case de corupți (ori bănuiți de corupție și fapte condamnabile penal: trafic de țigări și de stupefiante, chiar și de carne vie, hoții pe scară largă și câte altele), că procurorii nu mai prididesc să alcătuiască dosare de trimitere în judecată, că nu mai știu care parlamentar sau fost ministru este cercetat sau condamnat etc. etc.

(continuare în pag. 2)

Nicolae Dan Fruntelată
Prima scrisoare pag. 3

Acad. Ioan Aurel Pop
Eminescu și străinii - o reconsiderare pag. 12

Prof. Univ. Dr. Mircea Dumitru
Cum gândim azi, cu Eminescu, traducerea și tălmăcirea operelor filozofice ? pag. 13

Gl. bg. (r.) Gheorghe Dragomir
Osama bin Laden e „mort", trăiască „Statul Islamic", noul inamic al planetei pag. 14

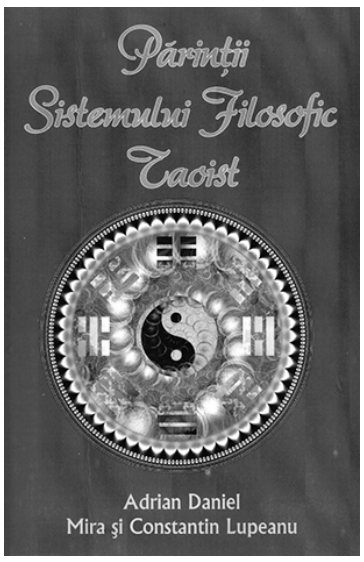
Biblioteca SUD-ului

Mihai Dinu, ***Mică metodă de liră pentru începători (cu tabulatura digitației prozodice și optzeci de exerciții rezolvate)***, Editura Spandugino, București, 2014, 184 p.

„Iubite cititorule (*mon semblable, mon frère*), ții în mână o carte absolut inutilă, un fel de curs practic de potcovărie pentru locuitorii unei țări din care caii au dispărut de mult. Cu mici excepții, poezia actuală s-a eliberat de toate servituțile codurilor prozodice clasice. Cucerirea acestei libertăți nu este, de alminteri, un fenomen recent. Versul liber, descătușat din obezile metricii tradiționale, se practică la noi de mai bine de un veac..."

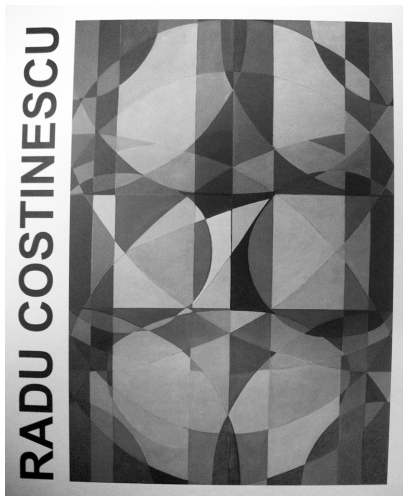

Nicolae Scurtu, ***G.T. Kirileanu și contemporanii săi. Vol. I. Scrisori către Nicolae Iorga***, Editura Acțiunea, Piatra Neamț, 2012, 152 p.; ***Vol. II. Scrisori către Constantin Meissner***, Editura Acțiunea, Piatra Neamț, 2013, 240 p.

„Epistolele din acest corpus, scrise cu talent și într-un stil ce conține numeroase accente de afecțiune și prețuire absolută, recompun portretul moral, fizic și intelectual al unui tânăr ce descinde dintr-o familie de oameni de la munte obișnuiți, desigur, cu munca, răbdarea și, mai presus de toate, cu respectul și cuviința față de valorile autentice."

***Album* / Radu Costinescu**, București, Editura Tracus Arte, 2014, 164 p.

Radu Costinescu s-a născut într-un moment ostil, cu doar nouă ani înaintea celui de-al doilea război mondial, într-o familie cu o solidă tradiție intelectuală care, nu peste multă vreme, avea toate șansele de a deveni un imens dezavantaj, iar istoria imediată l-a preluat la vârsta adolescenței în plină epocă de sovietizare a României. [...] *Opera lui, de fapt cercetarea lui de peste cincizeci de ani, dincolo de faptul că are forma definită a picturii, constituie un amplu demers de cunoaștere, o hermeneutică a realului și o incursiune spirituală dincolo de limitele stricte ale vizibilului; un amplu discurs despre geometrie și lumină, inclusiv despre geometria sacră și despre lumina necreată !* (Pavel Șușară)

Oameni care lasă urme

(urmare din pagina 1)

Și văzând că nu-mi dau imediat seama unde bate, partenerul meu de dialog, simte nevoia să se explice în continuare. „A, probabil că te gândești la cultură, la dezastrul care e și-acolo. Las la o parte faptul că instituțiile statului și-au luat aproape în întregime mâinile de pe literatură, de pe cinematografie, muzică și toate celelalte, că nu mai sprijină și nu mai finanțează nimic, că totul merge la voia întâmplării, că miniștrii culturii sunt schimbați precum cămășile, încât dacă îl întreb pe un scriitor, pe un pictor, pe un muzician cine este ministrul habar n-are. „Dar ce, îl incit, ai vrea să avem iar o „Cântarea României ?" „De ce nu ? Eu nu sunt un nostalgic, da' trebuie să recunosc că înainte de 1989 talentele erau ajutate, stimulate să iasă la lumină. N-a făcut nimeni o statistică (poate nici n-ar conveni multora de azi), da' dacă ar face-o, sunt sigur că foarte multe dintre personalitățile artistice de acum s-au afirmat în acel blamat Festival „Cântarea României". În fine, e o discuție care se poate duce la infinit pe această temă. Eu voiam să-ți demonstrez altceva. Anume că România nu moare, cu toate că n-or fi puțini cei care i-ar cânta prohodul într-o bucurie !

Poate economic și industrial România o fi astăzi la pământ, da' spiritual, cultural vreau să zic, mai adăugă omul, nu moare. Nu moare pentru că peste tot în țară se mai găsesc oameni care o mențin – și încă bine ! – în viață. Păi uită-te și tu amice, nu mai avem „Cântarea României", în schimb încă mai avem cenacluri literare, încă se mai organizează festivaluri și concursuri artistice, încă mai au loc spectacole, încă se mai fac filme !

Dacă aș avea pană de romancier, zău că aș scrie o carte despre oamenii care în aceste vremuri total neprielnice culturii se zbat, lucrează (numai ei știu cu câte eforturi) să dea viață unor idei pe cât de frumoase pe atât de lăudabile. Vechea zicală potrivit căreia „Omul sfințește locul" nu-i o vorbă goală și azi, când degringolada și harababura sunt la ele acasă mai peste tot, ea își adeverește existența din plin și cu toate forțele !"

Reflectând la cele auzite de la interlocutorul meu de ocazie, mi-a venit să-i răspund imediat: „Domnule, știi că ai dreptate !"

Și cum un gând îl cheamă pe altul n-am putut să nu meditez, fie și pentru câteva clipe, la condiția românului de azi. Aflat între o propagandă oficială ce răspândește pe toate căile ideile globalizării (în detrimentul patriotismului, catalogat de ea drept naționalism, pe nedrept cu siguranță) și instinctiva iubire de patrie și de valorile, de istoria și idealurile ei, pe de altă parte, compatriotul nostru este, nu de puține ori, pus în dificultate, căutându-și în sine o cale de echilibrare, de bun simț, de bună măsură în judecarea lucrurilor.

Firește, românul nu poate rămâne cantonat în istorie, refuzând ritmul vremurilor de azi (cu toate imperativele lor), după cum nici nu poate șterge cu buretele trecutul de dragul unui viitor promițător, dar Dumnezeu știe cât de realizabil întru desăvârșirea lui ca om și a împlinirii multilaterale a țării sale.

Dar, vorba celui cu care am dialogat: „Câtă vreme mai avem români care prin fapta și viața lor lasă urme în cultură, în spiritualitate și în ultimă instanță în istorie, nu avem a ne teme că România moare".

Puteam oare să nu-i dau dreptate ?

Să sperăm că pe aceste urme vor mai păși și alții și din generațiile care vin din urmă.

BOLINTIN - Istorie în imagini

Spiridon Pârvănescu (1914-1977), zis Gică, fotografiat în *Studio Bolintin*, prin 1935. Profesia constructor (zidar), a locuit pe strada Mieilor.

Mielu Pârvănescu (mort la 101 ani) a avut următorii copii:
– Joița, căsătorită cu Marin Bulete;
– Marioara, căsătorită la București;
– Ionică (zis Pupalaș, mort la 99 de ani), căsătorit cu Rada, tatăl adoptiv al lui Ilie (str. Mieilor);
– Spiridon, călăraș cu schimbul, mort în 1917. A fost tatăl lui Lixandru și **Spiridon, zis Gică** (foto – tatăl lui Lazăr Pârvănescu de pe Boiereasca sau str. Belșugului și al Marioarei căsătorită Manolache). Lixandru și Spiridon, după moartea tatălui au fost crescuți de bunicul lor, Mielu.
– Lixandra, soția lui Costică Mătăchiță, cizmarul.

Pârvăneștii sunt localizați în zona numită Moșteni (Știrbești) a Bolintinului din Vale și ocupau/ocupă o fâșie de teren, în vatra satului, care începea din Babanegi (str. 23 August), trecea peste str. Călin Tănescu (Partizani), apoi Boiereasca (str. Belșugului), apoi str. Mieilor și se oprea la limita proprietăților de pe strada Palăncii.

(Foto Colecția Fam. Manolache, inf. Lazăr Pârvănescu, 2014)

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT
Prima scrisoare

Nicolae Dan Fruntelată

Această propunere de rubrică pentru o revistă care se potrivește sufletului meu este scrisă în primele zile ale lui 2015. Revista se cheamă *Sud*, apare într-un oraș cu nume de poet român de la începuturi, a fost întemeiată de un prieten și coleg de profesie, Constantin Carbarău.

Prin anii '70, Constantin Carbarău era șeful secției Externe a ziarului județean *Teleormanul*. Acolo a fost și primul loc de muncă al soției mele, care a lucrat în secția condusă de omul cu suflet mare, cu vorba repezită, cel care știa să se facă apropiat din câteva cuvinte. Atunci l-am cunoscut, aș fi băgat mâna în foc că e oltean de-al meu, după vorbă, după port, după boiul lui brunet și ochii de viezure. Întotdeauna am avut o relație caldă cu Constantin Carbarău. Cu ziaristul externist cultivat, dublat de un reporter torențial.

Viața ne-a depărtat, am mers pe drumuri multe și diferite, dar acum, la bătrânețe, îmi ajunge sub ochi revista făcută de el în zarea Bolintinului. Revistă care a rezistat și rezistă într-o vreme când oficialii culturii române nu dau nici doi bani pe cultură, într-o vreme când Uniunea Scriitorilor devine un cerc de fier în care nu mai încap decât autorii „la modă".

De ce vreau să scriu la *Sud* ? Simplu, pentru că sunt sudist până-n prăsele, e drept, mai de la Vest, din Valahia Mică, dar totul e Sud, pentru că o carte a mea, pe care o iubesc mult și care a apărut la Editura Eminescu în anul de grație 1985, se cheamă chiar așa: *Sud, până la capăt*.

Oamenii care scriu la revista asta sunt vecinii mei, mulți chiar prietenii mei. Vreau să scriu aici numai despre valorile culturale ale Sudului, despre oamenii care trăiesc sub această Constelație.

Nu sunt exclusivist, nu sunt regionalist, nu neg celelalte valori ale spațiului românesc, le recunosc pe toate, dar cred că suntem într-un punct în care trebuie să ne redefinim mitologiile și atributele spațiului, nu formal, ci substanțial, prin cărți, prin oameni, prin personalități și personaje.

Iată manifestul acestei rubrici. Eu sunt gazetar de aproape o jumătate de veac. Am învățat că, atunci când pornești un proiect publicistic, trebuie să-i definești foarte clar formula și s-o respecți cu sfințenie.

Aria preocupărilor mele nu se rezumă doar la cei care scriu în revista *Sud*, ci la tot ce înseamnă Sudul românesc, de la Mehedinți la Mare, trecând prin toată Câmpia Dunării și prin Bărăganul vânturilor și fantasmelor.

Vi se pare un proiect utopic ? Vă privește, eu mă angajez în el, cu câtă putere mai am, cu câtă dragoste de carte și de valoare mai am, eu vă aștept să-mi trimiteți cărți și provocări pe adresa revistei *Sud*. Despre unele n-o să scriu, despre cele care, după opinia mea, nu vor trece o anumită ștachetă de valoare a literaturii sudiste. Să nu se supere, iar dacă o să se supere îi privește, cei care nu vor intra în această ecuație.

Ceilalți sunt parte din pariul meu. Din *Sud, până la capăt*.

P.S. Fără nicio ezitare, această primă scrisoare este adresată memoriei prietenului cald, Constantin Carbarău. Să-l legene Dumnezeu în leagănul de mătase al drepților lui !

Constantin CARBARĂU
Bolintinul interbelic

În anul 1925, în ziua „Înălțării Domnului", dacă nu toți bolintinenii, atunci cei mai mulți dintre ei, se adunaseră în mijlocul satului. Veniseră aici țărani, meșteșugari, negustori, învățători, oficialități locale și, bineînțeles, numeroși copii nu numai pentru că era o mare sărbătoare religioasă, nu numai pentru că în această zi se aducea cinstire celor căzuți pentru patrie, ci, mai ales, pentru că urma să se dezvelească un monument închinat eroilor bolintineni, celor morți sau dispăruți în războiul de independență din 1877/88, în războiul balcanic din 1913 și, în special, în primul război mondial 1916-1918. Un monument simplu, modest, dar cu gust, reprezentând un soldat pregătit pentru „un atac la baionetă". Pe cele patru laturi ale soclului erau montate plăci de bronz în care fuseseră înscrise denumirile unor localități unde au avut loc bătălii în amintitele războaie, precum și numele bolintinenilor căzuți. Ceea ce merită a fi subliniat este faptul că monumentul reprezenta opera integrală a bolintinenilor, fiind ridicat prin colectă publică locală, iar autorul fiind, de asemenea, bolintinean. Se numea Theodor Mâinea și se născuse în 1885. Școala primară a făcut-o în Bolintin apoi a continuat studiile la gimnaziul și la Liceul „Sf. Sava" din București. Având deosebite aptitudini pentru desen, la terminarea studiilor liceale, se înscrie la Facultatea de Belle Arte din Capitală. După licență, devine profesor de desen la Liceul de construcții civile și edilitare din București. Theodor Mâinea încetează din viață în 1952/53, fiind înmormântat la București. Lasă în urma lui câteva lucrări de sculptură între care monumentul „eroului necunoscut" din Bolintin Vale, bustul doctorului C. Constantinescu, director al Spitalului Poenărescu (aflat în incinta amintitei instituții bolintinene), pe cel al unui prieten, Petre Cristea (în cimitirul din Poenari) și pe cel al preotului Oprescu, aflat în posesia familiei.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, localitatea noastră s-a dezvoltat puternic în plan economic, social-cultural și edilitar, dezvoltându-se vertiginos meșteșugurile și comerțul. La capătul celor două decenii interbelice, adică prin anii 1938/39, în Bolintin își desfășurau activitatea mai bine de o sută (!) de ateliere de cojocărie, cizmărie, croitorie, ceaprazărie, frizerie, rotărie, tâmplărie, fierărie etc. De asemenea, numeroase brutării, măcelării, băcănii, dar și magazine „cu de toate" erau răspândite peste tot, pe străzile ce duceau spre satele învecinate (Bolintin Deal, Crivina, Malu Spart, Poenari, Palanca) și, normal, în centrul localității. De pildă, la vremea aceea, existau în Bolintin vreo 6-7 brutării/covrigării și tot atâtea măcelării. Brutării mari erau cele aparținând unor bolintineni ca Marin Groza, Tănase Grecu, Costică Manolache (care avea și cârciumă), Gheorghe Paradistu (la ieșirea spre Palanca) și Ionică Brutaru zis Olteanu. Măcelării aveau Gogu Oprea, Marin Oprea (Bercu), Marin Necșuțu și alții. Acestora li se adăugau prăvăliile, mai mari sau mai mici – ca a lui Ilie Sugurel în cartierul țiganilor, sau a lui Costică Briceag pe Linia Băleanului – și „magazinele universale" din centrul Bolintinului, precum cel al lui Vasile Manolache, aflat într-o clădire impunătoare (salvată de demolare), ridicată în anii 1932-34; a lui Costică Ștefănescu, construcție aspectuoasă, cu etaj și multe ornamente (demolată în ultimii ani ai comunismului); al lui Costică și Icu Dumitrescu, tot cu etaj și cu un larg spațiu comercial (demolată tot pe atunci); al lui Mișu Rica zis Mazăre, ceva mai mic însă bine aprovizionat (demolat) ș.a.

Ceea ce anima și colora însă viața satului, erau cele peste 30 de cârciumi, hanuri, birturi și restaurante care funcționau, în pragul celui de al doilea război mondial, la Bolintin. Mai mici sau mai mari, elegante sau populare, toate erau bine aprovizionate cu băuturi, carne, pâine și fel de fel de alte produse și în toate se găseau, cam la orice oră, nu numai vin, bere și tărie, ci și mâncare caldă.

La Bolintin funcționau în acea vreme trei mori, cu mult peste nevoile unei localități cu prea puțin teren arabil. Era o moară pe rîul Sabar – „Micuța", modernizată cu tehnologie austriacă – aparținând fraților Vasilescu, alta în mijlocul satului – „a lui Boieru", a familiei Bolintineanu, „sistematică", cu valțuri și motor termic – și încă una la ieșirea din localitate, spre rîul Argeș, a lui Ioniță al Nițului, cumpărată de Gheorghe Zaharia zis Râmboacă și transformată în moară cu valțuri (în vremea regimului comunist aici a fost o fabrică de pâine, care apoi s-a „privatizat"). Vinul, în cazul în care cârciumarii înșiși nu aveau vii, era cumpărat din zonă (din sate ca Bălășoieni sau Ogrezeni), de la podgoriile de la Greaca sau chiar de la Drăgășani. Tot pe plan local se asigura gheața pentru răcirea băuturilor vara și pentru alimentarea răcitoarelor domestice. Mai precis, la primele semne ale primăverii, gheața Argeșului și a Sabarului era tăiată în bucăți mari care apoi erau adăpostite în beciuri adânci, acoperite cu pământ și paie, astfel încât să reziste căldurilor verii și să se poată bea un vin sau o bere „Luther" cumsecade.

Cele mai multe dintre localurile bolintinene erau situate în centrul localității, în jurul bisericii, la intrarea în bâlci (era pe locul sediului OMV-Petrom de azi, a Trustului), la diferite răspântii, precum și de-a lungul drumurilor principale. Urmând, de pildă, traseul de la intrarea în Bolintin de la rîul Sabar și până în centru, pe partea stângă a șoselei se găseau cârciumile deținute de Nicu Pârvu, Stanciu Necșuțu, Ștefănică Răducu și Marin Necșuțu. În jurul bisericii se aflau mai multe, între care și cea a lui Lixăndruș Ionescu, care avea biliard și aducea a cafenea și în fața careia se organiza duminica „hora pe nemțește". La aceasta participau tinerii ceva mai înstăriți, care veneau îmbrăcați în haine moderne. Ceilalți tineri, care purtau costume populare, jucau „hora românească" în fața cârciumii lui Costică Stegărescu sau a celei aparținând lui Gheorghe Rica. Peste drum de cârciuma lui Costică Stegărescu, clădită în 1910 și în prezent demolată, era birtul lui Ștefan Rădulescu zis Ștefănică Friptu, pe locul acesteia aflându-se azi „Pensiunea" lui Traian Chiva. Tot în jurul bisericii aveau cârciumi sau birturi Marin Dobrișan, Florin Vasiliu și alții. Ceva mai departe de biserică se găsea cârciuma lui Radu Niță Stere, iar vizavi de aceasta, cel mai elegant local din Bolintinul interbelic, restaurantul lui Mitică Oprea, unde venea protipendada târgului și unde opreau călătorii cu ștaif. Piatra de temelie a acestui restaurant în care, după naționalizare, a funcționat mult timp o farmacie, iar astăzi este demolat, a fost pusă de Ziua Națională, la 10 mai 1910, la inaugurarea lucrărilor participând și venerabilul Constantin Șt. Bolintineanu, mult timp primar al comunei.

Pornind din centrul satului și mergând pe străzile ce duceau spre localitățile învecinate puteai, de asemenea, întâlni destule prăvălii. Pe drumul spre Palanca, sat situat la câțiva kilometri, era cârciuma lui Jean Apostoiu, mare, spațioasă, cu salon de dans, iar ceva mai departe cea a lui Mieluș Pârvănescu. În drumul spre Malu Spart, drum pe care veneau vlășcenii, era hanul lui Ștefan Bidirici (azi „Godac"), iar la câteva case mai încolo, lângă casele familiei Chiva, un alt han, pentru ca în apropiere de ieșirea din sat să dai peste cârciuma lui Gh. Nițescu. Mergând spre alt sat, Crivina și trecând prin cartierul Linia Băleanului, te puteai opri la cârciuma lui Gogu Ghițescu zis Frige-câine, la cea a lui Nicu Constantinescu sau a lui Oprea Răducu. Ceva mai departe, pe Linia Argeșului, era birtul lui Costică Popescu zis Mauru.

Creșterea economică a determinat și o înmulțire a populației, apariția a noi case și noi gospodării, înființarea unor instituții publice, construirea unor sedii pentru asemenea instituții. Astfel, între cele două războaie mondiale, s-a înălțat clădirea Judecătoriei de plasă (astăzi policlinică), inaugurată la 10 martie 1927, a fost dată în folosință clădirea dispensarului uman (1928), au fost pavate străzile din centrul satului cu piatră cubică, iar în 1936, în timp ce primar era avocatul Gh. Popescu, în localitate s-a introdus energia electrică. Bolintinul din Vale era, atunci, una dintre puținele localități din județul Ilfov electrificată și, oricum, singura rurală.

În aceeași perioadă, la Bolintin, pe lângă doctorul Samuel Gălățeanu și alte 1-2 cadre medicale, care lucrau în cadrul dispensarului uman, în localitate își mai desfășurau activitatea alte 2-3 cadre medicale cu pregătire medie pentru îngrijirea populației și asistarea femeilor însărcinate. Tot în acei ani, funcționau în satul noastru nu mai puțin de trei farmacii, fapt care poate fi interpretat ca o expresie a preocupării proprietarilor de farmacii de a face bani, dar și ca o consecință a gradului de bunăstare a populației. Una dintre aceste farmacii funcționa în casele lui Marin I. Oprea zis Bercu, case cu etaj, dărâmate în regimul comunist; o alta, a farmacistului Petre Hașeganu, își avea sediul în vechile case, demolate, ale familiei Florea Șovărel, în

(continuare în pag. 10)

Valeriu Perianu

VALERIU PERIANU, născut la 29 mai 1949, este absolvent al Liceului „Panait Cerna” din Brăila și licențiat al Facultății de Filosofie din București. În perioada studenției, a fost membru al Cenaclului de Luni, condus de Nicolae Manolescu, la Casa de cultură a studenților din București. A colaborat la revistele: *Amfiteatru*, *Cronica*, *România literară* și *Literatorul*. Debutează editorial în 2004 cu o carte de filosofie, *Ființa paradoxală și neființa estetică*, având o prefață semnată de acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici, și cu o carte de poeme, *Intermundii*, ambele cărți fiind editate de Editura Junimea din Iași. Tot în 2004, a publicat *Poeme în travesti*, o carte originală, cuprinzând reproduceri ale unor picturi celebre având pandant poeme inspirate de acestea, carte apărută la Editura Pim din Iași. În 2005, autorul publică volumul de poeme *Ghid de conversație pedagogică*, la Editura Golia din Iași, și este inclus în *Antologia poeților brăileni* editată de Direcția pentru patrimoniu, cultură și culte din Brăila. La acestea se adaugă volumul bilingv de filosofie *Teoria realității totale*, din 2011, Editura Estfalia, București, și cartea de poezie și filosofie *Atelier de reparat idei*, din 2013, Editura Pim, Iași. Ceea ce scrie Valeriu Perianu poartă marca unei indubitabile originalități ca idee și stil dezinhibat indicând un condei exersat și necanonic. Cu asocieri inedite, ironie, cu un viguros spirit ludic-lucid sunt amendate, șarjate, ridiculizate false valori, tare, clișee, pocife ale unei realități de ieri și de azi, necruțându-i-se niciun palier: social, politic, religios, literar etc. Să nu ne așteptăm la o lectură comodă, dimpotrivă. Vom fi contrariați dar și captivați de maniabilitatea lingvistică descoperind în retrasul autor brăilean un poet sigur pe mijloacele sale artistice și singular în peisajul nostru literar actual. (V.M.)

EXAMENUL DE CONȚOPIST

Ca să devii scriitor
îți trebuie un dosar cu șină
pe care să culiseze
bârfe autorizate
despre literele tale intime
cum faci dragoste
cu poemele altora
cum ți-ai crescut cuvintele
și în ce hal au ajuns
ce alură ai pe suport clasic

Ți se face conversia estetică
din țoli în kg/ forță de păreri
pentru a da greutate talentului
în care autorul a pus doar hârtia
se cântărește cadidatura oarbă
și apoi se distrug probele
anexate la dosarul de cadre
cărți cu tupeu ce se vor citite

Urmează verdictul confraților
care jură pe operele lor sfinte
că s-au parcurs toți pașii spirituali
întru dovedirea bunei credințe
și doritorul de asociere cu elita
este demn de milă dacă ispitește
cu bunătăți curățenia juriului
obișnuit să treacă cu vederea
lipsirea de libertate a inspirației.

ECONOMII LA PURTĂTOR

În aceste vremuri tulburi
metaforele sunt investiții solide
și mintea este o cutie de valori
care nu poate fi deschisă ușor

Chiar obținute sub tortură
ele vor fi doar copii flecare
ale originalului ascuns intact
în podul înalt al imaginației

Economisiți deci fiecare literă
ce poate fi monedă de schimb
pentru o altă omenire hămesită
pe care nimeni n-o depistează
că a dispărut înainte de scadență.

GAZETA DE PERETE

La gazeta de perete
aveau loc execuțiile publice
care articol îl citeai
acela ți se aplica
semn că-ți trebuia o cultură solidă
să eviți lecturile dăunătoare

Acolo ți se întindeau capcane
să te dai singur în vileag
din cititor în scriitor clandestin
care mânuiește scrisul
la o mașină neînmatriculată
în gazeta de acasă
pe pereții proprietate personală
împotriva codașilor
împotriva fruntașilor
care nu știau ce se scrie despre ei

Aici era focarul de infecție
unii munceau cinstit
și defilau de plăcere sărbătorile
iar alții se distrau pe ascuns
cu ansambluri de măsuri
imitând monitorul oficial
scriitorul de epitafuri al țării.

SFÂRȘITUL LUMII

După mine potopul
este un fenomen biografic
care se numește popular
debarcarea lui Noe
și se manifestă diferit
de la individ la societate

În literatura multor popoare
apare ca oportunism politic
dar îi putem spune minune
pentru că sfârșitul scapă cu viață
iar noi murim neterminați

Curios este însă ce se întâmplă
după petrecerea vieții și-a morții
când sala Judecății de Apoi
poate fi arhiplină cu nevinovați
și instanța supremă absentează
fiindcă n-a avut colac de salvare.

PEDEAPSA CAPITALĂ

Presimt că odihna veșnică
Va fi o mare plictiseală
Să stai nemișcat în pieire
Cu trupul acoperit de suflet
Fără posibilitatea de a evada

Încerc să folosesc terenul
Acelei celule izolate din creier
Unde m-am tot certat cu legea
Segregând rasial amintirile
În albe și negre după viitor

Nu găsesc niciun prezent apt
Să-mi alcătuiască măcar o zi
Din timpul pe care l-am economisit
Mereu se dilată datoria publică
Și se amână pedeapsa capitală.

RESTITUTIO IN INTEGRUM

Curând trebuie să înapoiez
trupul închiriat la naștere
(natura este un spectacol în aer liber
un bal mascat oferit gratis fiecăruia
să-și consume moartea pe-ndelete)

Totul este plin de recuzita trăită
nicio minune proaspătă nu-i posibilă
(și nu poți refuza să joci această piesă
tânjind zile lungi de la Domnul)

Jucăm rolul de ființe sensibile
cu proprietăți intelectuale brevetate
(cine a mai pomenit așa abuz
să ți se ia mințile precum o mobilă
fiindcă trebuie să te muți în altă lume ?)

Sufletul e cel mai ușor de ascuns
mi-l dau pe nimic oricui dorește copii
(numai să nu încapă pe mâna poeților
că aceștia fură sentimente de la morți
și pretind că le-au primit moștenire).

NECUVÂNTĂTOARELE CERNELII

În ziua necuvântată de azi
nimeni nu mai cunoaște
bunele maniere poetice
scrisul este sintetic
inspirația are formule
ce înlocuiesc visele
iar ideile sunt cu aditivi
să dureze cât mai mult

Nimeni nu mai cere azil poetic
de jena caligrafiei mentale
când trebuie să unelteacă
poeme cu strungul și rindeaua
și să-l intituleze pe autor
trădător de onoare al literelor
fiindcă rima era politețea
cu care te adresai clasicilor
în sentimente liber convertibile.

BOMBA ATOMICĂ

Întunericul s-a trezit devreme
înaintea tuturor procreațiilor
să fie acolo un loc de popas
unde se mănâncă pâine de trup
și bea suflet rece neînceput

Iar dacă pornim în drumeție
cotrobăind prin gena noastră
poate găsim originea speciilor
ascunsă într-o boală lumească
ce a făcut ravagii în paradis

Am dispărut demult ca pericol
moartea nu mai are nicio calitate
este un izotop slăbit de rutină
ce trebuie îmbogățit cu mintea
ca să poți locui în explozie.

CHIRURGIE INESTETICĂ

Dumnezeu este
singurul chirurg
care face pe viu
transplant de suflet

Așa cum fiecare
și-a găsit trupul
ocupat de sine
tot la fel trebuie
să se desfacă cenușa
pe altă parte a arderii

Binecuvântată fie mâna lui
care nu ezită niciodată
să prevină moartea
că are de așteptat o viață.

Ionuț Caragea

Ionuț Caragea, ***Cer fără scări/Ciel sans escalier***, editura eLiteratura, București, 2014.

Reîntors acasă, prolificul și provocatorul Ionuț Caragea, un literat atipic, dezlănțuit într-o abundentă producție (versuri, aforisme, eseistică, proză SF) vrea *să rescrie lumea*. Descoperă, îngrijorat, că „este atâta poezie în jurul meu / încât niciodată nu voi avea timp să o scriu"; în plus, mintea este „trădătoare de suflet" și, cu fiecare cuvânt încredințat *cimitirului alb*, pierde câte „o picătură de viață". În fond, „extremistul" Ionuț Caragea refuză cuvintele-decorații, știe că moartea este o „prezență invizibilă / care ne locuiește în fiecare clipă"; nu-i înțelege pe cei care, temători, nu sunt capabili de a dărui, oblojind suferința din jur. „Născut" pe Google, cum ne anunța într-un mai vechi volum (editura *Stef*, Iași, 2007), poetul caută, cu o cucernicie sinceră, *locul spovedaniei*. Și în *Cer fără scări / Ciel sans escalier* (*eLiteratura*, 2014), împătimitul navigator, trudind la un „piedestal de cuvinte", caută mirificul lumii, nu fericirea-cobai. Și nici mizerabilismul din jur. Veritabil „atlet al poeziei", cum îl vedea Jacques Bouchard, un „bard cosmic liber", ghidat de orgoliu, cum îl definea rafinatul Ștefan Borbély într-o densă prefață, Ionuț Caragea se (ne) întreabă: „și dacă pică serverul mai sunt poet" ? (v. *Disconnect*). Evident, Ionuț Caragea este un poet autentic, urmând a fi „redescoperit". Chiar dacă „realitatea virtuală", aplatizând relieful axiologic, e locuită de cohorte de nechemați, doritori să circule, lăsând biete urme scriptice destinate „coșului". Or, pentru Ionuț Caragea poezia este „o trecere de pietoni / între viață și moarte" (splendid spus !). Iar dedicațiile sale lirice, dobândind un înțeles soteriologic (cf. Ștefan Borbély), nu lasă loc echivocului: „Dumnezeu locuiește la ultimul etaj / într-un cer fără scări". (Adrian Dinu Rachieru)

DISCONNECT

și dacă pică serverul mai sunt poet ?
și dacă pică brusc internetul în toată lumea
cine va mai auzi de mine ?

mi-ar plăcea să se dea o lege
prin care să se interzică poezia în locurile publice
să te duci în locurile special amenajate
cu un creion și o foaie de hârtie
să scrii numai pentru tine
ca și când poezia ta
ar fi un inel de logodnă
sau o promisiune de iubire

mi-am rănit sufletul pe hârtie
într-o baltă de cuvinte
tu îi spui clișeu
deșeu sau pur și simplu vorbărie

în timp ce poezia este o trecere de pietoni
între viață și moarte

sau un mistreț fugărit de alice
într-o pădure virgină

ceea ce scriu nu-i o simplă îndeletnicire
ci o dedicație pentru Dumnezeu
care uneori îți pune palma
pe frunte, femeie

chiar dacă viața înseamnă un spital
în care oamenii te tratează
cu pastile de sictir
în timp ce moartea inventariază suflete

dacă ar pica internetul
aș merge cu picioarele goale prin țărână
să simt trupul rece al înaintașilor mei
sau m-aș tunde zero
să nu-și dea nimeni seama
cât de frumos ninge

aș renunța la această vorbărie
și ți-aș trage un șut
acolo unde te doare cel mai tare
să-ți arăt cât de mult te iubesc

m-am născut pe *Google*
toată lumea știe
și tot caut, tot caut locul
în care să mă spovedesc

INIMĂ CU PERUCĂ

cuvintele sunt decorații obținute
în războaiele minții
și fiecare-și construiește-o legendă
în jurul propriului nume
și fiecare-și dă întâlnire cu moartea
cel puțin o dată în viață
rupând o legătură romantică de lungă durată
cu boala, tristețea, mizeria și alte amante perfecte
și ochii lui Dumnezeu care sunt peste tot
și ți-e imposibil să scapi de privirea lor insistentă
și cauți soluții inovatoare
să te ascunzi mai bine în tine
până și inima ta poartă perucă
până și pentru călătoria din vise
ai nevoie de ghid

NICIODATĂ NU LUĂM MOARTEA ÎN SERIOS

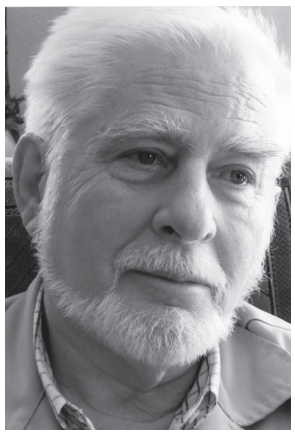
niciodată nu luăm moartea în serios
această prezență invizibilă
care ne locuiește în fiecare clipă

oricât de pustii ar fi viețile
ca niște străzi pe care doar praful mai circulă
ne dăm întâlnire cu umbrele
și mergem împreună în întâmpinarea dezastrelor

ajungem să credem că singura iubire
a fost să ne doară ceva
un semn divin, o judecată cu porțile sărutului închise

niciodată nu luăm moartea în serios
fiorul acela ce trece prin șira spinării
ca o cădere în gol în propriul vis
în clipa aceea când atingem pământul
și totul se cutremură
chiar și pământul dinlăuntru

mergem încolonați, oameni și umbre
fiecare ne dorim să fim altceva
într-un final și unii și alții
suntem îngeri și păsări negre
pe cerul din gura unui mort celebru

IOAN MAZILU CRÂNGAȘU
(1938-2015)

SUFLETUL

Suflete – vioară obosită,
Lălăind de mult dezacordată,
Rezonanța ta e afectată,
Iară struna ultimă-i slăbită...

Scripcă singuratică, iubită,
Suflet bun la toate altădată,
Astăzi ești ca o sterilă vată
Peste-o rană veche, obrintită.

Vrerea ce-ai avut e-ncarcerată,
De judecata zilei osândită,
Așa precum nevinovata fată
Oprobiu'-nfruntă chiar neprihănită...

Acu'-i târziu și știu că niciodată
Nu-mi va mai fi vioara auzită.

AMINTIREA

Încolo, drept, e drumul spre Albești,
Iar mai la stânga, cel spre Fărâmata;
Acolo, în război, căzut-a tata...
O, tată, und' te odihnești ?...

Te-au plâns cu anii mama, fiul, fata...
Orbit-au tot privind pe la ferești
Sau noaptea-n somn, crezând că vântul ești
Ce zgâlțâie amarnic gardul, poarta.

Copiii sunt bătrâni, mama-n baston,
Din când în când neliniști ne apucă,
Atunci când ne mai vine câte-un zvon
De pe la oameni sau de la ulucă...

Dar și acum, cu botul în castron,
Moșneagul câine tresare de-o nălucă.

In memoriam
Ioan Mazilu Crângașu

GINGĂȘIE ȘI PUTERE

Generos bărbat discret,
Cu farmecu-ți acvilin,
Te-am venerat iubit poet
Și-n fața numelui mă-nchin

Cu iubirea de sonet
Strâns în pumnul aprilin,
Cu puterea de ascet
La trecutul alcalin.

Simțindu-mă ocrotit
De surâsu-i jovial;
El spre lume a privit,
Cu trecutul pictural.

Timpul îl va înălbi,
În destinul împlinit;
Iar noi îl vom privi,
Un semnal la infinit.

Plecat-a prea devreme,
Deși nu era sortit
Lăsându-l să-l cheme
Punctul de la infinit.

Ioan V.MAFTEI BUHĂIEȘTI

Florentina Loredana Dalian

Contratimpul iubirii

Orașul e trist, cu tot cu luminile lui sclipitoare. Am înlocuit lumina taborică cu aceea electrică. Și ni se pare c-ar trebui să fim fericiți. Până și omul de zăpadă știe, până și el pare să înțeleagă, așa cum îl vezi, stingher în mijlocul orașului. Oamenii de zăpadă n-au ce căuta la oraș, locul lor e la țară; parcă le-ar fi rușine să se arate.

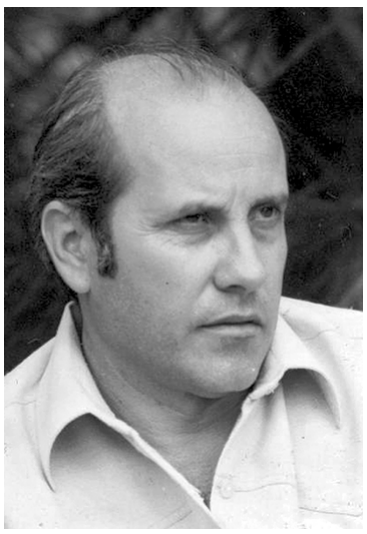
Așa cum nu voia bunica să fie văzută, când mă căuta la liceu, cu bocceluța de mâncare, cărând după ea sufletul unui întreg popor chinuit. „Să nu-ți fie rușine, mamă, – zicea – las' că stau aci mai ferită." Nici acum nu știu de unde își dăduse ea seama că eu mă rușinam de bășmăluța ei, de riduri, de călcâiele crăpate. Ca și bunicul, când împingeam o dată de căruțul de invalid. „Stai, oprește !" M-a chemat lângă el și m-a pus să-l privesc în ochi. „Auzi, ție nu cumva ți-e rușine cu mine, așa cum sunt, juma' de om ?" Habar n-am cum simțise. N-am putut să-l mint, nici să-i spun adevărul. Sunt adevăruri care dor și minciuni care mângâie. Am plecat ochii. Două lacrimi mari s-au scurs dintr-ai lui. Și-a suflat nasul în batistă. „Du-te, dacă-ți e rușine ! Ia-o înainte ! Ajung eu pân-acasă. Zi-i lu' mă-ta mare să vină !" Nici asta n-am putut, n-am avut puterea să-l las, am împins mai departe de căruț, ca și când aș fi cărat o cruce; și m-am rușinat. De data asta, de mine.

Nu știu de ce toată lumea avea grijă de sensibilitățile mele. Pesemne pentru că m-au iubit. Și unchiul, când a ieșit din pușcărie, a venit la poarta liceului să mă vadă, dar n-a trecut de ea. A trimis un elev să mă cheme. I-am sărit de gât. El s-a tras înapoi. „Stai ! Ferește-te, dă-te mai la o parte, să nu te vadă colegii că stai de vorbă cu-n pușcăriaș ! Dacă te întreabă vreunul, să spui că era un vecin." Nu m-a întrebat nimeni.

Ei nu mai sunt. Eu am rămas cu beculețe și cu lumini sclipitoare, un pospai, o fațadă, o scenă în care jucăm drama fericirii. Eu am aflat prea târziu, o, ce târziu am aflat, că frumusețea nu stă în riduri și-n călcâie crăpate, că lumina artificială nu-i o sursă de fericire. Că oamenii de zăpadă sunt atât de trecători. Ca și oamenii-oameni. Trebuie să-i iubești atunci când îi ai.

Dar nu știu cum se face că parcă mereu am trăi în contratimpul iubirii...

(Fragment din volumul *A unsprezecea poruncă*, Editura Eikon, 2014)

Don Haineș

NINSORI

Ninsoarea are două fețe,
Una de basm, una de iad,
Iar cine știe să le-nvețe,
Rămâne tânăr ca un brad.

Cad fulgii mari ca-ntr-o poveste,
Imagini ca-ntr-o feerie,
Și toate-acestea-mi dau de veste
De vremea din copilărie.

Albul imaculat se-așterne
Peste păduri, câmpii și ape,
Lumina zărilor eterne
Mi-e mai aproape, mai aproape.

Te-nvăluie în alb ninsoarea
Ca pe-o mireasă ireală,
Plutești spre mine ca mirarea
Lumii de visuri, ideală.

Zăpada caldă se topește
Pe ochi, pe buze, o respir,
O clipă se dumnezeiește
Pe fruntea mea dată cu mir.

Iubito, sania e gata
Și caii-s înhămați, ne vor
Să facem nunta, minunata,
În acest fascinant decor.

Dar, vezi, ninsoarea ne pândește
Cu viscole, nămeți și ger
Și vreme se burzuluiește,
Pedeapsa vine tot din cer.

Se-nfundă drumuri, se-nnoptează,
Mor oamenii în frig cumplit,
Nicio minune nu-i salvează,
Mă mir că încă n-am murit.

În iadul alb, în disperare,
Trăiesc cu toții un coșmar,
Așteaptă-o mână salvatoare,
Totul rămâne în zadar,

Nicio lumină, nicio veste,
E un final de-apocalipsă,
Iar în Câmpiile celeste
Lui Dumnezeu îi ducem lipsă.

Plătim păcate neștiute,
Pedeapsa noastră este grea,
Pentru atâtea vieți pierdute,
Ne spală-atâția fulgi de nea.

Și, totuși, mă întorc la timpul
Fericirii copilării,
Când zeii populau Olimpul
Și miturile erau vii,

Când colindam din casă-n casă,
Primind covrigi, colaci și nuci
Și ne rugam cu toți la masă:
„Tu, Moșule, să nu te duci !"

Când Moșul ducea de toate,
Tras într-o sanie de reni
Și toate erau minunate,
Unde sunt azi acele vremi ?

Pe străzi, zăpada e murdară,
Orașul este cenușiu,
Eu beau cafeau ta amară,
E seară, s-a făcut târziu

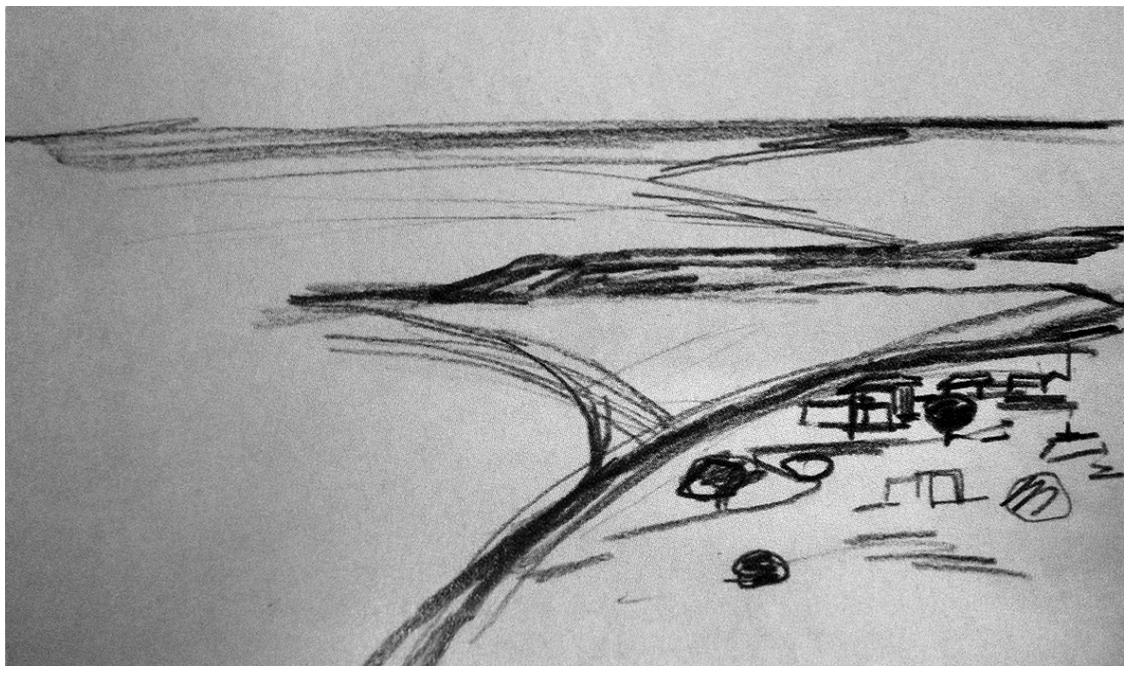
Și ninge trist , amăgitor,
Citesc Bacovia și scriu,
De altfel de ninsori mi-e dor,
Acum și parcul e pustiu.

De-aceea, mi-am făcut o casă
La munte-n mijloc de pădure,
Acolo, viața e frumoasă
Și bucuriile sunt pure.

Cad fulgii mari ca-ntr-o poveste
Ninsoarea e o sărbătoare,
Îți dau acum, să știi, de veste,
De fericire nu se moare.

Starea de alb, de puritate,
Starea zăpezilor dintâi,
Te-așteaptă lumi înmiresmate,
Să vii aici și să rămâi

Și să refacem Paradisul
Într-un mirific, alt decor,
În care dorurile, visul,
Iubirea, cântul, nu mai mor.

Radu Costinescu - *Studiu*

ACTUALITATEA UNUI MIT

Victoria Milescu

Mitul lui Orfeu, poetul trac, născut din muza Calliope și zeul Apollon, ce-și acompania cu vocea și lira versurile îmblânzind oamenii și fiarele, a traversat veacurile. Nefericita sa poveste de dragoste precum și tragicul lui sfârșit au inspirat numeroase creații artistice în teatru, film, muzică, literatură etc. Longevitatea și popularitatea acestui mit se datorează faptului că atât prin viața sa dar și prin polivalență, Orfeu este văzut ca arhetip al artistului complet și etern. Nu puțini sunt cei care și l-au luat ca model, ca geniu protector. Între cei care îl evocă și invocă se află și poeta Elena Armenescu în recenta sa carte, *De mână cu Orfeu*, apărută la Editura Mirabilis, în condiții grafice deosebite, cu desene semnate de Andrei Câmpan, extrem de potrivite cu substanța și tonul poemelor, în pandant. Versurile ample, nesofisticate nu țin de niciun curent modernist, miza fiind adresarea directă, fără sinuozități ideatice, iar opțiunea pentru prozodia clasică este salutară susținând adecvat retorica plastică, având un mesaj de impact imediat. Cartea poate fi percepută și ca o *ars poetica*, în demersul ei curajos și provocator de a-l apela pe Orfeu, zeul poeților și muzicienilor, pe care autoarea îi numește „anatomiști ai sufletului", poate și în virtutea profesiei sale de medic, a cărei amprentă se va resimți pe alocuri, în identificarea și diagnosticarea negativității unui prezent derizoriu.

Poeta ne propune o incursiune în lumea contemporană, deopotrivă seducătoare și respingătoare, văzută uneori în conexiune cu trecutul ei istoric și cultural deopotrivă măreț și degradant, dar nu lipsit de tentațiile speculației gnoseologice. Discursul abundent narativ dar și cu emoționante inserții lirice adună gânduri, stări, sentimente, transcrise „la cald" și chiar datate pentru autenticitate, ivite în timpul unor călătorii, excursii, pelerinaje, în fapt experiențe solicitând receptivitate dar și spirit de analiză, sinteză și reflecție. Parcursul oferă hrană pentru ochi, minte și spirit. Există descrieri de natură splendidă, consemnări revoltate vizavi de anomaliile prezentului imediat, înălțare și revelație produse în spațiul religios. Călătoria înseamnă și inițiere, de aceea este convocat Orfeu, protagonistul neobișnuitei călătorii de dincolo de spațiul muritorilor. El coboară în Tartar implorându-l pe zeul Hades să i-o redea pe Euridice, soția sa care murise. Hades se înduplecă, dar o privire înapoi a lui Orfeu spulberă umbra iubitei sale care îl urma, sugerând între altele evanescența vieții dar și a morții. Eroul rămâne să-și plângă nefericirea și, refuzând alte femei, provoacă mânia menadelor care îl sfâșie, capul său urmând să plutească pe mare cântând în continuare, îmblânzind valurile, așa cum se întâmplase în timpul expediției argonauților care îl luaseră cu ei pe Orfeu, spre a îmblânzi apele și stâncile din drumul lor. Tragica poveste preluată și de Elena Armenescu, versificată onest și sensibil, induce credința, între altele, că cel ce cutează cu ardoare spre piscul greu, nevăzut și enigmatic al poeziei, poate fi luat nesperat și miraculos sub ocrotirea lui Orfeu: *Fără ducerea mea voită, acolo-n înălțimea clară/ Unde puteri fantaste păzesc și întinderea măsoară/ N-aș fi ajuns miraculos, unde mă țin de mână, eu/ Copil nostalgic după cer, cu zeul poeziei, cu Orfeu*.

În periplul concret sau imaginar al autoarei, temele culturale universale se asociază uneori cu secvențe autobiografice care transmit un apel punctual. Poezia având ca titlu versul unui cântec popular, *Descunună-mă, părinte*, dezvăluie o dramă personală care este extrapolată la nivel de societate, textul fiind dedicat, după nota din subsol, tuturor femeilor agresate fizic și psihic, umilite, torturate. Norma morală, postura sapiențială secondează discret poemele în care autoarea nu-și poate reprima regretul față de unele disfuncționalități ființiale ale contemporaneității, punându-i un diagnostic realist și neechivoc, atenționând că lumea de azi se află în pericolul de a-și pierde tocmai ce o face umană, adică sensibilitatea față de creația artistică: *Lumea de azi nu mai știe să cânte, doar suspină/ ori geme, strigă, țipă, crezând că se face înțeleasă așa*. Într-o astfel de lume ar părea poate desuetă sau hazardată pledoaria Elenei Armenescu pentru încredere în forța de regenerare morală, îndemnând la trezirea spiritului civic, la respect pentru viața ce merită trăită cu bucurie: *Iubește fiecare anotimp al vremii și al vieții/ Chiar când prin ploi și vânt treci vămile cetii/ Iubește tot ce-au scris profeții cu tainic înțeles/ Sunt scrise pentru tine, sunt darul tău ales !* Pentru recuperarea purității și păcii sinelui fiecăruia, pentru restabilirea bunelor rosturi, poeta propune revenirea la vechile și adevăratele izvoare ale frumuseții și înțelepciunii prin intrarea în armonie cu divinitatea, care se regăsește în lăcașurile de cult, unde „răscolitor bate toaca", dar și în lucrurile simple din jur, aflate și ele sub lumina atotprotectoare a creatorului universal. Pelerinajul la Ierusalim, străbaterea Drumului Crucii generează cele mai impresionante trăiri oferind o altă perspectivă de înțelegere a vieții, a cărei esență este iubirea susținută de credința în Dumnezeu: *Îndrăznește ! Crede întotdeauna în iubire/ Crede că Domnul te veghează și pe tine*. Iubirea se împletește cu prețuirea față de înaintași, față de strămoșii noștri în poeziile ce readuc în amintire trecutul eroic al dacilor aflați „Sub semnul lupului": „Iubire, cheamă-ne pe înălțimi !/ Acolo unde strămoșii mei, mulțimi/ În vechime, ridicau desfătătoare/ Lăcașuri de-nchinare, *altare solare*". Deși variate, subiectele sunt abordate consecvent nepretențios, lucid, sincer, invitând la coparticiparea cititorului de bun simț și de bună credință. Stilul de o naturalețe empatică inserează și inovații lexicale: „tăcere nădăjduitoare", „puteri fantaste", „gândul zburătăcind", „ceruri azure", unele născute din necesități de rimă ca acest „chem": *Iar lira ce vibrase doar la al dragostei îndemn/ Acum se tânguie prin codrii seculari, cu groază/ Nu mai aude al păsărilor îmblânzite dulce chem*.

De mână cu Orfeu, poeta străbate cu mult curaj, munți și văi, mări și oceane, trecutul și prezentul sufletului omenesc într-o lume în permanent zbucium al facerii și prefacerii. Orfeu dăinuie nu numai ca etalon al nefericirii, ci și al iubirii devotate, iubirea fiind și axul pivotant al cărții, a cărei valoare constă mai ales în mesajul ei – arta și iubirea se intercondiționează și sunt nemuritoare.

SĂ URMĂRIM INSOMNIILE BUFNIȚEI !

Luminița Cornea

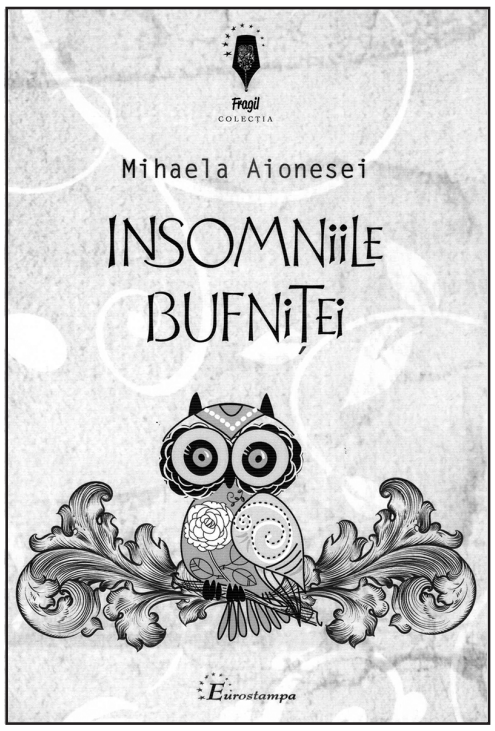
Insomniile bufniței este titlul celui de-al treilea volum, după *Cerșetorii de stele* și *Anotimp (i)legal – lumina*, al talentatei poete Mihaela Aionesei. Poezia de foarte bună calitate din cele trei volume, apreciate de critica literară, demonstrează spusele Sfântului Apostol Pavel: „*Prin harul lui Dumnezeu, sunt ceea ce sunt.*" Mihaela Aionesei are în suflet harul, dăruit de Dumnezeu, al poeziei.

Autoarea volumului *Insomniile bufniței*, apărut în acest an, la Timișoara, Editura Eurostampa, este o poetă sensibilă, minunată și originală, prin îmbinările inedite de imagini ce emoționează cititorul, inclusiv pe acela care nu este familiarizat cu literatura.

Poezia sa ne apare precum o coloană de marmură rămasă de la un templu mai vechi (Ov. Densusianu). Este aici o... taină, denotând legătura cu tradiția – acel templu solid, rămas și păstrat din vremuri mult îndepărtate. Simțim în poezia Mihaelei Aionesei vagi influențe, cum este firesc, din Blaga și, mai ales, din poeții simboliști. Aceste „influențe" demonstrează doar legătura cu „templul", deoarece poezia Mihaelei reprezintă sufletul ei.

Oare de ce titlul acesta insolit *Insomniile bufniței* ? Surprinde atât numele „bufniței", cea mai mare pasăre răpitoare de noapte, cu ochii ei uriași, galbeni-portocalii, cât și faptul că întruchipează, figurat vorbind, persoana care trăiește retrasă de lume. De ce „insomnii" ? Gândim insomniile ca anume frământări, trăiri sufletești specifice insului care este învăluit de probleme. Așa, de exemplul, poemul *singurătatea singurătății*, prin *nimeni și nimic nu-ți poate aduce / căldura sânului pierdut*, provoacă o stare *în care te pregătești de alt drum fără să-i / simți tăișul*. Deși există o extraordinară „încorsetare", încât *zorii se izbesc cu tâmpla de gratii / pasărea zidită apare cu urme de sânge pe aripi / cu trilurile vuind tăcut uiți ierți / și redevii tu*. Altă dată suferința trimite la vindecări conform tradiției populare: *câmpiile tac vuind un descântec / mă simt*.

„Încleștarea" sufletească prezentă în poezia Mihaelei Aionesei traversează stări diverse, uneori ciudate, transpuse în imagini absolut inedite: „*n-am simțit timpul care a arat năluci*", „*cu năframa înnoptată pe cap*", „*la fereastră se rostogolesc / nămeți de fericire amară*", „*un suflet gârbovit de fiare*", „*ca niște unghii roase până la suflet / tăcerile încep să țipe*", „*un anotimp răsfățat / de mireasma ciupercilor nebune face tumbe*", „*dedesubtul lui / un cuc / mută crestele mai aproape / de fântâna unde / se sorb stelele*", „*prin umbletul ierbii / înlăcrimate dimineți / desferecă lumina*", „*surpă cărămizile ca niște fantome / așezate pe pieptul gândurilor.*"

Poetul Lucian Blaga mărturisea că „limba de toate zilele" este o unealtă dar și un instrument de lucru al spiritului. Cum altfel poate fi limba poeziei unui trăitor în duh ?

Poezia din volumul *Insomniile bufniței*, populată cu diverse nume de păsări (bufniță, cucuvea, mierlă, cuc, porumbel, ciori), dar și cu flori rare, de aleasă clasă (crin, orhidee, floare de colț), comunică sentimente felurite, unele paradoxale. Simți ca cititor mărturisiri adeseori tulburătoare, probabil izvorâte dintr-o biografie... complicată. Toate generează o minunată poezie. *Încleștarea zilelor* este vie în memorie; „*sătulă de oftat*" se bucură că dorul a „*rămas neîmblânzit*."

Citind poemul *moment de gingășie*, simțim transmiterea unei stări de maximă delicatețe: *am tânjit mereu să retrăiesc / momentul de gingășie / fără să-mi fie frig / fără să mă nărui de teamă / când dau de mine / sub masca lividă.* Alteori simțim prezența speranței: *îmi plec genunchii și aștept / din mila nu știu cui / să-mi pâlpâie o nouă viață* (*stihie*).

Nu lipsesc întrebările existențiale: *ne-am fost puțin timp respirări serafice / tu la o margine de suflet / eu de partea cealaltă / să ne fi risipit ?// Acum plătim pentru aripi / un lung oftat*. (*sonetul nopții*)

Tot și toate sunt încununate de iubire: *stă ceva ghemuit în lume / numele ei / din umbra pământului / fosnește la cea mai simplă atingere // i-u-b-i-r-e*. Iubirea supremă ce nu poate fi nicicând învinsă este preamărită în poemul *un curcubeu ce se desface la Paște*: *un curcubeu ce se desface la Paște / al meu / al cailor / sau al lumii / și oricâte ciori vor încerca / să fure bobul de grâu / nimic nu mă va împiedica / să iubesc la fel ca El*.

Poezia care dă titlul volumului, *Insomniile bufniței*, este una existențială de autocunoaștere: *să urmărim / insomniile bufniței / și cine știe / poate ocaua timpului / nu va mai vrea să afle / câți soldați supuși / se vând sinelui / să nu latre viața*.

Opțiunea poetei este aceea de a nu folosi semne de punctuație și majuscule, inclusiv la titluri. Considerăm că astfel oferă cititorilor posibilitatea de a-și imagina stări artistice și sufletești diferite, în funcție de trăirile spirituale ale fiecăruia.

Fără a fi o poezie „veselă", poezia Mihaelei Aionesei binedispune, pliindu-se pe sufletul nostru, al cititorului de astăzi.

Constantin Bărbuță

Drumul promițător și dificil al unui dascăl prin vocație

Motto:
Călătoria de o mie de mile, începe cu un pas.
(Lao Tse)

Dorințele și îngrijorările cele mai intense, speranțele apropiate sau mai depărtate, astfel spus, problemele majore și acute ale societății românești, au fost reiterate, plenar și pregnant, în agitata toamnă politică, culminând cu rezultatul-șoc al alegerilor, catalogat unanim nu numai surprinzător ci și de-a dreptul miraculos și istoric.

Legitimată astfel, prin voința liber exprimată și suverană a națiunii, cea mai înaltă demnitate din stat va fi exercitată în următorii cinci ani de un om al școlii, căruia efectiv i-a plăcut să fie dascăl, purtător demn al catalogului, cunoscător de navetă și administrație („sunt un fanatic al organizării”), care, iată, a reușit prin seriozitate și exemplul bun, determinare și eficiență, să convingă milioane de compatrioți asupra unui proiect național, remarcabil prin actualitate și concizie. Este începutul unui drum lung și plin de asperități, ce necesită muncă stăruitoare și timp, poate chiar două mandate, capacitate de mobilizare a competențelor și energiilor, diplomație inteligentă și tenacitate, cerințe pe care dascălul autentic, acum învestit cu responsabilitatea cea mai complexă, le asumă *in integrum*, pe fundalul unor premise la fel de încurajatoare, ce țin de propria personalitate: atașament sincer și cunoașterea istoriei spațiului carpatino-european, abilități și aptitudini certe, pedagogice și de comunicare și, nu în ultimul rând, statut civic definit prin prestigiu și reputație neștirbită. Primul pas, adică prima lună din cele șaizeci ale primului mandat al dascălului ales pe cea mai înaltă autoritate executivă din stat este, neîndoielnic, de bun augur, acțiuni publice marcate de sobrietate, bună credință, onorarea simbolurilor naționale și a tradițiilor creștine, documentări și evaluări ale funcționării unor mecanisme statale, primele decizii inițiative și vizite, concomitent cu (re)configurarea direcțiilor prioritare, de natură să consolideze orizontul generalizat de optimism.

Precum în fizică sau educație, domenii în care noul șef al statului deține expertize recunoscute, (și) în societate, fenomenele, evoluțiile sau evenimentele sunt, în primul rând de sorginte cauzală, ascendente și dinamice, adevăr a cărui înțelegere și cunoastere se impun ca o cerință *sine qua non* a prevenirii și înlăturării disfuncțiilor, recâștigării încrederii publice, exprimată prin susținere după un sfert de veac de ezitări, confuzii, instabilitate și imperfecțiuni legislative, cu toate consecințele negative acumulate și cunoscute. Este evident, în opinia noastră, că pașii următori spre țintа, generic și programatic identificată a lucrului bine făcut pentru țară, sunt cei mai importanți și dificili totodată și pornesc tocmai de la această necesitate vitală a unor legi bune, clare, stabile și adecvate realităților, începând cu Constituția. De la revizuirea legii supreme se așteaptă atât soluții durabile funcționării optime a instituțiilor statului, cât și răspunsuri concrete marilor deziderate naționale: reducerea cu 50% și limitarea numărului de mandate pentru aleși, reconsiderarea conceptului atât de hulit al imunității, înăsprirea prin lege a normelor de acces și decuplarea totală de la actul legislativ a clanurilor familiale, a impostorilor, a călcătorilor dovediți ai legii.

După alegerea unui reprezentant al său în fruntea Republicii, obștea didactică are, la acest început istoric de an (și) un alt motiv de mândrie: acela al reconfirmării rolului de prioritate națională prin integrarea educației într-un program ce vizează viitorul națiunii, adică acela al competenței, al formării morale, patriotice și europene a noilor generații. De aceea, asteptările celor aproape trei sute de mii de slujitori ai educației, deopotrivă ale părinților, studenților și elevilor, sunt mari și imperioase, într-un moment când sistemul educațional este vizat de seisme persistente, comparabile, fără nici o exagerare cu cele naturale dintr-o zonă cunoscută a țării, urmate, din păcate, de instabilitate, turbulențe ciclice, mai nou câteva „buline roșii”.

Este necesar și urgent în același timp ca unei asemenea situații să i se pună capăt, însă rezervele că noul ministru o va face sunt consistente după ce și sub semnătura sa, Legea 1/2011 a fost demolată în procent de aproape o treime, pur și simplu din interes de grup, prin „celebra” și universal contestata Ordonanță 49, încă nedezbătută în forul legislativ dar aplicată cu frenezie chiar în aceste zile când nebacalaureații sesiunilor legale se vor prezenta în fața unor comisii, inevitabil derutate dar, sperăm, exigente.

Într-o zvâcnire de moralitate târzie și cu impact controversat, al doilea demnitar al statului a cerut expres ministrului educației ridicarea titlului științific, cândva atât de prețuit, consecință a împrejurărilor dovedite dubioase în care a fost obținut prin încalcarea violentă a principiului sacru, străbun: *Ad augusta per angusta*. Deși a survenit în contextele specifice, cunoscute, gestul în sine, adevărată premieră în practica științifică și juridică, poate genera dezbateri interesante și utile climatului educațional, în derivă, dar și reflecții de conștiință, urmate, de ce nu, de alte exemple asijderea, ilustrând trezirea la demnitate, onoare și bun simț a tinerilor, îndeosebi. Pasul cel mare sau schimbarea cea mai dorită, pe care educatorii și nu numai o văd și posibilă, o reprezintă abandonarea explicită, începând chiar cu viitorul an școlar, a criteriilor politice la numirile în funcții, responsabile de haosul din managementul școlar și repunerea în drepturi a competenței, concomitent cu creșterea exigenței vizavi de calitatea profesională și etică a dascălului.

În cartea de confesiuni, intitulată ***Pas cu pas***, autorul, sibian, sas de etnie, dascăl din pasiune și manager „fanatic al organizării”, devenit primar de Capitală culturală europeană, ales în fruntea țării, mărturisește, de la înălțimea acestei trepte unice, că scopul urmărit a fost unul simplu: să spun ce am învățat, ce cred și ce pot face acum pentru comunitate. A convins. Acum începe greul și truda cea mare !

[*Ad aspera per astra* – Pe căi aspre, spre stele]

Don C. Ștefan

În amintirea unui prieten drag:
Comandor de aviație (r) ILIE CÂRSTEA – un ofițer erou și un prozator talentat

De curând, a plecat dintre noi, petrecut cu lacrimi în ochi de rude și prieteni, precum și de un pluton de onoare din Garnizoana de la Curtea de Argeș, retrăgându-se în satul natal al soției sale, Nuți, Bărseștii de Jos, comuna Ticveni, județul Argeș, colonelul Ilie Cârstea, fost comandor pe elicopterul prezidențial de odinioară, apoi pilot de încercare la fabrica de elicoptere Brașov, pilot de tranzit spre țările din Africa, unde exportam elicoptere de fabricație românească, iar, spre bătrânețe, un talentat prozator.

Născut în anul 1934, în comuna Arefu, urmează studiile elementare în satul natal și în Pitești, apoi cele ale unor școli de pilotaj de lângă Pitești și de la Strejnic, Școala Militară de Ofițeri „Aurel Vlaicu” de la Tecuci, iar după absolvire a fost repartizat la grupul de Aviație M.A.I. Popești Leordeni. Mai târziu, urmează un curs de specializare pe elicoptere, în Franța, fiind transferat, după absolvire, la grupul de Aviație, Flotila Prezidențială, apoi Inspector Șef de Zbor în cadrul Comandamentului Aviației Militare. Ulterior, este transferat la Întreprinderea de Construcții Aeronautice Brașov, fiind și pilot de tranzit spre țările din Africa, unde exportam elicoptere de fabricație românească, iar, spre bătrânețe, devine un talentat prozator.

Într-o bogată toamnă, cu vreo 15-20 de ani în urmă, m-am întâlnit cu Ilie Cârstea, cu prilejul unei sărbători a Fiilor Satului. Era înconjurat cu admirație de noi toți, mai tinerii civili condeieri, ofițeri de onoare în oastea scriitorilor români: Horia Bădescu, Victor Gh. Stan, Cezar Bădescu, doctorul Gheorghe Bârlă, Ion Radu și alții, ascultând cu nesaț amintirile sale deosebite, mai ales cele din perioada când a fost pilot prezidențial, descoperind adevărul că nu a fost un ofițer politic, ci un foarte bun tehnician în aviație.

Fiind directorul recent înființatei Edituri AREFEANA, atunci mi-a venit ideea că o viață atât de bogată ar trebui povestită și i-am propus să-și scrie amintirile, care vor servi drept model de comportament și eroism pentru generațiile mai tinere. Așa a devenit un performant și harnic pilot povestitorul de mai târziu, prozatorul de talent și autorul următoarelor volume, toate publicate la editura pe care o conduc: *Viață de zburător* (2002), *Din amintirile unui pilot de încercare* (2008), *Noua generație* (2010) și *Rolul României în cucerirea spațiului aerian și cosmic* (2012).

Pe vremea începuturilor sale literare și a colaborării noastre, nu bănuiam că volumele lui vor avea un ecou atât de puternic în inimile noastre, ale sutelor și sutelor de cititori care-l apreciau. Dar iată că, dincolo de trupul care s-a retras în liniștea unui cimitir de țară, sufleul și spiritul său au rămas parcă vii, în paginile acestor cărți, comunicând cu noi prin înțelepciune și talent.

Interesanta carte de amintiri *Viață de zburător* am încadrat-o în *literatura de graniță*, autorul înfățișându-ne anii de tinerețe și formare, într-o viață activă și eficientă, trăită atât de intens și de primejdios, în calitatea sa de aviator principal pe elicopterul prezidențial, încât supremul său triumf mi se părea, pe atunci, a fi faptul că a supraviețuit și a reușit să iasă la pensie, să ne povestească. Evenimentele pe care ni le-a relatat cu talent au fost așa de inedite, de palpitante și pline de neprevăzut încât parcurgerea textului i-a captivat pe cititori mai mult decât un veritabil roman de aventuri.

După acest succes, autorul mi-a făcut surpriza de a-mi propune spre publicare o altă carte, în care relata o etapă cu totul deosebită a vieții sale active: aceea în care a lucrat la Întreprinderea de Construcții Aeronautice Brașov, ca pilot de încercare, recepție și control. În această carte ne-a demonstrat drumul său în ascensiune în arta literară, stabilind o continuitate cu volumul de debut.

I-am sugerat o diversificare tematică, să se refere și la viața familiei sale, în condițiile neobișnuite când capul familiei era plecat în misiunile ce le avea de îndeplinit.

Volumul al treilea *Noua generație* ne-a înfățișat o emoționantă narațiune despre familie, educație, dragostea față de țară și, mai ales, un ghid moral al unui om corect și devotat familiei și patriei sale.

Îl cunoșteam acum bine pe prozatorul colonel Ilie Cârstea, ca pe un om de cultură temeinică, un scriitor dotat și sensibil, făcând din scris o a doua sa profesie, dar nu primejdioasă, precum cea dintâi, ci pașnică și creatoare, ca un mesaj de suflet dincolo de moarte. Într-adevăr, această carte a devenit o solie de sensibilitate către copiii săi, din Canada și S.U.A., ajunși cetățeni de bază în aceste țări de adopție, către nepoții de acolo, care descopereau astfel frumusețea, noblețea și specificul sufletului românesc.

Iată și un titlu între literatură și tehnică: *Rolul României în cucerirea spațiului aerian și cosmic* – un volum surpriză și absolut aparte, chiar pentru specialiști, fiindcă face, pentru prima dată, o sinteză a eforturilor românești în aeronautică – destul de importantă, fără a fi cunoscută până la apariția acestei cărți, îndeajuns.

Dar voi încheia aceste rânduri de evocare despre un prieten drag cu emoționantele sale cuvinte de prețuire pentru soția și copiii săi dragi, ca un testament moral de-o importanță deosebită, cu atât mai emoționante acum, când colonelul aviator s-a retras în liniștea unui cimitir de țară, spre regretul nostru, al tuturor care l-am cunoscut: „Dedic această carte celor trei copii ai noștri, pentru a înțelege mai bine cât de mult am ținut la ei și ce gol imens au lăsat în sufletele noastre, atunci când și-au luat zborul din cuibul părintesc… O dedic, de asemenea, celor patru nepoți ai noștri și urmașilor lor, în măsura în care, printre limbile pe care le stăpânesc, se va număra și limba română, pentru a putea citi și pentru a înțelege conținutul și semnificația acestor mărturisiri” (*Noua generație*, p. 3).

NOI COMPLETĂRI LA BIBLIOGRAFIA LUI *ALEXANDRU CARTOJAN*

Nicolae Scurtu

Biografia lui Alexandru Cartojan (14 ianuarie 1901, com. Vida-Cârtojani – 8 septembrie 1965, Giurgiu), profesor distins, istoric, publicist și prozator, se impune a fi cercetată cu maximă atenție spre a clarifica unele aspecte complet necunoscute ale itinerariului său fizic și spiritual. O sursă demnă de uzitat este *paraliteratura* sa ce cuprinde însemnări, confesiuni, memorii și un apreciabil număr de epistole.

Câteva dintre epistolele sale au fost restituite grație unor cercetători[1] și istorici literari[2], ce au înțeles importanța și semnificația unor astfel de documente istorice, literare și, totodată, politice, care contribuie la o mai bună cunoaștere a *localismului creator*. Relevante sunt, firește, și cele două epistole, necunoscute până acum, pe care le trimite, din Rucăr și Giurgiu, vărului său, universitarul și istoricul literar Nicolae Cartojan (1883–1944), care, ori de câte ori a fost solicitat, a venit și a conferențiat în diverse locuri din Vlașca. În epistolele amintite, extrem de prețioase, se face trimiterea la una din conferințele pe care Nicolae Cartojan a susținut-o chiar în satul Vida [azi orașul Videle, jud. Teleorman, n.r.].

Cercetând colecția integrală a ziarului *Brazda nouă*[3] (1925–1926) am găsit informații despre încă două conferințe, pe care istoricul literar și cărturarul Nicolae Cartojan le-a rostit în orașul Giurgiu[4] și în Videle[5].

Interesante și deosebit de prețioase sunt și epistolele pe care le-a trimis, în timp, Alexandru Cartojan dascălului său, Nicolae Iorga, pentru care a simțit o autentică prețuire și venerație. În una dintre epistolele ce se transcriu, aici, se precizează că Nicolae Iorga ia trimis o carte poștală și o scrisoare în care îi dă unele sfaturi privitoare la ziarul *Brazda nouă* al cărui director era, precum și la organizarea Partidului Național din județul Vlașca pe care îl conducea Carol A. Davila.

***

Rucăr, 31 iulie 1925

Dragă Nicule,

Îți scriu de aici din Rucărul frumuseților și aerului minunat. Ne plimbăm prin împrejurimi, ne distrăm în mica noastră familie școlară, iar de la o bucată de vreme ne mâhnește gândul că va trebui să plecăm.

Cum socotesc că nu va fi prea ușor să ne vedem până în septembrie, te întreb ce s-a făcut în chestiunea învățătorului Marin Jecu, care ceruse post la Chița-Vlașca.

Știi că avem nevoie de el și, mai ales, în regiunea [I]epurești. Băiatul și-a pus toată nădejdea în d[umnea]ta.

Am primit, acum câteva zile, o scrisoare de la el în care mă întreabă ce sa hotărât cu el și, totodată, mă roagă să nu-l uităm. Petițiunile lui le-am lăsat la d[umnea]ta.

Dacă te repezi pe la București ar fi bine să treci pe la d[omnu]l C. Damianovici[6] sau să-i scrii, știu că sunteți buni prieteni, ca să rezolve favorabil chestiunea aceasta.

De altfel nu-i rămâi întru nimic obligat întrucât nu e vorba de vreo ilegalitate.

În timpul șederii mele aici, am primit două scrisori, o c[arte] poștală și o scrisoare detailată, de la d[omnu]l Iorga.

Într-una îmi mulțumește pentru felul cum îngrijesc apariția *Brazdei noi*, iar în cealaltă îmi dă câteva informațiuni și îndrumări referitoare la organizația de Vlașca pe care îmi poruncește să le păstrez în cel mi mare secret.

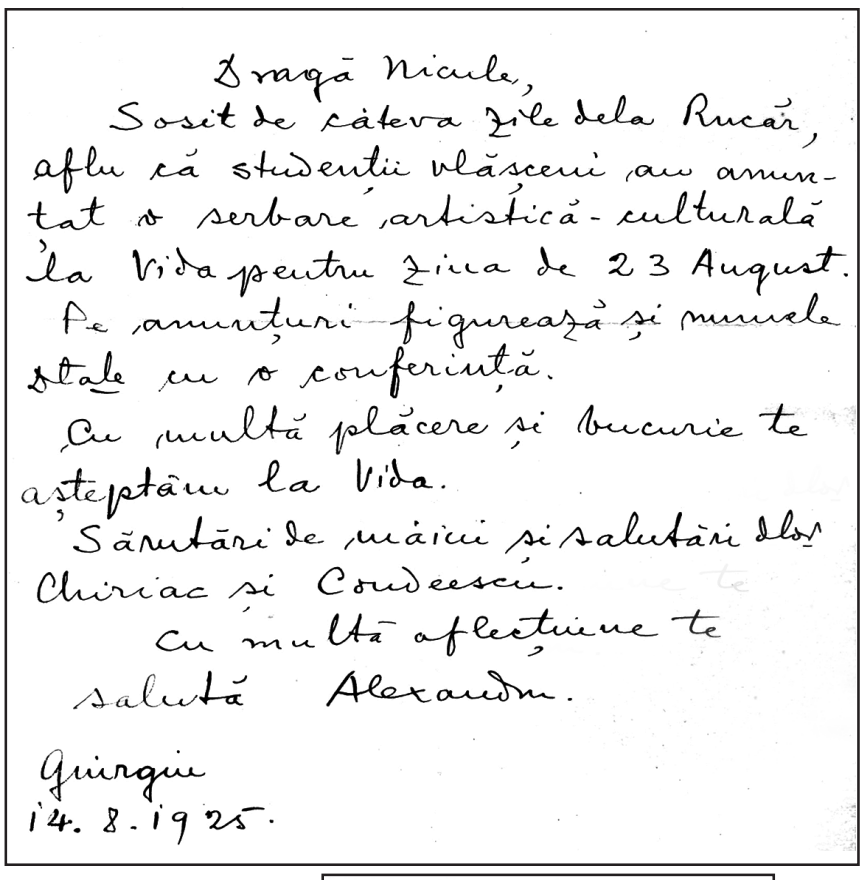
Între 6–8 august părăsesc Rucărul. Nu știu dacă te-aș deranja rugându-te să-mi comunici la Videle ce s-a făcut cu Jecu. În tot decursul lunii august voi fi la Videle.

Sărutări de mâini, salutări d[omni]lor Condeescu[7], Chiriac[8] și lui Nicușor.

Cu afecțiune,
Alexandru

P.S. Numirile în învățământul primar nu se fac la Minister ci la Inspectoratul regional.

8. Frumuzache A. Chiriac (1884–1969), profesor de limbile latină și română. Director al Liceului „Ioan Maiorescu" în perioada 1921-1925. A tradus și a antologat opere ale scriitorilor latini. A fost profesor la Mănăstirea Dealului, Roman, Târgoviște, Giurgiu și București.

Dragă Nicule,
Sosit de câteva zile dela Rucăr, aflu că studenții vlășceni au anunțat o serbare artistică-culturală la Vida pentru ziua de 23 August. Pe anunțuri figurează și numele tău cu o conferință. Cu multă plăcere și bucurie te așteptăm la Vida.
Sărutări de mâini și salutări dlor Chiriac și Condeescu.
Cu multă afecțiune te salută Alexandru.

Giurgiu
14. 8. 1925.

***

Giurgiu, 14 august 1925

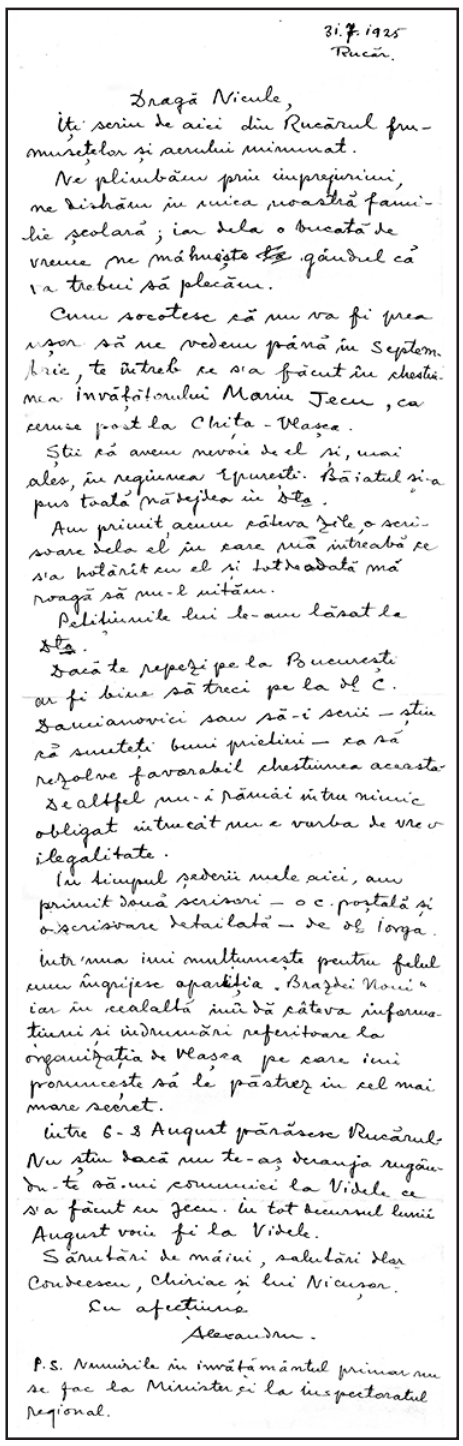
Dragă Nicule,

Sosit de câteva zile de la Rucăr, aflu că studenții vlășceni au anunțat o serbare artistică-culturală la Vida pentru ziua de 23 august.

Pe anunț figurează și numele d[umi]tale cu o conferință. Cu multă plăcere și bucurie te așteptăm la Vida.

Sărutări de mâini și salutări d[omni]lor Chiriac și Condeescu.

Cu multă afecțiune te salută,
Alexandru

31. 7. 1925
Rucăr.

Dragă Nicule,
Îți scriu de aici din Rucărul frumusețelor și aerului minunat.
Ne plimbăm prin împrejurimi, ne distrăm în mica noastră familie școlară; iar de la o bucată de vreme ne mâhnește gândul că va trebui să plecăm.
Cum socotesc că nu va fi prea ușor să ne vedem până în Septembrie, te întreb ce s'a făcut în chestiunea învățătorului Marin Jecu, ca ceruse post la Chița-Vlașca.
Știi că avem nevoie de el și, mai ales, în regiunea Epurești. Băiatul și-a pus toată nădejdea în D-ta.
Am primit acum câteva zile, o scrisoare dela el în care mă întreabă ce s'a hotărât cu el și totodată mă roagă să nu-l uităm.
Petițiunile lui le-am lăsat la D-ta.
Dacă te repezi pe la București ar fi bine să treci pe la dl C. Damianovici sau să-i scrii — știu că sunteți buni prieteni — ca să rezolve favorabil chestiunea aceasta.
De altfel nu-i rămâi întru nimic obligat întrucât nu e vorba de vreo ilegalitate.
În timpul șederii mele aici, am primit două scrisori — o c. poștală și o scrisoare detailată — de dl Iorga.
Într'una îmi mulțumește pentru felul cum îngrijesc apariția „Brazdei Noui" și în cealaltă îmi dă câteva informațiuni și îndrumări referitoare la organizația de Vlașca pe care îmi poruncește să le păstrez în cel mai mare secret.
Între 6-8 August părăsesc Rucărul. Nu știu dacă nu te-aș deranja rugându-te să-mi comunici la Videle ce s'a făcut cu Jecu. În tot decursul lunii August voiu fi la Videle.
Sărutări de mâini, salutări dlor Condeescu, Chiriac și lui Nicușor.
Cu afecțiune.
Alexandru.
P.S. Numirile în învățământul primar nu se fac la Ministeru și la Inspectoratul regional.

Note:

Originalele acestor epistole, inedite, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

1. Emil Păunescu, *Epistolar Alexandru Cartojan* în *Meandre*, 13, nr. 2425, 2010, p. 87-88.

2. Nicolae Scurtu, *Însemnări despre Alexandru Cartojan* în *Sud*, 18, serie nouă, nr. 11–12 (164–165), noiembrie-decembrie 2014, p. 11, col. 1-3 + 3 facsimile.

3. *Brazda nouă. Organ al Partidului Național din județul Vlașca.* București: 1 aprilie 1925; Giurgiu: 15 aprilie 1925, seria a 2-a: 1 mai 1925–1 februarie 1926. Apare la 1 și 15 al fiecărei luni. Deși era director al acestei publicații, Alexandru Cartojan semnează cu numele său următoarele contribuții: *Idei și fapte din trecut, pentru astăzi* în *Brazda nouă*, 1, seria a 2-a, nr. 7, 1 iulie 1925, p. 2-3, col. 1-4, jos. (*Câteva idei rezumate dintr-o conferință rostită la 10 Mai în sala „Europa" din Giurgiu*) și † *Constantin Mihăescu* în *Brazda nouă*, 1, seria a 2-a, nr. 12, 15 septembrie 1925, p. 2, col. 3, sus. (*Necrolog*).

4. Nicolae Cartojan, *Un cuvânt pentru cultura românească* în *Brazda nouă*, 1, seria a 2-a, nr. 4, 15 mai 1925, p. 2-3, col. 1–4, jos. (*Conferința domnului profesor universitar Nicolae Cartojan, din ziua de 25 aprilie 1925,* Giurgiu).

5. Nicolae Cartojan, *Din lumea strămbunilor noștri* în *Brazda nouă*, 1, seria a 2-a, nr. 14, 30 decembrie 1925, p. 1–2. (*Rezumat după conferința domnului profesor universitar Nicolae Cartojan rostită la serbarea studențească din Videle*).

6. Constantin Damianovici (1882–1942), profesor și publicist. A fost inspector al învățământului secundar din regiunea București. Inspector general în Ministerul Educației.

7. Nicolae N. Condeescu (1904–1966), profesor și istoric literar. A fost, inițial, profesor de limba franceză la Liceul „Ioan Maiorescu" din Giurgiu.

Constantin CARBARĂU – Bolintinul interbelic

(urmare din pagina 3)

sfârșit, în casele lui Costică și Icu Dumitrescu (demolate), a fost farmacia colonelului Rădulescu (soția acestuia, Lola, fiind farmacistă de profesie).

06.06.1925 - Inaugurarea Monumentului Eroilor - autor Theodor Mâinea

Simultan cu înfiriparea unei rețele medico-farmaceutice, o reală dezvoltare au cunoscut, în prima jumătate a secolului al XX-lea, rețeaua școlară, învățământul. Dovadă concretă faptul că imediat după primul război mondial funcționau în localitate o Școală de băieți al cărei director era învățătorul Nicu Dinu (1918-1920), urmat de preotul Augustin Scurtescu (1920-1927), și o Școală de fete condusă, mai întâi, de învățătoarea Maria Gh. Ioniță, soția fostului director Gh. Ioniță, mort în Marele război, și, apoi, din 1928, de învățătoarea Elena Bădulescu. De reținut că în registrul matricol din anul școlar 1930-1931 apare denumirea de „Școala primară de băieți poetul D. Bolintineanu”, director fiind I.A. Stegărescu. Cu vremea, școala va căpăta un caracter mixt și astfel va funcționa până la reorganizarea învățământului în 1948.

Familiile Stanciu Necșuțu și Nicu Pârvu

Bal mascat la un restaurant bolintinean, participă, printre alții, Niță “Judecătorul”, Costică Manolache, Nicolae Antonescu etc.

După primul război mondial, ca urmare a dezvoltării localității și a creșterii populației, personalitățile locale au constatat existența în Bolintin a unui număr important de oameni care, din lipsă de pământ, nu se puteau îndeletnici cu agricultura, dar ar fi putut practica diverse meserii. Astfel s-a născut ideea și s-a luat măsura înființării unei școli de meserii. Inițiativa fraților Constantin și Athanasie Bolintineanu se concretizează la 1 septembrie 1927 când, pe banii proprii, puși în slujba „Asociației culturale de educație civică Bolintineanu”, într-un local de la marginea satului, în Poarta Luncii, pe drumul spre satul Malu Spart, se organizează „Școala inferioară de meserii”. În 1927, primar al comunei era inginerul Athanasie Bolintineanu, care reușește să implice și autoritățile locale în această inițiativă privată. Școala s-a dezvoltat repede, construindu-se, din banii Asociației, câteva săli de clasă și ateliere de lucru. Se amenajează locuința directorului, o bucătărie și o sală de mese. La început, în 1927, elevii învățau și lucrau tâmplărie și rotărie. În scurt timp, se va adăuga un atelier de fierărie, la acesta venind să învețe meserie cei mai mulți elevi. La un an de la înființarea școlii, în 1928, în luna martie, se plantează în curte un frumos stejar adus din pădurea de la Căscioreanca. Plantarea stejarului nu este întâmplătoare, aceasta urmând unui ordin pe linie administrativă ca să se planteze în locuri centrale un „stejar al unirii”, amintind și sărbătorind, în acest fel, 10 ani de la Marea Unire. Școala inferioară de meserii a funcționat până la 1 septembrie 1934, când se transformă în Gimnaziu industrial, cursurile având o durată de 4 ani. Atelierele se extind și se înființează altele, între care un nou atelier de lăcătușerie și un atelier de forjă. Programul de pregătire cuprindea 3 ore pe zi cursuri de cultură generală și 5 ore lucru în ateliere.

Un fapt deosebit de important în istoria învățământului gimnazial din Bolintin Vale îl reprezintă vizita pe care a făcut-o în localitate, într-o duminică din 1937, ministrul instrucțiunii publice Dimitrie Gusti, urmare căreia a hotărât ca din viitorul an școlar gimnaziul să fie trecut în bugetul ministerului, pierzându-și (cu oarecari obiecții ale ctitorului, inginerul Bolintineanu) statutul de instituție de învățământ particulară. Devenit instituție bugetară, prestigiul gimnaziului a crescut, sporind numărul elevilor, între aceștia găsindu-se nu numai băieți, ci și fete, funcționând astfel până după război.

Constantin Șt. Bolintineanu

aceștia. Director la Școala de băieți, el a organizat și condus corul căminului cultural între anii 1918-1924, creând, aproape simultan, și un valoros cor al bisericii, format din circa 40 de persoane.

Theodor Mâinea cu soția

Cam în aceeași perioadă când profesorul Nicu Dinu conduce corul, a început și modernizarea sălii Căminului cultural, între altele, prin repararea scenei și instalarea unor scaune capitonate.

Echipa de oină Bolintin Vale - 15 august 1931, câștigătoare a Cupei la Oină

Pe fondul amintitelor schimbări economice, sociale și educaționale apar și preocupări în ceea ce privește viața cultural-artistică a localității, după primul războiul mondial începând să funcționeze și, într-un fel, să se „instituționalizeze” o șezătoare literară, un cor, o echipă de teatru. În fond, în localitate exista un Cămin cultural modern (Sala „Prevederea”) care oferea posibilitatea organizării unor manifestări artistice. Apoi, crescuse numărul intelectualilor (învățători, profesori, doctori, avocați etc.), al elevilor și al localnicilor școliți care puteau fi atrași în diverse acțiuni culturale. N-au lipsit nici oamenii capabili să inițieze asemenea acțiuni, să anime viața culturală a satului. Învățătorul Nicu Dinu este, de exemplu, unul dintre

Radu Vasilescu proprietarul morii Micuța, 1937

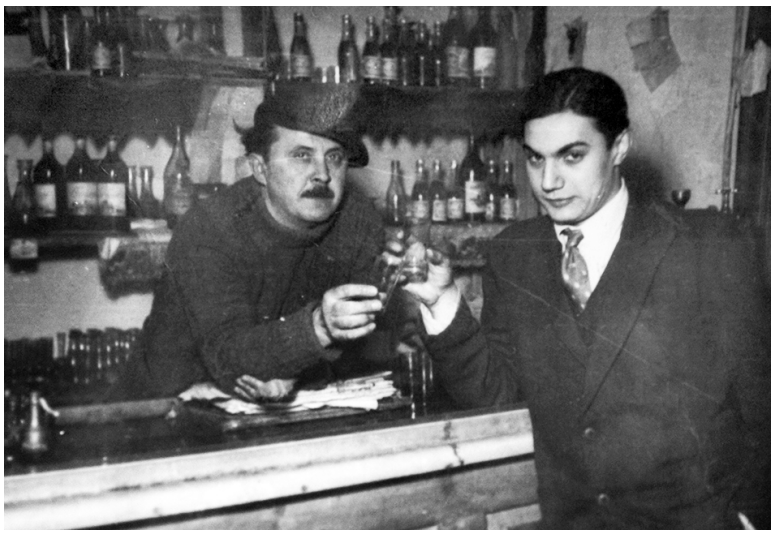
(continuare în pag.11)

Constantin CARBARĂU – Bolintinul interbelic

(urmare din pagina 3)

La cârciuma lui Nicu Pârvu (Str. Republicii, nr. 72)

Mitică Manolache în prăvălia lui Costică Ștefănescu

Judecătoria (azi Policlinica) din Bolintin Vale

Alexandra, Vladimir și Ilinca Cerbacev cu Radu Costinescu, nepoții lui Atanasie Bolintineanu, la Bolintin Vale

Dispensarul Uman (azi TBC) din Bolintin Vale

"A lu' Mânzu", atelier de cizmărie cu prăvălie la stradă, tipic Bolintinului interbelic (Str. Poarta Luncii, nr. 17)

Transformată, în exclusivitate, în sală de spectacole, aceasta a putut găzdui, între anii 1920-1930 și câteva piese de teatru puse în scenă de tineri bolintineni și, mai ales, a putut fi utilizată ca sală de cinema. Începând din 1921-22, sala a fost închiriată de frații Zamfir și Teuduc din București pentru a prezenta unu-două filme mute pe săptămână. Proiecțiile au durat până în 1928, după care – nu se știe din ce motive – au fost sistate. Sala a continuat să fie folosită pentru diverse serbări școlare, fel și fel de ședințe, precum și diferite spectacole susținute – în special, prin anii '30 – de actori sau trupe din București. În general, veneau trupe de revistă care interpretau bancurile zilei și șlagărele la modă din Capitală, dar și cântece populare, romanțe etc. Anii conflagrației mondiale nu au afectat prea mult această atmosferă. Doar oamenii începuseră să se schimbe, să devină mai îngânduraţi, mai neliniștiți, iar unii chiar triști, plini de mâhnire în urma veștilor primite de pe front. Destui localnici, însă, au găsit resurse sufletești pentru a se bucura o clipă ascultându-i pe Maria Tănase, Gică Petrescu și alți artiști refugiați în localitatea noastră, după bombardamentele asupra Capitalei din 4 aprilie 1944. Într-o carte dedicată celebrei interprete a cântecului popular românesc (Maria Roșca, *Maria Tănase, privighetoarea din „Livada cu duzi"*, Editura Ginta Latină, București, 2000), am găsit câteva pagini despre prezența artistei la Bolintin, din care aflăm că aceasta a stat la marginea satului, într-o „locuință care mirosea a fân" (la Zaharia Gheorghe Barbu pe Str. Agricultori; azi locul este ocupat de o casă de spoitori, n.r.). Tot în amintitul volum am găsit și câteva extrase din presa vremii care comentează refugiul Mariei Tănase și al altor artiști la Bolintin. Astfel, Virgil Stoenescu în calitate de „trimis special" al ziarului *Cortina* (nr. 202, 28 aprilie 1944), a făcut o incursiune în satele din apropierea Capitalei: „În cele din urmă, m-am îndreptat către Bolintinul din Vale. Gică Petrescu era în cea mai autentică postură de agricultor ! (locuia pe Str. Palăncii, azi nr. 121, la Costea Cojocaru , n.r.) Tot în acest sat s-au mai evacuat: Sergiu Malagamba, Victoria Medea, Cornelia Teodosiu, Hristu Nicolaide și Maria Tănase. De altfel, acesta e și grupul cel mai vesel. Se adună și cântă împreună. Tot satul îi cunoaște și acum abia așteaptă să le audă glasurile. Bineînțeles că Maria Tănase a devenit repede celebră, cu ofurile ei de inimă albastră".

O altă artistă, Mia Braia, locuia la familia Dodiță, pe strada Locotenent Călin Tănescu (azi Partizani).

Prin rândurile reporterului-delegat la Bolintin, ziarul *Spectator* (nr. 24, 27 aprilie 1944) scria sub titlul: *Maria Tănase vedeta Bolintinului*: „Excelenta interpretă a melodiei populare duce o viață foarte austeră. Se pare însă că se complace, totuși, în această lipsă de confort și ajută din toată inima la treburile gospodărești, fie spălând rufele într-o albie primitivă, fie păzind orătăniile în curte. Și cum buna dispoziție nu-i lipsește, Maria lui Tănase *arde*, din când în când, câte o cântare, spre marea satisfacție a bolintinenilor și bolintinencelor, care cască gura pe la gard, la auzul glasului cântăreței".

Tot Maria Roșca, autoarea amintitului volum, relatează că, la inițiativa lui H. Nicolaide, s-a decis organizarea unui spectacol la Bolintin, în favoarea sinistraților. „Spectacolul a avut loc în ziua de 10 iunie 1944, cu fantezia comico-muzicală, în două acte și douăzeci de tablouri: *Parada vedetelor*, în Sala Prevederea. Și-au dat concursul Gică Petrescu și actorii H. Nicolaide, N. Gărdescu, Nineta Gusti, Marcel Anghelescu, Radu Beligan, care au prezentat momente comice de mare efect, spre delectarea unanimă a spectatorilor de toate categoriile. Pe scena cu decoruri montate de Florica Cordescu și Anatol Vulpe, a dansat Oleg Danovski. Din partea „Cărăbușului", au venit Elena Burmaz și Titi Botez. Sala avea aspectul unei premiere bucureștene din care nu lipseau trimișii speciali ai Capitalei. În reprezentație, marele comedian Constantin Tănase, a cărui prezență scenică a avut darul de a descreți frunțile tuturor celor aflați la spectacol, a susținut câteva scheciuri de mare efect".

Prezența atâtor artiști celebri la Bolintin a fost pentru locuitorii satului un eveniment de neuitat. Peste doar câteva luni aceștia vor trăi un alt eveniment de neuitat, dar nu artistic, ci politico-militar: înlăturarea lui Antonescu și întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste, 23 august 1944.

Rândurile de mai sus dezvăluie un Bolintin cu o viață trepidantă, care părăsise statutul de „eminamente agrar" care se putea da în acea vreme (ba chiar și azi !) celor mai multe dintre localitățile țării. Ocupațiile aducătoare de venit erau legate de producția industrială și meșteșugărească, de comerț, ferme moderne (Bolintineanu, Dedu, Niculescu-Bolintin etc), funcționărime și învățământ. „Boierii" – citește Bolintineanu – aveau doar puțin peste 30 de ha, însă statutul le era asigurat prin veghea și grija pe care o purtau comunității satului. Căci Bolintinul era, totuși, un sat, un sat cu mai puțin de 5000 de locuitori, un sat cu rețea de apă potabilă, drumuri pavate, sală de spectacole, bibliotecă, telefon, telegraf, energie electrică și transport în comun ce asigura legătura cu Orașul. Astăzi, la aproape un veac, n-am putea spune că ne-am pricopsit.

[După *Bolintinul, bolintinenii, Bolintineanu*, Editura Dominor, 2004, p. 72-81. Precizările și completările V.G. Imagini din colecțiile: Radu Costinescu, Ilinca Cerbacev, Vali Manolache, Mioara Mătăchiță, Vasilescu, Mioara Mănescu, Milica Dan, Adrian Dumitrescu, Ștefan Crudu, Vasile Grigore. Fotografia de pe prima pagină îl arată pe aviatorul Sile Tănescu cu un grup de prieteni în centrul Bolintinului, lângă „Trandafirul Roșu" (Costică Manolache)]

Eminescu și străinii – o reconsiderare

Acad. Ioan-Aurel POP

Mihai Eminescu, aidoma oricărui om de pe lumea aceasta, a trăit într-o perioadă de timp determinată și a exprimat, în general, ideile epocii sale. Unele dintre aceste idei au valoare perenă, trec peste locuri, oameni și ani, iar altele sunt strict ancorate în prezentul trăit de marele creator. Nu există scriitor, artist sau chiar om de știință care să fi exprimat numai adevăruri, numai sentințe, numai afirmații general valabile și acceptate. Oamenii de geniu însă – între care se plasează fără nicio îndoială și Eminescu – au privilegiul de a fi lăsat opere durabile, așezate sub semnul eternității, modele de receptat și de neimitat, surprinzătoare, unice.

Elogiatorii lui Eminescu au fost și sunt foarte numeroși, iar elogiile au îmbrăcat de-a lungul timpului forme variate, de la analize detaliate, realiste și pertinente până la discursuri ditirambice și encomiastice și la formule sacrosancte, exprimate într-un limbaj de lemn, în expresii stereotipe, lipsite de conținut. Același lucru se poate spune și despre detractori, unii existenți încă din timpul vieții poetului, oameni de diferite calibre, de la Alexandru Macedonski până la Anghel Demetriescu și Alexandru Grama, de la Lucian Boia până la Horia Roman Patapievici. Eminescu a fost ponegrit, la modul josnic adesea, deopotrivă de critici și de adulatori, voit sau întâmplător, atunci când aceștia au vorbit și vorbesc despre opera sa fără a o cunoaște, fără a-i pătrunde sensurile, fără a avea habar despre modul cum se face analiza unei creații și, mai ales, fără a plasa viața și opera lui Eminescu în contextul timpului și spațiului. De exemplu, a vorbi despre Eminescu numai în contextul gustului estetic și al exigențelor criticii și teoriei literare de la începutul secolului al XXI-lea este ca și cum l-ai judeca pe Arhimede după grila cunoscătorilor de IT, după modele cibernetice sau după teoria expansiunii universului !

În acest sens, revenim asupra judecăților relativ recente, legate de naționalism, xenofobie, rasism și antisemitism, puse în raport cu gândirea eminesciană, cu poezia sa și, mai ales, cu publicistica sa. Naționalismul a fost definit în secolul al XX-lea drept o ideologie care susține o națiune prin câteva elemente de identificare comună valabile pentru un grup de oameni. Ulterior, spre vremurile noastre, termenul a dobândit contații negative. Xenofobia a însemnat inițial frica față străini și de necunoscut și, abia din secolul al XX-lea, s-a definit prioritar ca ură față de străini, față de popoare și națiuni străine. Rasismul este considerat de unii o formă a xenofobiei, când de fapt acesta înseamnă cu totul altceva: convingerea că oamenii sunt inegali în funcție de etnia căreia îi aparțin și de culoarea pielii. Și rasismul a fost teoretizat cu-adevărat tot în secolul trecut. Antisemitismul este o atitudine ostilă față de evrei ca atare, numai pentru faptul că sunt evrei. Noțiunea (*Antisemitismus*) a apărut abia în 1879, fiind folosită de jurnalistul german Wilhelm Marr (1819-1904) într-o broșură propagandistică îndreptată contra evreilor. Dacă preluăm conținutul acestor noțiuni, așa cum este el definit științific în secolul al XX-lea și îl aplicăm operei eminesciene, găsim destule mărturii în favoarea prezenței unor idei naționaliste, xenofobe, rasiste și antisemite în anumite texte scrise de marele creator romantic aflat în atenție. Din păcate, cadrul și timpul nu-mi permit acum să trec în revistă toate aceste exemple și nici nu pare să fie necesar. Vom exemplifica numai cu poezia *Doina* (1883), luată adesea drept reper pentru ilustrarea xenofobiei lui Eminescu. „Exegeții" grăbiți pornesc, de regulă, de la versurile *Cine-au îndrăgit străinii/ Mânca-i-ar inima cânii* și decretează gravitatea acestei afirmații, scoase din context, pentru psihologia poporului român. Dacă cel care exprimă esența spiritului românesc este xenofob, atunci și poporul român trebuie sa fie așa ! Dar, istorici fiind, nu putem să nu ne referim la contextul general al poeziei și al epocii în care aceasta a fost scrisă. Oare Eminescu îi urăște pe toți străinii, fără excepție și îi preamărește pe toți românii, în chip nediferențiat ? Cei dintâi „străini" invocați de Mihai Eminescu sunt rușii: *Din Hotin și pân' la mare/ Vin muscalii de-a călare,/ De la mare la Hotin/ Mereu calea ne-o ațin*. Următorii „străini" sunt nenumiți, dar sunt aceia situați *Din Boian la Vatra Dornii*, adică în Bucovina. Nu este greu de ghicit că poetul se referea la austrieci (nemți) și la cei colonizați de aceștia printre românii din Țara de Sus. Alți străini sunt cei aflați *Din Sătmar pân'în Săcele*, adică din colțul nord-vestic în cel sud-estic al Transilvaniei. Aici este vorba desigur despre stăpânii unguri și, poate, și de populațiile așezate și colonizate printre români în regiune (secuii, sașii, șvabii etc.). *De la Turnu-n Dorohoi/ Curg dușmanii în puhoi* sunt versuri următoare cu o conotație geografică și par să se refere la România întreagă, visată de generația noastră romantică, dar inexistentă încă la 1883, fiindcă diagonala respectivă pornește din sud-vest și ajunge în nord-est, trecând peste Transilvania. Alte referiri geografice nu mai există în această poezie, cu excepția numelui Moldovei, invocat simbolic, alături de numele celui mai important principe român din Evul Mediu, Ștefan cel Mare, nume de domn și nume de țară românească, menite, împreună – în viziunea poetului – să reconstituie unitatea națională. Ca urmare, trebuie să observăm că Eminescu îi urăște, în primul rând pe „străinii" care ocupaseră partea de răsărit a Țării Moldovei la 1812, apoi pe „străinii" care ocupaseră, în 1775, Bucovina, vatra Țării Moldovei, locul de unde pornise țara, unde erau situate vechile capitale Baia, Siret și Suceava și unde se aflau gropnițele domnești cele mai slăvite și, în primul rând, Putna lui Ștefan cel Mare; în fine, scriitorul îi „urăște" și pe acei străini care, de multe secole, ocupaseră vechea Dacie Superioară, unde fuseseră așezate capitala lui Decebal și apoi a împăraților romani, unde se plămădise sinteza românească și unde „ducele Gelou, un anumit român", domnise pe la anul 900 peste români și slavi. În fine, Eminescu îi numește „dușmani" și pe „străinii" de la sud și est de Carpați, de la intrarea Dunării în țară și până pe Valea Prutului.

Firește, ca să înțelegem toate aceste „uri", trebuie să vedem cum era țara noastră atunci, ce teritorii cuprindea ea. Prin anii '80 ai secolului al XIX-lea, România avea cam 137.000 de km pătrați și cuprindea Oltenia, Muntenia, Moldova dintre Munții Carpați și Prut (dar numai de la sud de Suceava începând) și Dobrogea (părțile centrale și de nord ale acestei provincii). Basarabia era, din 1812, ocupată de „muscali", Bucovina se afla, din 1775, sub stăpânire austriacă (din 1867 austro-ungară), iar Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul fuseseră cucerite încă din secolele XI-XIII de către Regatul Ungariei (fiind, din 1688 sub autoritatea Vienei, iar din 1867 sub regim austro-ungar). Aceste din urmă provincii aveau să se unească cu Regatul României abia la 1918-1920, când țara avea să aibă aproape 300.000 de km pătrați. Dar nici Regatul României nu era, pe la 1880, o realitate puternică și sigură. Independența țării fusese proclamată abia în 1877 și cucerită cu arma, pe câmpiile Bulgariei, în războiul din 1877-1878. Marile puteri se codiseră mult să recunoască această independență, impunând țării fel de fel de condiții, unele nedrepte. Cu alte cuvinte, dependența de Imperiul Otoman era încă o amintire vie, ca și prezența turcilor la nord de Dunăre, ca putere suzerană, căreia i se plătea tribut. Vii erau și protestele Greciei, din clipa în care statul român autonom, sub Cuza, decretase secularizarea averilor mănăstirești. Vie era și existența raialelor de la Turnu, Giurgiu și Brăila, reunite cu Țara Românească abia în 1829, locuri cosmopolite, formate din importante grupuri alogene, adăpostite unele de urgia otomană și libere să-și pregătească în România mișcarea de emancipare națională. România de la 1880 era firavă și nesigură nu numai în ochii lui Eminescu, ci ai contemporanilor în general. De vină pentru toate acestea erau, natural, „străinii", dar nu oricare și nu toți, ci numai otomanii (care supuseseră Moldova și Țara Românească și le sleiseră de sevă), rușii (care răpiseră Basarabia), austriecii („nemții", ocupanții Bucovinei), ungurii (stăpânii Transilvaniei) etc. Și nici ei în totalitatea lor ! Eminescu nu acuză nicăieri popoarele ca fiind demne de ură, ci doar pe conducătorii hrăpăreți, care luaseră ceea ce era al românului. Este semnificativ în acest sens numele de „muscali" sau „moscali", adică moscoviți, dat ocupanților Basarabiei. Termenul peiorativ era cel de „muscali", fiindcă la Moscova se aflaseră prin tradiție țarul, conducerea, factorii de decizie (noua capitală, orașul lui Petru I, nu intrase în conștiința publică), adică aceia care trimiseseră armate ca să frângă Țara Moldovei (de fapt, intenția era ca s-o ocupe toată !). Astfel, Eminescu îi evoca în *Doina* pe „străinii" care au trebuit să părăsească țările românești ocupate și să se retragă în 1918, făcând loc României. Evocând, la 1883, o țară românească situată „de la Nistru pân' la Tisa", Eminescu era un vizionar realist și nu utopic, fiindcă România anului 1918 urma să se întindă exact de la Nistru și până la Tisa ! Viața avea să dovedească, după aproape o jumătate de secol, că „străinii" condamnați și criticați de Eminescu fuseseră condamnați și de istorie, de lume, de societate. La 1918, se împlinea de fapt ceea ce prevăzuse Eminescu, iar salvarea fusese tocmai Moldova, care conservase, în clipele cele mai grele (1916-1918), nucleul de stat românesc.

Se știe că Eminescu a exprimat idealurile generației sale, sintetizate în curentul romantic. Să vedem ce idei au exprimat alți poeți (autori) romantici din regiune. Taras Șevcenko – poetul național ucrainean – scria, pe la 1838, în poemul *Kateryna*: *Nu vă iubiți cu muscali,/ Fete sprâncenate,/ Că muscalu-i străin vouă/ Joc de voi își bate !*. Alexandr Sergheevici Pușkin, exilat în Basarabia, dar beneficiar al unui regim de bejenie princiar, scria cu dispreț, pe la 1821, că moldovenii erau „țigani nomazi" și că Basarabia era sfântă numai pentru că era aureolată de „slava rusească". Tot el, poetul, se vedea pe sine între moldovencele cochete ca un zeu printre imbecile, iar printre moldovenii triști ca un leu între maimuțe sau ca un armăsar arab într-o turmă smerită de măgari. La aceste jignitoare gânduri (exprimate poetic) față de români, Vasile Alecsandri, le-a alăturat pe ale sale, la fel de tăioase (tot în formă poetică).[1] Petőfi Sándor – poetul simbol pentru spiritualitatea maghiară – scria într-o poezie de slavă închinată lui Lehel (conducător ungur legendar, pomenit în raidurile de jaf împotriva Vestului, spânzurat la Regensburg în 955): „Neamțule […], trăsnetul să nu te omoare,/ Maghiarului să-i încredințeze această treabă".[2] În poezia *Poporul maghiar*, publicată în iunie 1848, același poet declară că doar maghiarul trebuie să fie stăpân în țară (adică în Ungaria Sfintei Coroane, compusă și din Croația, Slovacia, Transilvania, Voivodina etc., adică și din croați, slovaci, români, sârbi, germani, ruteni etc.), zice că zilele „neamțului", comparat cu lipitoarea setoasă de sânge, sunt numărate, ca și ale altor popoare: *Oare să poruncească în țară neamțul, slovacul ?/ Aici, unde atâția maghiari și-au dat sufletul ?/ Sângele maghiar a cucerit cu glorie această glie/ Și milenii la rând au apărat-o maghiarii./ Doar maghiarul are aici drepturi de stăpân,/ Iar cel ce vrea să ni se urce în cap,/ Capul lui va simți pașii noștri,/ Și-i vom implânta pintenii în adâncul inimii…*[3] În poezia *Viață sau moarte*, din același an, poetul național îi amenință pe „croați, germani, sârbi și români" cu sabia care „sclipește în mâna maghiarului", îi face pe aceștia „corbi scârboși", cu „inimi blestemate", „hoardă" din care ungurii aveau să scurgă „ultimul strop de sânge" sau „cloacă de păduchi", menită a fi devorată, firește, tot de vajnicii unguri.[4] În altă poezie, numită *În ziua de Anul Nou* (este vorba despre 1 ianuarie 1849), Petőfi îi numește pe străini și mai ales pe germani „hoardă de tâlhari", „câini sângeroși", dintre care nu avea să rămână în viață decât unul singur, doar ca să spună tremurând „Vai de cel ce nu-l cinstește pe maghiar !"; invocarea finală a diavolului din această poezie ajunge să fie apocaliptică: „Acum Dumnezeu nu ne ajunge, căci el nu este destul de aspru; ție mă rog, iadule, în dimineața de Anul Nou: sădește în inimile noastre întreaga ta mânie, să nu cunoaștem îndurare până mai mișcă vreunul dintre nemernicii ăștia pe acest pământ".[5] De altfel, ideea că maghiarul trebuie să fie „fără îndurare" față de popoarele conlocuitoare (și față de străini în general) a traversat deceniile și chiar secolele, devenind un laitmotiv al conștiinței publice elitare ungare, până la finele primei jumătăți a secolului al XX-lea. Mai toți contemporanii creatori de valori intelectuale ai lui Petőfi gândeau și exprimau aceleași idei. Széchenyi István (1791-1860), scriitor și om politic, unul dintre cei mai importanți reformiști maghiari (a dat numele și Bibliotecii Naționale din Budapesta), spunea (la 5 octombrie 1844) în dieta țării de la Bratislava: „Urăsc din străfundurile sufletului meu orice evoluție care nu este maghiară". Spre deosebire de „străinii" veștejiți de Eminescu – minorități dominante asupra majorității supuse – cei urâți de Petőfi, în ciuda blestemelor sale, au ajuns până la urmă (în general), prin voința popoarelor și recunoașterea marilor puteri, stăpâni acolo unde, prin forță, dominase Coroana Sfântului Ștefan. Cu alte cuvinte, „ura" lui Petőfi nu a fost validată de istorie, Ungaria revenind la frontierele sale etnice. Nici „urile" lui Șevcenko și Pușkin nu au avut, în linii mari, o soartă mai bună. Eminescu însuși nu s-a impus în conștiința publică prin combaterea „străinilor", dar mulți dintre „străinii" hrăpăreți evocați de el s-au dovedit, într-adevăr, demni de condamnat, din perspectiva nevoii făuririi statului național român, așa cum a fost el recunoscut de istorie. Altminteri, în focul argumentației poetice și, mai ales, publicistice și în același spirit romantic, și Eminescu a pus accente grave pe numele unor contemporani de altă etnie și credință.

Cu toate acestea, eu nu știu să existe în peisajul public din Ucraina, Rusia și Ungaria vreo critică serioasă la adresa acestor titani ai romantismului, care – așa cum era firesc, moral și drept atunci – îi proslăveau pe ucraineni, pe ruși și, respectiv, pe unguri, în detrimentul străinilor, dăruiți cu epitete teribile și sortiți pieirii. Nu am auzit niciodată ca vreun analist politic sau eseist să fi spus sau scris că Ungaria nu va putea intra în NATO sau în Europa cu un simbol național ca Petőfi Sándor, denigratorul de popoare străine. Pe când în România ni se atrăgea atenția în chip foarte serios, încă din anii '90 ai secolului trecut, de către intelectuali subțiri – ajunși apoi, unii dintre ei, înalți demnitari de stat – că Eminescu este complet revolut, învechit, desuet, că era bun de pus între paranteze (în „debara") și că, în niciun caz, România nu putea visa la NATO și la UE pe buze cu „autohtonistul", „antioccidentalul" și „xenofobul" Eminescu ! Iar ideea că Eminescu nu mai este citit este falsă și menită să distragă atenția de la chestiuni culturale reale. Câți englezi mai citesc azi integral piesele sau chiar sonetele lui Shakespeare, câți spanioli pot citi și comenta de la cap la coadă „Don Quijote", câți tineri unguri mai știu poeziile lui Petőfi ? Și, totuși, manualele îi cuprind, îi comentează, iar oamenii – chiar și cei simpli – se mândresc în continuare cu ei. Ei continuă să fie – în universalismul lor – și simboluri ale spiritualității naționale engleze, spaniole sau ungare. Nu au fost decretați ca atare de parlamente, nici de academii și nici măcar de confrații lor, ci au intrat în chip firesc în conștiința publică, dincolo de voința cuiva.

La fel este – de ce ar fi la noi altfel ? – și cu Eminescu ! El a fost omul vremii sale, cu mărimile și cu micimile sale, cu ideile general valabile și cu lamentabile, pentru noi, obsesii locale și trecătoare. Poetul și publicistul a scris uneori cu asprime despre anumiți străini, i-a veștejit cu epitete grele, pentru venalitate, politicianism, rapacitate, dar, câteodată, și numai pentru „vina" de a fi fost străini. Ca și alți contemporani din elita intelectuală, Eminescu voia să-i vadă pe români stăpâni, în fine, în România și să vadă România întreagă, condusă și organizată de români. Mai toate sunt de înțeles, după atâtea secole de supunere și umilință, venite din partea unor vecini lacomi. Cum și de ce să-i cerem lui Eminescu să fi fost vizionar, când Pușkin, Șevcenko sau Petőfi nu au fost ? Cum putea Eminescu să prevadă, de exemplu, Holocaustul, să știe că va urma, după Al Doilea Război Mondial, Declarația universală a drepturilor omului (adoptată de ONU) sau să știe că, mai recent, UE avea să reglementeze chestiunea minorităților ? Este ca și cum l-am condamna pe Isaac Newton că nu a știut teoria relativității !

Oare nu ar fi mai corect să-l restituim pe Eminescu timpului său, ca să vedem mai bine cât a fost el de atemporal ? Știți bine domniile voastre că nici vremii sale nu s-a potrivit prea bine și că s-ar fi vrut contemporan cu Alexandru cel Bun, trăitor în „umbra sfântă" a Basarabilor și Mușatinilor", așa cum îi stă bine oricărui romantic, glorificator al Evului Mediu. Eminescu a iubit sincer poporul și țara aceasta, cărora le-a închinat pagini nemuritoare, dar nu a urât cu-adevărat popoare și nu a ridicat arma contra străinilor. A urât și veștejit – uneori cu vorbe grele – oameni, dar cine nu face asta, într-o formă sau alta ? În schimb, câtă lumină a revărsat asupra omenirii ! Vă îndemn să vrem să vedem această lumină, în centrul căreia stătea poporul său și România. A scris, cu patimă, la 17 ani și a publicat în *Familia* (în 1867), poezia *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*, pe când România abia exista, cuprinzând cu puțin peste o treime din România împlinită la 1918. Dar încă de atunci, el vedea aievea România întreagă, exact în sensul în care Kogălniceanu numea patrie toată acea întindere de pământ pe care se vorbea românește. Citam altădată o scrisoare a poetului către Iosif Vulcan, în care Oradea este plasată, cu decenii înainte de Unire, în România. Cu alte cuvinte, Eminescu a fost și un patriot vizionar, cum erau toți marii oameni atunci !

Critica lui Eminescu este firească și aceasta poate fi făcută și se face din varii unghiuri, de la erori de prozodie până la cronologii

(continuare în pag. 13)

Cum gândim azi, cu Eminescu, traducerea și tălmăcirea operelor filosofice ? (Câteva remarci cu privire la experiența eminesciană a lecturilor kantiene)

Prof. Univ. Dr. Mircea DUMITRU
Rector, Universitatea București

Academia Română, răspunzând menirii sale culturale și istorice, organizează Sesiunea solemnă, dedicată aceluia numit, cu real temei, „omul deplin al culturii românești", Mihai Eminescu. Gândurile mele urmăresc să dea câteva răspunsuri la întrebarea din titlul scurtei mele comunicări: *Cum gândim azi, cu Eminescu, traducerea, tălmăcirea și interpretarea operelor filosofice ? Câteva remarci cu privire la experiența eminesciană a lecturilor kantiene*. (O carte admirabilă și pilduitoare, publicată de către Editura Univers în 1975, într-o ediție îngrijită de C. Noica și de acad. Al. Surdu).

În privința întâlnirii lui Eminescu cu opera lui Kant, primul fapt care ne atrage atenția în mod aparte este vârsta foarte tânără la care Poetul ia cunoștință de Kant. Eminescu avea mai puțin de 20 de ani când începe să-l studieze pe filosoful german, iar înainte de a împlini 25 de ani, tradusese deja o mare parte din secțiunile cele mai dificile ale Criticii rațiunii pure.

Noica spune, cu deplin temei: „O asemenea întâmplare poate fi exemplară pentru orice conștiință de cultură. Fie că-i e dat cuiva să cunoască de timpuriu gândirea lui Kant sau a unui alt mare gânditor, fie că, sub orientarea veacului, îl cucerește o știință sau câte o viziune științifică, îi poate fi rodnic să vadă cum a vibrat cineva mare, în anii tinereții, la o asemenea întâlnire și cum a știut să transforme o emoție filosofică într-o muncă de severă răspundere".

Întâlnirea cu un gânditor fondator esențial, sau cu un mare autor, este, firește, constitutivă, în ordinea spiritului, pentru fiecare dintre noi; pentru că o astfel de apropiere acționează ca un soi de catalizator sau de placă de developare fotografică a propriilor noastre gânduri și teme pe care le vom urmări, apoi, întreaga noastră viață.

Dar și întâlnirea unei culturi cu un astfel de autor este tot atât de importantă. Cum a preluat cultura română pe Kant, poate fi o temă de reflecție și de dezbatere fascinantă, care ne-ar ajuta să ne înțelegem mai bine pe noi înșine, rosturile noastre culturale și, mai specific, rostirile noastre filosofice.

Dar cine face posibile aceste apropieri ? Fără îndoială, traducătorul, care mediază și intermediază, ca un interpret de primă instanță al autorului și al textului pe care îl tălmăceste pentru cei din propria sa comunitate de vorbire și de cultură. Traducătorul de filosofie este tot atât de important, pentru o cultură, precum acela care traduce proză sau poezie.

Întâlnirea lui Eminescu cu filosofia lui Kant și receptarea marii filosofii a gânditorului german în cultura noastră, grație aceastei traduceri, ne prilejuiește, firește, reflecții care pot fi articulate pe diferite planuri de interpretare; fiecare plan corespunzând unor semnificații care se degajă fie din motivația pentru care Eminescu face această traducere, sau din locul pe care aceste lecturi kantiene îl ocupă în opera de ansamblu a poetului, sau încă din importanța și semnificația culturală ale traducerii pentru construirea, consolidarea și dezvoltarea unui vocabular și limbaj filosofic românesc.

Din această ultimă perspectivă, doresc să fac câteva remarci asupra lecturilor kantiene pe care ni le-a dat Eminescu, insistând asupra construirii unui vocabular filosofic autohton și asupra dezvoltării și creării unei limbi filosofice românești. În cele ce urmează, mă voi mărgini la un comentariu asupra unui singur termen – e drept, esențial pentru traducerea și regândirea în limba română a marii opere filosofice a lui Kant – termenul este *Urteil* (judecata), hotărâtor nu numai în kantianism, ci și în întreaga filsofie de dată mai veche sau mai recentă.

Așadar, cum ar trebui să primim și să interpretăm semnificația traducerii lui Eminescu ?

Dacă o limbă este la începuturile ei într-un domeniu sau altul al cunoașterii sau al spiritului, este de înțeles că mai mulți termeni diferiți în limba din care se face traducerea ajung să fie echivalați cu unul și același termen în limba în care traducem. Sărăcia lexicală și semantică a unei limbi, încă nedesțelenite și necultivate, face ca traducerea să utilizeze unul și același cuvânt ca echivalent semantic pentru o clasă întreagă de termeni din limba tradusă.

Dar la Eminescu, oarecum curios, se produce fenomenul invers. Unul și același termen kantian ajunge să fie redat prin mai mulți termeni românești. Este, desigur, o maximă a traducerii aceea de a păstra o anumită constantă în echivalarea unui termen străin - a se păstra, pe cât posibil și depinzând de context, pentru un termen străin unul și același cuvânt în limba română.

Eminescu, însă, nu se luptă doar cu echivalarea semantică, ci de-a dreptul și cu gândul kantian – el interpretează, de fiecare dată, cuvântul dat, în funcție de contextul apariției sale, și ne dă nu atât o corelare semantică stabilă, cât o interpretare și reinterpretare ale contextului în care apare gândul filosofic respectiv.

Poate că traducerea, astfel realizată, nu va fi ireprosabilă, dar interpretul și traducatorul ne pun în situația de a gândi dinamica și dialectica temei filosofice în cauză. Adică de a înțelege viața acelei idei.

Exemplul care ne va reține atenția este, așa cum spuneam deja, traducerea termenului *Urteil*. Eminescu foloseste în anumite cazuri arhaismul *județ*, alteori utilizează un latinism (inexistent în limba actuală), anume *judicia* (pluralul de la *judicium* – interesant, totuși, că limba a creat și păstrat adjectivul *judiciar*, sau pe acela – și cu valențe filosofice – de *judicios*), iar în alte locuri va folosi – după stabilizarea terminologiei logice tradiționale, o dată cu apariția *Logicii* lui Titu Maiorescu – termenul judecată.

Să fie, oare, cel mai mare creator de limbă poetică românească atât de nesigur și ezitant în transpunerea ideilor filosofice kantiene în limba română ? Cum este posibil ca Eminescu să folosească o terminologie atât de ciudată, uneori rebarbativă, lăsând a se înțelege că am avea nevoie de o reîntoarcere la o fază anterioară a limbii și culturii ? Dar dacă nu este vorba de așa ceva ? ! Dar dacă ar fi vorba, mai degrabă, de un sănătos impuls filosofic ? De o intuiție corectă ca echivalarea unor termeni filosofici atât de încărcați conceptual și semantic se poate realiza printr-o clasă de termeni echivalenți, fiecare marcând una dintre nuanțele semantice ale acelui termen polisemantic ?

Aici începe lecția kantiană a lui Eminescu (traducerea laolaltă cu interpretarea): Termenul de *judecată* spune mai multe lucruri laolaltă. Termenul este echivoc sau ambiguu: judecata înseamnă, în sens juridic, și procesul, dar și sentința, iar filosofic, denumește facultatea de judecare – fiind de interes pentru psiholog – dar și forma logică obiectivă, adică judecarea logică propriu-zisă sau conținutul judicativ al procesului de judecare. Termenul stă și pentru procesul (psihologic), dar și pentru produsul (logic obiectiv al) acelui proces.

Să deplângem, acum, această bogăție de sensuri, acest echivoc sau ambiguitate sistematică ? Nicidecum. Limba naturală, cu toate aceste caractistici semantice și pragmatice, care par a fi infirmități, este întru totul în ordine, așa cum este ea. Nu are nevoie de vreo reformă specială. Este adevărat că avem nevoie de o bună punere în ordine a cuvintelor care redau aceste concepte. Și cred că aici instinctul și impulsul pentru creearea de limba ale lui Eminescu sunt cât se poate de fertile. Eminescu este pe acea cale care duce la dezvoltarea sănătoasă și la diversificarea necesară ale vocabularului filosofic.

Din nou, Noica vorbește cu deplin temei: „Ce instinct... îl face pe Eminescu să schimbe (adică, să folosească mai mulți termeni, din timpuri istorice diferite, având etimologii contrastante etc) ? Vom spune că este instinctul filosofic cel bun, care pe noi ne-a părăsit, ba pare a-l fi părăsit și pe el după 1877, probabil sub influența terminologiei lui Maiorescu... Cu înzestrarea sa filosofică, aci evidentă... el își dă seama că trebuie să moduleze gândul, ca și expresia".

Da, într-adevăr, pentru filosofie, modularea gândului și a expresiei sale, trasarea și clarificarea distincțiilor, a diferitelor corelații dintre diferitele accepțiuni ale unui concept, ei bine toate acestea, și altele legate de această modulare și modelare a gândului și limbajului sunt esențiale și decisive.

Nu putem decât să constatăm că filosoficește, limba ar fi fost mult mai modulată și aptă să redea aceste nuanțe conceptuale dacă nu s-ar fi impus, sub influența unor manuale precum acela al lui Maiorescu, sau sub varii considerente, o standardizare, simplificare, minimizare și sărăcire ale vocabularului filosofic. Desigur, nu vreau să susțin că din perspectiva limbii filosofice pe care o vorbim azi, ar mai fi de conceput să utilizăm un termen precum *judicia* pentru una dintre acceptiunile kantianului *Urteil*. De vreme ce termenul nu s-a păstrat în limbă, noi nu mai putem gândi și opera cu el. Dar dacă, într-o istorie contrafactuală a semanticii vocabularului filosofic românesc, s-ar fi păstrat mai multe echivalențe ale acestui esențial termen filosofic, care este germanul *Urteil*, atunci și gândul filosofic redat în cuvinte românești ar fi fost mult mai modulat și mai bogat, ar fi avut o viață deplină.

Pentru a sesiza importanța enormă a acestei specializări și diversificări filosofice a limbajului să aruncăm o scurtă privire la același termen – *judecată* – de data aceasta din perspectiva vocabularului filosofic contemporan englezesc, bine reprezentat printr-o clasă de termeni care desemnează diferitele semnificații ale acestui concept în cauză: *proposition*, *sentence*, *statement*, *utterance*, *judgement*. Toți acești termeni sunt legați de conceptul de judecată, dar între ei apar, din rațiuni filosofice clare și bine argumentate, diferențe subtile, dar care nu sunt mai puțin reale. Este o șansă pentru limba filosofică exprimată în engleză să aibă această bogație terminologică. Aceasta denotă și o cultivare sistematică și temeinică a vocabularului filosofic. (În engleza vernaculară nu sunt operate aceste distincții, Termenii sunt folosiți, oarecum. echivalent și indistinct.) A fost modularea gândului filosofic aceea care a determinat și a impus și modularea expresiei lingvistice !

Când traducem acești termeni în limba română întâmpinăm greutăți, care sunt date atât de lipsa unor termeni dedicați în vocabularul filosofic de specialitate, cât și faptului că terminologia, nefiind fixată, nu permite acea modulare a gândului filosofic de care vorbește Noica. Sau, mai corect, nu o permite cu toată bogăția de nuanțe implicate în familia și vecinătatea conceptului filosofic și logic de judecată. Așa se face că în traduceri recente în limba română din filosofia germană și mai ales din aceea analitică anglo-saxonă și americană, din autori precum G. Frege, B. Russell, L. Wittgenstein, dar si W. Quine, D. Davidson, H. Putnam, D. Kaplan, S. Kripke sau K. Fine apar dificultăți care sunt legate nu de lipsa de ingeniozitate sau virtuozitate lingvistică a traducătorilor, ci de limitele istorice sau contextuale ale semanticii vocabularului filosofic românesc actual. (În unele din aceste traduceri am fost direct implicat – Wittgenstein, Quine, Kripke, Kaplan sau Fine – și în ceea ce spun aici transpare și propria mea experiență !).

Cu siguranță, limba filosofică românească a făcut un lung drum în ultima sută de ani. Avem acum gândurile și filosofiile lui Blaga, lui Noica, dar și ale lui Rădulescu-Motru, P. P. Negulescu și Mircea Florian admirabil exprimate și modulate într-o limbă filosofică bogată, suplă, capabilă să exprime idei dintre cele mai abstracte sau profunde într-o manieră care se potrivește firescului limbii române.

Avem, totodată, traduceri din opere filosofice constitutive pentru spiritul filosofic european: Platon, Aristotel, Descartes, Leibniz, Hume, Kant, Hegel, dar și mai aproape de noi, în veacul al douazecelea și începutul celui de-al douăzeci și unulea, Heidegger și Wittgenstein. Limba română este perfect apță să primească toate aceste opere în structurile și în mediul ei. Așadar, limba română exprimă foarte firesc și natural filosofie de cea mai bună calitate.

Aceasta nu ne impiedică, însă, să nu ne întrebăm – reflectând la experiența eminesciană a creării de limbaj – ce ar fi de dorit să se întâmple pentru ca acest impuls către invenție lexicală și originalitate, prezent în lecturile kantiene eminesciene să prezideze spiritul limbii și de acum înainte ?

Întorcându-ne, pentru a și încheia, la acest exemplu prezent în traducerea lui Eminescu, impresia mea este aceea că limba filosofică română ar fi fost într-o stare mai bună, dacă ar fi avut la dispoziție această bogăție lexicală care surprinde diferitele aspecte și nuanțe ale conceptului logic, psihologic, juridic etc. de judecată. Adică, am fi fost într-o poziție mai bună din punctul de vedere al subtilității și flexibilității redării diferitelor nuanțe filosofice, dacă impulsul originar, creator de limbă filosofică, al lui Eminescu, nu ar fi fost atenuat, inhibat sau „domesticit" de tendința contrară de uniformizare, simplificare și unificare terminologică, ce a condus, în mod inevitabil, și la o sărăcire a vocabularului filosofic.

Desigur, invenția și creația lexicală poetică nu sunt și nu pot fi un substitut pentru gândirea filosofică autentică, dar lecția eminesciană ne arată că acest impuls originar, creator de termeni și de limbaj este „instinctul filosofic cel bun" (Noica), ce ne ajută să dezvoltăm un limbaj bogat, flexibil și subtil, adecvat pentru a modula nuanțele diverse ale gândului filosofic.

Orice elogiu adus lui Mihai Eminescu este, *ipso facto*, un elogiu adus limbii române și culturii pe care o edificăm prin această limbă.

(Discurs rostit la împlinirea a 125 de ani de la trecerea în veșnicie a lui Mihai Eminescu, 16 iunie 2014, Academia Română. Text pus la dispoziția revistei prin amabilitatea dlui Neagu Udroiu)

Eminescu și străinii – o reconsiderare

(urmare din pagina 12)

șchioape și de la narațiuni filosofice greoaie până la decizii de viață discutabile. Dar critica nu are nimic a face cu denigrarea și cu demolarea poetului. Azi, la 125 de ani de la moartea poetului, nu putem decât să constatăm cât de intensă continuă să-i fie nemurirea, cât de vie rămâne „tăria parfumurilor sale" și câtă dreptate avusese Călinescu când l-a numit pe „băietul" care cutreiera demult pădurile eternității „cel mai mare poet pe care l-a ivit și-l va ivi vreodată, poate, pământul românesc". Eminescu, dincolo de ura exprimată contra inamicilor țării sale, a construit România în și prin poezie, iar această construcție s-a dovedit la fel de reală ca Țara în hotarele sale din 1918. Eminescu este demiurgul sufletului și trupului nostru național, iar prin aceasta el ne-a proiectat în universalitate, în rând cu popoarele lumii.

(Discurs rostit la împlinirea a 125 de ani de la trecerea în veșnicie a lui Mihai Eminescu, 16 iunie 2014, Academia Română. Text pus la dispoziția noastră prin amabilitatea dlui Neagu Udroiu)

[1] „Fiind mai negru ca țiganii,/ Ce-ai tot cerșit la noi cu anii ?/ Tu, cel primit cu dor de sus,/ Nici bogdaproste nu ne-ai spus./ Cu dar de pâine și de sare,/ Cu vin din valea noastră mare/ Te-am ospătat, dar tu, în zori,/ Râzând, te-ai scârnăvit pe flori./ Apoi prin codri de milenii/ Ai tot umblat, râzând alene,/ Ei, vezi, atunci pun mâna-n foc: Tu n-ai fost cal arab, ci porc !".

[2] Johann Weidlein, *Imaginea germanului în literatura maghiară/ Das Bild des Deutschen in der Ungarischen Literatur*, Cluj-Napoca, 2002, p. 80-82.

[3] *Ibidem*, p. 88.

[4] *Ibidem*, p. 89.

[5] *Ibidem*, p. 90.

Osama bin Laden e „mort”, trăiască „Statul Islamic”, noul inamic al planetei

Gl.bg.(r.) Gheorghe DRAGOMIR

Motto: *Scopul primordial al celor care trasează strategiile guvernamentale americane nu l-a constituit nicidecum lupta împotriva terorismului, ci stabilirea unor baze militare americane în Irak, un stat clientelar total dependent, care să se afle situate în centrul celui mai mare zăcământ energetic mondial, oferind SUA un avantaj strategic asupra rivalilor săi: Europa și Asia.* (Noam Chomsky, *Interventions*, 2007)

În urmă cu trei ani, pe blogul personal, *Spionaj în criză*, îmi exprimam câteva opinii în legătură cu „operațiunea” de lichidare, filmată în direct, a fostului amic și partener al CIA – Osama bin Laden, devenit inamicul Numărul 1 al planetei pentru „creatorii” săi, după ce acesta și-a încheiat misiunea. Atrăgeam atenția, ca și acum, că asistăm la un nou scenariu hollywood-ian lipsit de imaginație, conceput de mai marii celor 16 agenții de spionaj și contraspionaj americane și de Pentagon, de a încheia, după un deceniu de „căutări”, odissea Al-Qaida și Bin Laden. Maurul își făcuse datoria, deci maurul trebuia să părăsească scena într-o „operațiune” de mare succes a serviciilor americane, menită să justifice cheltuielile uriașe alocate anual de Congres pentru misiuni de spionaj și „democratizare” prin forță a Irakului și Afganistanului, acțiuni care s-au dovedit a fi un mare eșec. În loc să stabilizeze Orientul Mijlociu, prin aceste operațiuni, SUA a „reușit” performanța de a incendia planeta și de a resuscita sentimentele antiamericane și antioccidentale în țări în care erau în mod tradițional susținătoare necondiționate ale politicii americane și mă refer la Qatar, Arabia Saudită, Pakistan, Malaezia, Turcia.

La un deceniu de la înlăturarea de la conducerea Irakului a dictatorului Sadam Hussein, un prieten și partener de afaceri al familei Bush, țara este sfâșiată de lupte interne între suniți, șiiți și kurzi, iar regimul politic pro-american instalat la Bagdad continuă să fie fragil și să nu se bucure de susținerea populară. Instituțiile democratice irakiene sunt supuse zilnic presiunilor din interior și exterior, iar armata și forțele de ordine instruite de americani și britanici nu pot stăpâni situația operativă, operațiunile militare dublate de atentate organizate de Statul Islamic amenințând însăși existența statului irakian. Economia s-a prăbușit, nivelul de trai al oamenilor a scăzut semnificativ, iar problema securității personale și colective a devenit un test de anduranță pentru supraviețuire. Dacă la acest tablou mai adăugăm și poziția ambiguă a președintelui turc, Erdogan și a guvernului său față de intenția Statului Islamic de a înființa un mare Califat în zona Orientului Mijlociu extins, înțelegem că situația politică și de securitate în zonă tinde să generalizeze conflictul și să atragă în acest turbion interesele geopolitice și geoeconomice ale Rusiei, Franței, Arabiei Saudite, Turciei, state ce în prezent s-au manifestat cu oarecare discreție.

Flacăra războiului civil din Siria, provocat de americani și unele țări europene, s-a extins rapid și în Irak, Libia, Liban, Palestina, cu reverberații în Algeria, Sudan, Yemen, Nigeria, Somalia, fapt ce aduce în actualitate problema vechiului conflict dintre Orient și Occident, conflict ce afectează în mod direct viața și existența comunităților creștine, devenite ținte predilecte ale atacurilor, persecuțiilor și exterminării din partea fundamentaliștilor islamici, fie că se numesc Statul Islamic, Al-Qaida, Frații Musulmani, Hezbollah sau alte organizații teroriste. Este evident că obiectivul acestor acțiuni îl constituie smulgerea rădăcinilor creștinismului din arealul în care s-a plămădit. În ciuda apelurilor la pace și bună viețuire între musulmani și creștini lansate de Sanctitatea Sa, Papa Francisc I, totuși, situația tinde să scape controlului, tot mai mulți creștini văzându-se nevoiți să-și părăsească căminele și încercând să se salveze în țările limitrofe: Liban, Iordania, Turcia.

Pe acest fond de tensiune și insecuritate, Federația Rusă, prin intermediul Departamentului Relațiilor Externe Bisericești al Patriarhiei Moscovei, a lansat invitația ca Muftiul Suprem al Siriei, Ahmad Badreddin Hassoun să efectueze o vizită la Moscova pentru a prezenta ultimele evoluții ale situației din Siria și a solicita spijin pentru protejarea creștinilor din Siria și Irak. În cadrul întrevederilor avute, Muftiul Suprem a adresat și un mesaj musulmanilor din Federația Rusă, avertizându-i „să fie atenți când cineva vorbește despre înființarea unui stat islamic”.

Distrugerea pe care o vedeți acum în Siria, demonstrează care este pericolul acestor cuvinte. În Siria, țara luptă pentru adevăr împotriva minciunii, o luptă a dreptății împotriva nedreptății. Siria este teatrul de confruntare între marile puteri pentru reașezarea sferelor de influență economică, politică și culturală.

Ahmad Badreddin Hassoun și-a exprimat îngrijorarea atât în legătură cu activitățile forțelor extremiste din Orientul Mijlociu, susținute de o serie de țări occidentale și preocuparea pentru soarta creștinilor supuși persecuțiilor, cât și în legătură cu amenințările Statului Islamic de a invada Ierusalimul. În acest context, Muftiul Suprem a atras atenția responsabililor ruși că „următoarele ținte ale Statului Islamic sunt Balcanii, Cecenia și zona Caucazului, unde Statul Islamic va coopera cu Al-Qaida pentru comiterea de acte teroriste”.

Informații recente din zonă evidențiază că între Alianța Ansar Bait Al-Maqdia din Egipt, Ansar Al Sharia din Liban și Al-Qaida din Yemen, s-a realizat o unire a eforturilor, exprimându-și sprijinul pentru luptătorii din Irak și Libia. Pentru a avea tabloul complet, recent, Statul Islamic a anunțat că va aduce pe piață dinarul din aur și argint pur, folosit la începuturile islamului (634 d.Hr), care să fie folosit ca monedă unică în zonele controlate de Califat, în paralel cu lansarea unor atacuri economice și militare împotriva intereselor americane, ca răspuns la noua campanie militară antiteroristă declanșată de Washington.

De la confruntare la colaborare între Al Qaida și Statul Islamic

Odată cu apariția Statului Islamic ca o nouă organizație teroristă mult mai bine structurată și dotată cu armament și mijloace logistice moderne de comunicații, cu acțiuni teroriste bine planificate și organizate, cu o infuzie de adepți din rândul

tinerilor, care, parte din ei au pregătire superioară dobândită în universități americane și europene, cu mesaje dure și pline de încărcătura emoțională, galaxia jihadistă a intrat într-o nouă eră. Creșterea în putere a Statului Islamic în Irak și Siria a stârnit o adevarată rivalitate competițională cu Al Qaida, organizația mamă din care s-a desprins, situație care a generat o adevărată agitație, tensiune și confuzie, suscitând vii dezbateri și rupturi între diversele facțiuni radicale care gravitează în jurul acestor doua organizații. Aceasta stare de lucruri s-a tradus printr-o sângeroasă luptă pentru adjudecarea puterii. De o parte asistam la acțiuni din partea lui Ayman Al-Zawahiri, „emir” al Al-Qaida și șef al Comandamentului General al miscării fondate de Osama bin Laden, de a se impune ca singur conducător al tuturor organizațiilor teroriste, inclusiv a Statului Islamic, iar pe de alta la „califul” Abu Bakr al Baghdadi, care a renegat jurământul de credință față de Al-Qaida, din care a fost exclus la 2 februarie 2014, proclamând la 29 iunie 2014 Statul Islamic – Califat, sub conducerea sa.

Noua organizație teroristă Statul Islamic (ISIS), prin forța sa militară, financiară și organizatorică, suscită atracție considerabilă pentru jihadiștii străini, care i s-au alăturat și i se alătură în continuare, motivate nu numai de rațiuni religioase ci și de succesele militare din teren, precum și de veniturile obținute din vânzarea petrolului și din jaf.

Fată de aceste evoluții care amenință interesele de securitate americane, britanice și franceze, președintele SUA, Barak Obama a cerut să fie revizuită strategia de securitate în lupta împotriva ISIS, iar Marea Britanie, prin vocea premierului David Cameron, a anunțat adoptarea unei noi legi antiteroriste pentru a putea face față amenințărilor prezentate de compatrioții săi care s-au înrolat în forțele ISIS.

În ciuda rapoartelor Pentagonului și a agențiilor de securitate americane ce clamează victoria împotriva ISIS, analiștii militari apreciază că operațiunile militare americane se dovedesc a fi neconvingătoare, fapt datorat în principal inconsecvenței celor două strategii aplicate: lupta împotriva lui Bashar al Assad și operatiunile de lichidare a jihadiștilor ISIS. Opinia experților este că se impune a fi ales un singur obiectiv.

Recent, în Congres, ministrul apărării, Chuck Hagel a recunoscut că „în Siria, în momentul de față prioritatea este ISIS și apoi înlăturarea lui Bashar al Assad”. Pentru atitudinea sa, care a fost în totală contradicție cu poziția președintelui Obama, acesta a fost nevoit să demisioneze. Fostul șef al Pentagonului a insistat că „strategia ce trebuie urmată este de a se consolida forțele de opoziție siriene până la nivelul când ele ar fi în măsură să apere și să-și controleze teritoriul, iar următorul pas să fie ofensiva împotriva ISIS. În final să se abordeze așa numita problemă a lui Assad.” Ultimele informații relevă faptul că SUA aprovizionează cu armament, alimente și echipament militar, inclusiv de comunicații, opoziția siriană, organizând în paralel și instruirea militară a acesteia.

Problema care se pune, în opinia mea, este: ce garanții sunt ca acești combatanți instruiți și echipati de Pentagon, la un moment dat, nu trec de partea radicalilor musulmani, așa cum s-a întâmplat în Afganistan cu talibanii Al Qaida ? Sau, mai grav, că o parte din armamnet și echipamente destinate opoziției siriene sa ajungă în mâinile forțelor ISIS, așa cum de altfel s-a și întqmplat, șeful Pentagonului fiind obligat sa recunoască public eșecul unor asemenea operațiuni.

Elena Suponina, reputat orientalist, expertă în problemele Orientului Mijlociu, făcea recent urmatoarele remarci: „Nu-mi amintesc nici un exemplu al succesului SUA în Orientul Mijlociu, pur și simplu pentru că nu există asemenea succese. Același lucru se poate spune și despre lupta împotriva terorismului. În realitate ISIS a fost creat și și-a consolidat influența în Iark după invazia americană, când situația politică și de securitate s-a destabilizat. Pe fondul destabilizării situatiei din Siria, vidul de putere a fost ocupat de combatanții ISIS care și-au intensificat operațiunile militare și acțiunile teroriste în Siria, acțiuni la care au aderat și alte organizații extremiste care văd în ISIS speranța de a transforma întregul Orient într-un Califat.”

Pe un alt plan, președintele SUA a anunțat trimiterea în Irak a 3.000 de militari care să contribuie la antrenarea forțelor irakiene, inclusiv cele kurde, în scopul de a se crea un guvern credibil, care să fie în măsură să oprească extinderea ISIS în țările din zonă prin ocuparea de noi teritorii. În paralel, strategia americană are în vedere măsuri pentru „axfisierea financiară” a ISIS, considerat de SUA ca fiind „cea mai bine finanțată organizație teroristă din lume”. Serviciile de informații americane și europene sunt în alertă maximă, întrucât s-au obținut informații potrivit cărora organizații teroriste afiliate ISIS vor folosi îmbrăcăminte îmbibată în substanțe explozibile pentru comiterea de atentate sinucigașe în locuri aglomerate, știind că nu există încă în dotarea forțelor de securitate aparatura necesară detectării.

Așa cum menționam, Marea Britanie, prin noua lege antiterorism ce va fi adoptată, vizează „acordarea de noi puteri poliției de frontieră pentru a confisca pașapoartele și de a împiedica suspecții sa călătorească în zonele cunoscute a fi sub controlul jihadiștilor, dar și pentru a împiedica revenirea cetățenilor britanici jihadiști să intre în țară”. Viitorul text de lege mai prevede ca „pentru cei care au luptat în Irak și Siria să existe interdicția de cel puțin doi ani de a reintra în țară, interdicție ce ar putea fi ridicată numai dacă individul vizat acceptă reîntoarcerea sub escortă, urmărirea judiciară și deradicalizarea după un anume program”. Deasemeni, textul mai prevede ca „companiilor aeriene care nu respectă listele cu persoanele aflate sub interdicție, puse la dispoziție de autorități, să nu li se autorizeze operarea pe aeroporturile britanice”. Totodată, se vor intensifica acțiunile contra „rădăcinilor amenințării teroriste”, prin expulzarea propovăduitorilor extremiști și suprimarea conținutului nociv de pe Internet. În acest sens, șeful Agentiei Britanice de Supraveghere (GCHQ), robert Hannigan, a invitat la discuții reprezentanții marilor grupuri americane de Internet, Facebook, Twitter, pentru a coopera împreună contra grupurilor jihadiste ce folosesc rețeaua pentru a recruta noi membri și a transmite mesaje.

Ce este așa-zisul *Stat Islamic* și cum a apărut ?

Al-Dawla Al-Islamiyya este o organizație teroristă armată, jihadistă salafistă, originile ei datând din 13 octombrie 2006, când Statul Islamic din Irak a fost creat de Consiliul Consultativ al Mujahedinilor din Irak, o alianță de grupuri înarmate jihadiste care proveneau din Al-Qaida și din triburile sunite ce reprezentau 70% din populația provinciei Al-Anbar (vestul Irakului), locul de origine al dictatorului Sadam Hussein. Organizația a avut drept obiectiv prioritar „restabilirea Califatului Abbasizilor, împrumutând ideologia wahhabistă și lupta împotriva șiiților”. În scurt timp, au apărut divergențe între Al-Qaida și ISIS, care se refereau îndeosebi la obiectivele ce trebuiau atinse și la strategia de urmat. Astfel, Al-Qaida considera ca jihadul trebuie orientat în direcția SUA, Israel, țările occidentale și aliații lor regionali, iar ISIS considera inamicul principal Iranul și șiiții. ISIS se declara succesorul califatelor precedente, ultimul dispărând în 1924, prin dezmembrarea Imperiului Otoman.

Purtătorul de cuvânt al ISIS, Abu Mohammad Al-Adnani declara că „este de datoria tuturor musulmanilor din lume să depună jurământ de credință noului calif Ibrahim (Abu Bakr Al-Baghdadi). Musulmani, respingeți democrația, laicitatea,

(continuare în pag. 15)

Osama bin Laden e „mort”, trăiască „Statul Islamic”, noul inamic al planetei

(urmare din pagina 14)

naționalismul și alte mizerii ale Occidentului. Reveniți la religia voastră !”

Din punct de vedere geografic, ISIS este deja operațional în Irak și Siria, dar își afimă cu discreție influența și prezența în sudul Turciei, Liban, Iordania, Gaza, Sinai, Indonezia, Arabia Saudită, Yemen, Sudan, Abu Bakr Al-Baghdadi proclamându-se „șeful musulmanilor de pretutindeni în lume”. Aceasta autoproclamare și mesaj de unire a tuturor organizațiilor jihadiste în jurul ISIS au stârnit reacții negative din partea facțiunilor Al-Qaida din Maghreb, iar predicatorul islamist Abou Qatada a declarat „nul și neavenit mesajul și fără niciun sens, pentru că nu a fost aprobat de jihadiștii din întreaga lume”. Yusuf Al-Qaradawi, președintele Uniunii Internationale a Savanților Musulmani, a ținut sa precizeze că „ISIS violează Sharia, iar titlul de calif trebuie acordat de națiunea musulmană din întreaga lume și nu de un grup cunoscut pentru atrocitățile sale și vederile radicale care nu servesc de proiect islamic”.

Cu toate aceste reacții, pe care le consider a fi de complezență, față de situația politico-militară ce a evoluat în favoarea ISIS, se conturează pericolul expansiunii ISIS în zona Orientului Mijlociu Extins cu repeziciune. Astfel până în luna octombrie 2014, mai multe grupări extremist-teroriste s-au raliat proiectului ISIS: Ansar Dawlat al Khilafah (Liban), Ansar Dawlat al Ismammiyya (Yemen), Mișcarea Califat și Jihad (Pakistan), Jamaah Ansharut Tauhid (Indonezia), Jun al Khilafah al Tawheed (Afganistan), Ansar al Khilafah (Filipine), Al I Tsam a Coranului și Sunna (Sudan), Ansar al Tawheed (India), Brigada Islamului (Afganistan).

Orașul Mossul din estul Irakului a fost transformat în capitala religioasă și intelectuala a ISIS, iar orașul Racca (centru Siriei) a devenit capitala politică și militară. Ocuparea de către ISIS a provinciilor din nord-estul Irakului, bogate în petrol și gaze, creează o baza economică și financiară care-i permite să susțină o forță militară puternică, bine înarmată și antrenată și să atragă atât noi combatanți din alte organizații jihadiste, cât și aventurieri din rândul tineretului occidental, afectat de somaj și dezamăgit de politicile adoptate de instituțiile UE.

Gl.bg.(r.) Gh. Dragomir vorbind la Toamna Culturală Bolintineană 2014

Din punt de vedere logistic și organizatoric, situația se prezintă astfel: conducătorii ISIS au desemnat personalități locale, respectate de comunități, să preia controlul administrativ și politic în teritoriile ocupate, forțele armate mutându-și permanent taberele de antrenament, depozitele de armament și proviziile de alimente, pentru a nu fi reperate și bombardate de forțele americane si aliate. În lunile septembrie-octombrie 2014, peste 15.000 de luptători din străinătate, proveniți din 74 de țări (3.500 europeni) s-au alaturat forțelor ISIS din Irak si Siria, ceea ce reprezintă o mobilizare străină fără precedent de la războiul din Afganistan (1980), numărul total al combatanților depășind 60.000. Din punct de vedere al dotării logistice, potrivit evaluărilor serviciilor de informații americane și occidentale, ISIS dispune de 50 de tancuri T-52 și T-55, 3.000 de automobile de teren (Hummer), 150 blindate ușoare dotate cu armament, 3 avioane (piloți irakieni dezertori din armata guvernamentală), 80.000 arme individuale, sisteme de apărare antiaeriană cu raza medie de acțiune etc. Paradoxal este că majoritatea armamentului a fost capturat de la o bază militară aflată sub control american din Irak. Experții militari apreciază că acest arsenal le este suficient jihadiștilor pentru doi ani.

Din păcate, responsabilii politico-militari occidentali și presa, în loc să fie preocupați de găsirea celor mai adecvate măsuri care să limiteze acțiunile teroriste și influența ISIS în zona Orientului, sunt preocupate în legătura cu folosirea sintagmei *Stat Islamic*, convenindu-se că nu întrunește condițiile pentru o asemenea denumire, ci de Organizația Statului Islamic (OEI) sau DAESH (cuvânt peiorativ ce desemnează o entitate care calcă totul în picioare).

Personal consider că, indiferent de denumire, realitatea din teren ne obligă sa recunoaștem că, dacă lucrurile vor evolua în sensul extinderii expansiunii în zonă a acestei organizații teroriste, în scurt timp se vor întruni condițiile de a fi recunoscută ca stat (deja ocupă un teritoriu vast, pe care îl administrează dupa normele unui stat islamic, are o populatie din ce în ce mai stabilă căreia îi oferă condiții de trai mai decente decât în alte țări arabe, se preconizează adoptarea dinarului din aur și argint pur ce va fi moneda de circulatie în teritoriile ocupate, va adopta legi pentru protejarea minorităților religioase, dispune de armată proprie bine dotată și instruită ce tinde sa devină regulată și ideologizată, are drapel etc).

Având în față acest tablou se impun câteva concluzii și întrebări:

SUA, Marea Britanie și Franța, implicate în mod direct în combaterea Organizației Statului Islamic, nu au o strategie comună și coerentă, limitându-se la bombardamente ce nu si-au dovedit eficacitatea, dar care încurajează forțele jihadiste să afirme că, în momentul în care se va ajunge la confruntări terestre, forțele aliate vor suferi pierderi considerabile. De altfel, bombardamentele au făcut mai multe victime din rândul populației civile decât la nivelul forțelor juhadiste. Referitor la aceste atacuri aeriene, Sanctitatea sa, Papa Francisc I, a ținut să sublinieze că „bombardamentele nu sunt soluția de succes, ci trebuie să ne aplecăm serios asupra cauzelor care generează acțiuni extremiste și teroriste, menționând sărăcia, marginalizarea socială și culturală, atitudinea arogantă a Occidentului, ignoranța”. Indiferent de responsabilitățile regimului sirian în evoluția ISIS, prioritatea, din păcate, nu este de a-l înlătura pe Bashar Al-Assad, ci, mai degrabă, de a împiedica crearea unui stat juhadist implantat în inima lumii arabe, ce dispune de rețele până la periferiile europene. În acest context, se pune întrebarea de ce a fost nevoie de destabilizarea Siriei, când se putea acționa preventiv asupra ISIS, iar apoi să se pregătească temeinic înlăturarea de la putere a lui Bashar Al-Assad ?

Cum a fost posibil ca serviciile de informații americane și europene să scape din vedere monitorizarea atentă a evoluției situației de securitate din Irak, în epoca post-Sadam și să urmarească atent mișcările din interiorul Al-Qaida, destructurând de la început tendințele de coagulare a unei noi organizații teroriste cu vocație globală – ISIS ? Această situație ne determină să credem în ineficiența seviciilor de informații occidentale care, în ciuda bugetelor impresionante, nu au fost în măsură să asigure infiltrarea cu agenți a rețelei Al-Qaida și a ISIS sau să înțelem că, după eliminarea lui Osama bin Laden, SUA și aliații occidentali aveau nevoie de o nouă țintă pentru a justifica cheltuielile pentru acțiuni de spionaj și militare în Orientul Mijlociu ?

Cum a fost posibil ca, nici după reuniunea NATO la nivel înalt, alianța să nu aibă nici până în prezent o strategie coerentă pentru combaterea organizației teroriste ISIS, în condițiile în care peste 5.000 de combatanți jihadiști provin din Marea Britanie și Franța ? Chiar aceste servicii de spionaj și antiteroriste nu sunt capabile sa facă recrutări din rândul acestor mercenari pentru a cunoaște din interior planurile strategice ale ISIS sau se așteaptă o înrăutățire fără precedent a situației pentru a justifica o acțiune militară energică vizând invazia aliaților și constituirea de baze militare NATO pe termen lung în această zonă, pentru a proteja accesul la resursele de petrol și gaze a multinaționalelor occidentale ?

Oare situația din zona Levantului poate fi rezolvată fără implicarea directă și cooperarea strânsă cu serviciile de informații și cu diplomația Federației Ruse și Turciei, care cunosc mai bine specificul și particularitățile situatiei operative din acest areal ? Oricum, clarvăzătorii și misticii creștini și musulmani au prevăzut că al Treilea Război Mondial va izbucni din Orientul Mijlociu Extins, că otrava fundamentalismului islamic afectează încet dar sigur Europa și întregul Occident, care nu dispune încă de niciun instrument pentru a lichida ISIS sau poate că nici nu se dorește acest lucru.

În 2011, când am lansat cartea *Europa cu capul în stele și trupul însângerat*, în care un capitol îl dedicam pericolului islamizării Europei în următoarele decenii, o serie de analiști politici și militari au ținut să mă atenționeze că panichez lumea cu asemenea idei. Iată că, la mai puțin de trei ani de la acest eveniment, situația reală din zona Orientului Mijlociu Extins vine să confirme că, după invazia americană a Irakului și declanșarea „primăverii arabe”, situația din regiune s-a deteriorat. „Cruciada Occidentului” în Orientul Mijlociu și Africa de Nord a lăsat în urma ei o proastă administrație și conflicte interetnice ce s-au transformat în mize geopolitice.

Pentru a avea o viziune mai clară la ceea ce se întâmplă în mod real în această zonă, trebuie să dăm la o parte valul propagandei occidentale și să cunoaștem opiniile unui politolog irakian și a unui orientalist rus. Potrivit lui Ahmed Al Sharif: „În acest caz avem de-a face cu un război pentru controlul asupra resusrselor energetice, de anexare a căilor de transport a lor. În primul rând este vorba de gaze naturale. Se consideră că ele au fost cauza principală a conflictului din Siria și a apariției ISIS, iar formarea unei coaliții în frunte cu SUA arată că este vorba de interesele mai multor țări, activitatea acestei coaliții trebuind să protejeze aceste interese”.

În acest context se pune întrebarea, cât de departe poate merge coaliția anti-ISIS ? Răspunsul, chiar dacă pare subiectiv, ar putea veni de la orientalistul rus Viaceslav Matuzov: „toate aceste evoluții din zona Orientului Mijlociu Extins ne îndeamnă sa credem ca s-au creat condiții operative pentru o nouă invazie în Irak. De data asta este vorba de o ocupatie care nu se va rezuma numai la Irak, ci și la teritorii strategice din Siria, sub pretextul că ISIS acționează în nord-estul Siriei, zonă bogată în gaze și petrol, unde ISIS are sub control șase câmpuri petroliere, iar în nordul Irakului deține șapte câmpuri petroliere și două rafinării. Exploatarea acestor câmpuri oferă ISIS posibilitatea extragerii a cel puțin 40-50.000 barili/zi, ce sunt vânduți în mare măsură companiilor americane la prețul de 25-40 $/baril”. Orientalistul rus pune sub semnul întrebării ajutorul militar acordat de americani Armatei pentru Eliberarea Siriei, considerată a fi un paravan al ISIS, ce acționează pe teritoriul irakian și sirian. Concluzia expertului rus este că „americanii joacă un joc dublu, al cărui scop final este ocuparea Irakului și Siriei sub pretextul luptei împotriva ISIS”.

Daca decidenții politici euroatlantici se interesează mai puțin de soarta comunităților creștine din Orient, Sanctitatea sa, Papa Francisc I a lansat o amplă campanie diplomatico-religioasă în direcția Turciei care ar putea sprijini acțiuni de protejare a refugiaților creștini care solicită adăpost în această țară. Vizita papei la Istambul, contactele avute cu președintele Erdogan și cu înalții reprezentanți ai cultului musulman și cu Patriarhul Bisericii Ortodoxe a Constantinopolului, oferă speranța găsirii unor soluții încurajatoare.

Pe un alt plan, vizita în România a Patriarhului Antiohiei, Ioan al X-lea Yazigi, reprezentând cea mai veche biserică creștină arabă din lume, întemeiată în anul 42 d.Hr de Sf. Apostol Pavel și Sf. Apostol Barnaba, ce a avut drept prim episcop pe Sf. Apostol Petru, a constituit un alt demers al diplomației religioase în direcția sprijinirii comunităților creștine din Orient, supuse persecuțiilor și exterminării de către jihadiștii ISIS. În cuvântul său la Te Deum-ul de la Catedrala patriarhală din București (28 noiembrie 2014), Patriarhul Antiohiei a ținut să sublinieze că: „Nu dorim ca țara noastră sa devină un teritoriu al terorismului. Nu s-a cunoscut până acum, nici în Siria și nici într-o altă țară din Orient, cultura takfirului, a răpirii și nici a deportării populațiilor creștine și necreștine. Cei doi Mitropoliți ai Alepului care au fost răpiți de mai mult de un an și jumătate n-au fost decât ambasadori ai păcii pentru lumea aceasta, căutând să aducă pace prin Cuvântul lui Dumnezeu. Ce face acum lumea” Se ocupă ea de această problemă ? De ce comunitatea internațională păstrează tăcerea în ceea ce privește soarta lor ? Noi am venit în România să vă transmitem o imagine a durerii nostre pentru ceea ce se întâmplă în Siria, Liban, Irak și în tot Orientul Mijlociu”.

Din România, înaltul prelat se va deplasa în America pentru a întroniza în scaunul de Șef al Bisericii Ortodoxe Antiohiene pe Mitropolitul Iosif și pentru a sensibiliza administrația americană în legătura cu situația dramatică din Orinet.

Să sperăm că demersurilor diplomației religioase se vor alătura și demersurile politico-militare și diplomatice ale ONU, pentru a limita expansiunea conflictului din Orient și spre alte zone sensibile, unde comunitățile musulmane s-ar putea alătura acțiunilor ISIS, considerând că este momentul revanșei împotriva Occidentului.

Dumnezeu să-i lumineze pe mai marii lumii și să-i călăuzească pe calea Adevărului și Luminii !

Cultura fricii

Ion MONAFU

Recentele evenimente funeste din Franța, dar și nenumăratele tragedii ale colectivităților din numeroase puncte ale globului, ne reamintesc că mediul în care trăim, oricare ar fi acesta, pare să fie nesigur, că fiecare clipă a vieții poate să fie ultima.

Într-o lume a permisivității totale ca a noastră, se cultivă intensiv o teamă vicleană, pentru ca omul să poată fi ușor de manipulat și, sub bombardamentul informațional, să fie spoliat de personalitate și transformat într-un *zombi*. Reglementările draconice introduse în ultimii ani la nivel mondial privind călătoriile cu avionul, consecință a fricii de terorism, sunt doar un exemplu despre modul cum frica modelează spațiul nostru de acțiune. Aceasta pare să fi devenit atotcuprinzătoare, în sensul că nu mai există nicio zonă a societății în care să nu se aplice perspectiva fricii. Frica a devenit emoția care controlează publicul, iar mulți gânditori susțin că societatea de azi poate fi descrisă cel mai bine ca o „cultură a fricii".

În *Tractatus logico-philosophicus*, Ludwig Wittgenstein scrie: „lumea omului fericit este diferită de aceea a omului nefericit"; prin urmare lumea omului sigur este diferită de cea a omului cuprins de frică. Jean-Paul Sartre subliniază această idee: „O emoție schimbă fundamental lumea". O persoană sigură trăiește într-o lume de încredere – cuvântul „sigur" înseamnă „netulburat de sentimente de frică, îndoială sau vulnerabilitate" – în timp ce o persoană nesigură trăiește într-o lume ce se poate întoarce împotriva sa, unde bazele existenței pot oricând să fie trase de sub picioarele lui. Ne amenință primejdii oriunde: pe străzi și în casele noastre uneori, în natură, dar și înconjurați de tehnologie, înăuntrul corpurilor noastre (boli), ca și în fața unor forțe externe. Se pare că nu mai există nimic care să fie cu adevărat sigur.

În frică întâlnim ceva din afara noastră, o negare a voinței proprii. Ne temem ca lucruri importante din viață să nu ne fie luate, cum ar fi libertatea, demnitatea, sănătatea, statutul social și – în cel mai înalt grad – viața. Ne temem și pentru alții, în special pentru cei dragi. Când suntem amenințați, frica este o reacție normală. Vrem să ne protejăm împotriva amenințărilor de orice fel. Viața umană *pare să fie* înfricoșătoare, de fapt. Cum arată Montaigne: „Fragilitatea noastră umană ne spune adesea că trebuie să scăpăm cu fuga, decât să luptăm pentru ceva". În această frază apare ceva fundamental despre frică și nu este tocmai o coincidență că frica este prima emoție menționată în Biblie: când Adam a gustat din Pomul Cunoașterii și a descoperit că era gol, frica a precedat rușinea. Ne naștem în lume goi, neînarmați și, spre deosebire de majoritatea animalelor – rămași fără apărare toată viața noastră.

Dar, chiar în aceste condiții, nu pare deloc evident că frica este cea mai adecvată perspectivă asupra vieții umane. Se poate afirma că toată conștiința – sau obsesia – riscului este un pericol mai mare decât toate primejdiile care, cu siguranță, există. După câte ne putem da seama, vedem *totul* dintr-o perspectivă a fricii.

Totuși, nu trăim deloc într-o lume lipsită de pericole. Există o lungă serie de fenomene de care trebuie să ne fie frică. De exemplu, se pare că încălzirea globală ar putea avea consecințe dramatice pentru întreaga planetă, că în majoritatea orașelor mari există anumite zone unde pericolul de a fi atacat este ridicat. Atacurile teroriste, mai vechi și mai recente, nu numai că au sporit conștiința fricii, ci au corespuns unui model deja existent, iar mijloacele de informare ne amintesc constant cât de „periculoasă" este lumea – și cât de îngroziți devenim tot mai mult de ea.

Suntem încredințați continuu că pământul, aerul și apa devin mereu mai poluate, că criminalitatea crește constant, că hrana noastră capătă tot mai mulți aditivi și poluanți periculoși. La majoritatea oamenilor există o percepție predominantă că astăzi suntem expuși unui risc mai mare decât înainte și că, în viitor, lucrurile se vor înrăutăți încă mai mult. Frica este contagioasă. Dacă cineva se teme de ceva, această frică are tendința de a se răspândi la alții care o vor transmite mai departe. Acest lucru se va întâmpla chiar dacă inițial n-a existat nicio bază rațională pentru frică. Dar dacă mulți oameni se tem de ceva, totuși nu putem trage concluzia că acest fenomen *este* în realitate ceva de care să-ți fie frică.

Conștiența riscului a devenit chiar la modă, „*paranoia chic*" este o nouă tendință a modei. Îmbrăcămintea antiglonț, cu croială ultramodernă, este, se pare, foarte populară. În anii 2005-2006, Muzeul de Artă Modernă din New York a deschis expoziția *Siguranța: Designul își asumă riscul*, în care au fost prezentate tot felul de obiecte vestimentare care pot să ne protejeze. Curatorul expoziției sublinia că frica este și o sursă a creativității: „În special în viața de fiecare zi, securitatea este o industrie în expansiune constantă, pentru că, neexistând limită în ceea ce poate să ni se întâmple rău, nu există limită nici în posibilitățile creatoare și comerciale pe care le poate oferi designul."

Frica a devenit și o temă în arhitectură, unde un element important al funcției unei clădiri este să protejeze locuitorii și utilizatorii împotriva a ceva amenințător de „afară."

Suntem obsedați, se pare, de orice pericol imaginabil. S-au turnat filme care se ocupă cu pericolele ascunse din viața de fiecare zi și cercetează toate accidentele ce i se pot întâmpla omului modern în cursul unei zile. Sunt programe tv. dar și cărți despre posibile dezastre globale pentru paranoicul postmodern. S-au publicat cărți de supraviețuire personală, despre ce ar trebui să facem când dezastrul lovește cu adevărat. Astfel, suntem tentați să credem că Apocalipsa se află chiar după colț.

Însă, înainte de toate, frica este o resursă politică importantă pentru autoritățile publice, partidele politice și grupurile de presiune. Când vechile ideologii nu mai au mari resurse de motivație, frica devine unul dintre cei mai puternici agenți în discursul politic. Frica pregătește terenul pentru a avea puterea să comunici un mesaj și poate să fie folosită pentru subminarea oponenților. Aici jucătorii politici funcționează într-o simbioză perfectă cu mijloacele de informare, întrucât înfricoșarea populației vinde, fără îndoială, ziarele și atrage oamenii spre ecranele televizoarelor – tocmai pentru acest motiv știrile de la televizor și ziarele par să se afle în competiție adesea pentru a comunica cele mai mari grozăvii.

Într-o carte despre dezastrele naturale, geologul Henrik Svensen scrie: „Dacă privim la ce ne așteaptă, dezastrele naturale urmează să devină încă mai frecvente. Schimbările umane asupra climatului și încălzirea globală vor conduce la o vreme tot mai extremă. Uraganele *pot* deveni mai violente, alunecările de terenuri mai frecvente, inundațiile mai destructive și perioadele de secetă mai lungi." Desigur, dezastrele naturale *pot deveni* mai periculoase, dar există o diferență uriașă între a declara ipotetica posibilitate că se pot întâmpla și certitudinea că acestea vor avea loc cu adevărat. Există un anumit joc între posibilitate și realitate; cât timp ne aflăm pe tărâmul posibilității, se pot întâmpla toate dezastrele.

Majoritatea datelor indică, ni se spune, că schimbările climatice trebuie să ne îngrijoreze cu adevărat, dar nu este deloc aceeași situație în cazul altor pericole, nenumărate, pe care le întâlnim în fiecare zi la știri. Totul poate fi prezentat ca fiind periculos cât timp informația este formulată într-un mod suficient de unilateral. Adesea, mijloacele de informare nu-și pun întrebări în legătură cu știrile ce vin de la organizațiile idealiste, în ciuda faptului că, fără îndoială, acestea au o agendă și prezintă informația într-o modalitate adesea lipsită de echilibru. Nu toată lumea adoptă temerile promovate de diferite grupuri de presiune, dar multă lume acceptă afirmațiile făcute fără să fie cercetată veridicitatea lor.

O trăsătură frecventă a știrilor este aceea că pericolele *potențiale* sunt prezentate drept pericole *reale*. Lumea pare plină de pericole potențiale. Cineva te poate împinge în fața trenului, se poate ca un meteorit să-ți cadă în cap și un terorist să captureze avionul în care te afli, dar nu este deloc bine să consideri că astfel de lucruri se întâmplă în viața de fiecare zi. Cea mai mare parte dintre pericolele potențiale nu devin niciodată pericole reale.

Toate epocile au avut propria lor frică, iar frica însăși se schimbă. Astăzi, în partea noastră a lumii, nu mai sunt atât de mulți oameni care să se teamă de osânda veșnică, dar sunt cu atât mai mulți care se tem de cancer, de teroriști și dezastre ecologice. O cercetare britanică afirmă că jumătate dintre copiii de 11 ani se trezesc noaptea pentru că le este frică de schimbările climatice. Când eram eu adolescent, pericolul nuclear era sursa cea mai puternică de teamă apocaliptică. Aparțin probabil ultimei – sau cel puțin ultimei generații *provizorii* – care a crescut cu credința unui pericol iminent de război nuclear care va duce la exterminarea rasei umane. Expresii ca „iarna nucleară" făceau parte din viitorul nostru imaginat. În 1983, mai mult de jumătate dintre toți adolescenții britanici erau convinși că în timpul vieții lor va avea loc un război nuclear. Armele nucleare sunt încă un pericol, dar nu este primejdia cea mare, copleșitoare, în conștiința majorității oamenilor, chiar dacă o anumită parte subliniază eventualitatea aflării armelor nucleare în mâinile teroriștilor ca fiind un scenariu deosebit de îngrijorător. Dacă acestea pot fi niște bombe mici ce pot încăpea într-o servietă, este deosebit de înfricoșător ca o sacoșă mică de plastic să poată fi străpunsă și *sarinul* să se reverse în vagonul metroului, sau ca bacteria antrax să fie trimisă într-un plic obișnuit. Întrebarea este *ce rol* trebuie să i se permită acestei temeri să joace în viețile noastre.

„Teroristul" este, poate, cea mai îngrozitoare figură din lumea de azi. Deși terorismul nu este un fenomen nou, el este perfect adaptat unei lumi globalizate, care este deja pregătită să se teamă de cele mai multe lucruri. În principiu, poate lovi oricând și în orice loc; nu ne simțim în siguranță nicăieri.

Dacă privim starea lumii ca un întreg, situația actuală este mai bună decât a fost înainte. Există mai puține războaie civile, genociduri și încălcări ale drepturilor umane decât au fost vreodată. Toate statisticile arată că noi, cei din Apus în special, trăim în societățile cele mai sigure care au existat vreodată, unde primejdiile sunt mai puține iar șansa noastră de a le face față este mai mare decât oricând. Cu toate acestea, suntem nevoiți să ducem o viață protejată în gradul cel mai înalt. Frica începe cu teama de una sau alta, dar cu un suficient număr de repetiții și extinzându-se asupra mult mai multor fenomene, ea poate deveni o perspectivă generală asupra vieții. În cultura noastră caracterizată, în multe privințe, prin dezintegrare socială, teama este aplicată tuturor, este perspectiva unificatoare asupra existenței. Frica a devenit, deci, o caracteristică de bază a întregii noastre culturi. După sociologul britanic Frank Furedi: „Societățile vestice sunt dominate din ce în ce mai mult de o cultură a fricii. Trăsătura definitorie a acestei culturi este credința că umanitatea este confruntată cu forțe distructive puternice care amenință existența noastră de fiecare zi. Întâlnim în mod regulat ideea că „sfârșitul este aproape", indiferent dacă este vorba de hrană modificată genetic sau gripa aviară, iar primejdiile sunt scoase în evidență în oricare activitate pe care o presupune viața.

Frica este, neîndoielnic, un important factor de vânzări pentru mijloacele de informare, căreia i se acordă un spațiu din ce în ce mai amplu. *Mass media* sprijină crearea unei frici disproporționate față de fapte. Ne bombardează cu povești despre virusuri primejdioase mortal, teroriști, pedofili, adolescenți violenți, dezastre ecologice și hrană otrăvitoare. Mediile de informare joacă un rol atât de pivotal încât un pericol sau o catastrofă devine „reală" doar când este relatată în presă. Cei care privesc mult la televizor sunt mai înclinați decât ceilalți să perceapă vecinătatea ca fiind nesigură, să creadă că criminalitatea este în creștere, că ei înșiși se află în pericol.

Logica mijloacelor de informare este una dintre cele mai importante cauze ale dezvoltării culturii fricii, dar a putut să se dezvolte pentru că suntem susceptibili la această formă de logică. Privite din perspectivă naturală, ființele umane sunt creaturi expuse într-un grad înalt. Suntem născuți într-o lume pe care nu o putem controla și se pare că suntem destinați unei nesiguranțe existențiale toată viața. Totuși, frica noastră pare să se afle într-o descreștere continuă, bazată pe propria experiență. Câți dintre noi am fost expuși la un atac terorist, o violență din partea străinilor sau am fost grav bolnavi din cauza aditivilor din hrană sau a unui virus nou ? Răspunsul este – extrem de puțini. Trăim o viață protejată dar ne temem de pericole potențiale care, probabil, nu se vor întâmpla niciodată în decursul vieții noastre. Frica este un subprodus al luxului. Dar acest lucru nu o face, nicidecum, să fie mai puțin reală.

(Din introducerea la *Filosofia fricii* de Lars Svendsen, apărută recent la Editura Pandora. Traducere și adaptare de Ion Monafu. *ionmonafu@yahoo.com*)

Î.P.S. Ioan, Mitropolit al Banatului - îndreptător credinței și chip blândețelor

Luminița CORNEA

Înaltpreasfințitul Ioan Selejan a fost ales de Sfântul Sinod, în data de 16 decembrie 2014, ca Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolit al Banatului, în urma vacantării acestui scaun ca urmare a trecerii la Domnul a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Nicolae Corneanu în data de 29 septembrie 2014 și care a condus Mitropolia Banatului vreme de 52 de ani.

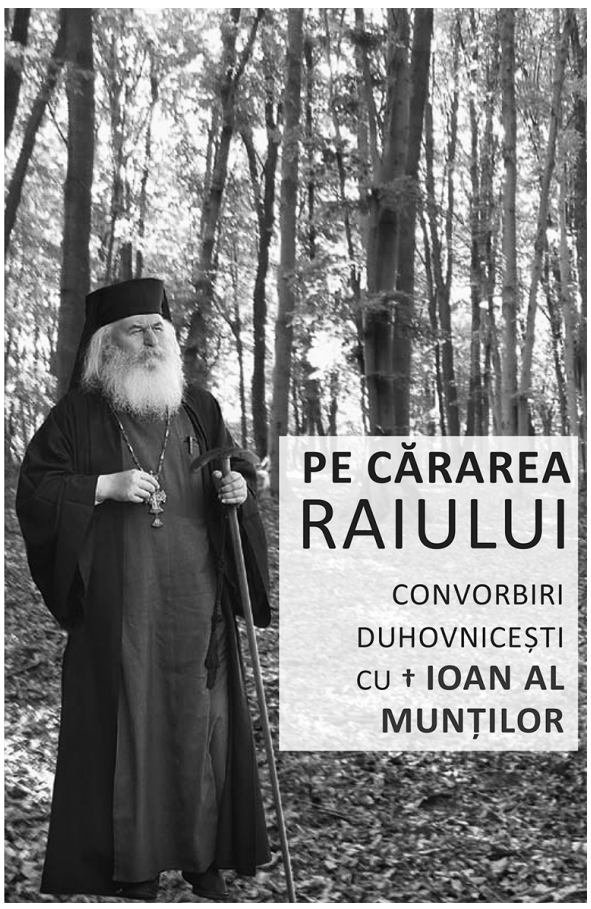
Înaltpreasfințitul Ioan Selejan (n. 1951 la Pietrani, jud. Bihor) a ostenit timp de 20 de ani în Eparhia Covasnei și Harghitei. A pus fundamentul acestei noi episcopii pe meleaguri unde românii sunt minoritari. Munca Înaltpreasfințitului Ioan s-a concretizat în ridicarea din temelii a zeci de biserici și mănăstiri, iar sute de lăcașuri de cult au fost renovate și redate slujirii, menținând aprinsă flacăra credinței străbune în sufletul credincioșilor și, totodată, identitatea românească.

Dar mai mult decât toate, Înaltpreasfințitul Ioan este un adevărat mângâietor de suflete. După ce i-a mângâiat pe credincioșii și pelerinii aflați în Țara Sfântă (unde a fost Superiorul Așezămintelor Românești de la Ierusalim și Iordan), Î.P.S. Ioan, timp de mai bine de 20 de ani, a mângâiat sufletele credincioșilor din Covasna și Harghita. Doamne, cum au trecut anii ?! Da, nouă, celor din Covasna și Harghita, ne-a oferit mângâiere și dragoste atâția ani, înălțându-ne întru credință și tradiție ortodoxă. Ne-a mângâiat cu privirea ochilor săi blânzi, de câte ori ne întâlneam, la biserici ori la hramuri de mânăstiri, unde reușea să realizeze sărbători creștine cu mare încărcătură duhovnicească și educativă. Senin, blând, deschis și bun cu toată lumea. Ne-a învățat că rugăciunea întărește credința, însuflețește nădejdea, înflăcărează dragostea, deprinde umilința, este scara cerului, conducând pe cărarea Raiului.

Înaltpreasfințitul Ioan își făcea timp să ne asculte bucuriile și durerile. Ne încuraja și ne îndemna la fapte bune. A condus cu atâta înălțare de cuget, cu atâta tărie de fapte și într-un chip atât de desăvârșit redeșteptarea națională a credincioșilor ortodocși din Covasna și Harghita ! Ne-a trezit pe toți întru vechea credință a strămoșilor noștri. Ne-a condus cu bucurie pe cărarea Raiului. Am lucrat timp de mai bine de opt ani la realizarea volumului *Pe cărarea Raiului – convorbiri duhovnicești cu Î.P.S. Ioan al Munților* (două ediții, 2010, 2014), cu titlul sugerat de Înaltpreasfințitul Ioan. Am fost de nenumărate ori la Episcopia Ortodoxă din Miercurea-Ciuc, l-am ascultat de numeroase ori de-a lungul anilor, nu totdeauna am avut bucuria să-l găsesc liber pe Î.P.S. Ioan. Am învățat să am răbdare, am învățat multe. Am învățat că există o mare diferență între a auzi de Hristos, a vorbi despre Hristos și a-L cunoaște pe Hristos. Multe sfaturi mi-au rămas în suflet și le voi păstra cu drag. Îmi voi aminti mereu cuvintele Î.P.S. Ioan, care se află și în cartea amintită mai sus: „Trăiți iertându-vă, ajutându-vă și iubindu-vă cu iubire sfântă !” Minunat !

În sufletul nostru, fiecare dintre noi, cred, l-am asemănat pe Î.P.S. Ioan cu o persoană având intensă trăire duhovnicească. Probabil cea mai potrivită este alăturarea cu Sfântul Ierarh Nicolae – așa cum îl știm din copilărie, blând și bun, care ne mângâie și care ne iartă; în fața căruia privim cu sfială și cu frică de Dumnezeu. Înaltpreasfințitul Ioan a afirmat într-un cuvânt de învățătură ideea că mulți copii cred că Dumnezeu este bun și blând ca Sfântul Nicolae. Frumoasă identitate !

Î.P.S. Ioan a mărturisit de multe ori – și la întâlnirea de

rămas bun de la Catedrala din Sf. Gheorghe, din 21 decembrie 2014, și în prima zi de Crăciun - 2014, la catedrala episcopală din Miercurea-Ciuc ori cu diverse ocazii, mai mult sau mai puțin oficiale, că nu se desparte ușor de preoții, monahii și credincioșii din Covasna și Harghita, din Eparhia Munților, cum îi place Înaltpreasfinției Sale să spună. A constituit astfel o Eparhie a Munților, neoficială, cum neoficial este și titlul de Ierarh al Munților. Treptat, ambele denumiri s-au impus, devenind cunoscute în țară. De acum este greu ca cineva să-i ia acest titlu și această demnitate izvorâtă întru slava neamului românesc trăitor în Carpați și la poalele acestor binecuvântați de Dumnezeu munți.

Mărturisirea, transmisă nouă cu ochii înlăcrimați, că ne va pomeni în rugăciuni înaintea numelui mamei sale, ne-a emoționat până la lacrimi. Asemenea și afirmația: „o să-i port tot timpul în rugăciuni, oriunde voi umbla în lumea aceasta”, cu referire la credincioșii din Covasna și Harghita. Și noi, Înaltpreasfințite Părinte, vă vom purta în rugăciunile noastre, simțindu-vă aproape de sufletul nostru, ca pe un părinte bun, căruia ne rugăm de iertare. Vă păstrăm chipul nu numai pe o carte ori pictat pe sfinții pereți ai bisericilor ctitorite de Înaltpreasfinția Voastră, la Izvorul Mureșului, Sita Buzăului, Valea Mare, paraclisul Episcopiei din Miercurea-Ciuc ș.a., ci îl păstrăm în inima noastră. Acum, la despărțire, plângem ? Și în această privință ne-ați învățat ceva minunat: plângem așa cum părinții plâng când își mărită fetele, dar, până la urmă, se bucură de norocul lor. Ne bucurăm, Înaltpreasfințite Părinte !

Dumnezeu ne-a dăruit nouă, credincioșilor din Munți, un ierarh care să ne zidească întru credință de neam și de țară, care ne-a învățat că rugăciunea și faptele bune sunt două aripi cu care omul se înalță spre cer. Î.P.S. Ioan s-a înălțat pe cărarea vieții la o importantă demnitate în ierarhia bisericească, aceea de Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolit al Banatului, iar înălțându-se, ne-a lăsat pe noi cei de aici, mai buni și mai plini de har izvorât din dărnicia-i duhovnicească și din aleasă-i vrednicie. Cel mai greu este să găsești poteca spre inima omului. Î.P.S. Ioan a găsit-o, de aceea l-am simțit și îl simțim atât de prezent în sufletul nostru.

Înaltpreasfințitul Ioan va rămâne pentru noi, în continuare, Ierarhul Munților, chiar dacă de duminică 28 decembrie 2014 a devenit ierarhul unei părți din România aflată la brazda dinspre vest a țării, așa cum a afirmat la întronizarea de la Timișoara. Noi vom rămâne în inima țării, dar și în inima Înaltpreasfinției Sale, care a realizat o cărare între Covasna-Harghita și Banat, a realizat un arc duhovnicesc ortodox creștinesc între plaiuri românești.

S-a îndreptat spre acele meleaguri și spre acei credincioși, preoți și monahi, cu dorința de a le fi alături la bine și la rău, cu gând de mângâiere, cu năzuința de a-i cunoaște pe cei încredințați spre păstorire, pe fiecare, preot, monah și credincios, așa cum atât de bine i-a cunoscut pe cei din Covasna și Harghita. Considerăm că astfel va mai așeza o cărămidă la temelia ce există între românii din toate provinciile românești, dar și între românii din țară și cei din afara granițelor. Toți să lupte mai întâi „pentru pacea lăuntrică, duhovnicească, pentru că nu putem vorbi despre o pace generală pe planetă, într-o comunitate sau într-o familie, dacă fiecare dintre persoane nu are înlăuntrul ei această pace lăuntrică, pace în Dumnezeu, împăcarea cu Dumnezeu, împăcarea cu semenii și împăcarea cu sine însuși. Acestea sunt cele trei dimensiuni ale păcii duhovnicești”, afirmă hotărât Î.P.S. Ioan (*Pe cărarea Raiului. Convorbiri duhovnicești cu Înaltpreasfințitul Ioan al Munților*, realizate de prof. dr. Luminița Cornea, Ediția a doua revăzută și adăugită, Editura Sophia, București, p. 10).

Înaltpreasfințitul Ioan rămâne al tuturor românilor, ca Ierarhul Ioan al Munților.

Banatul va fi pentru mine pridvorul Raiului

Doamne ia-mă Tu de mână și mă învață să fac primii pași în aceste locuri binecuvântate de Tine, în care au trăit și Ți-au slujit Ție și neamului nostru, strămoșii noștri sfinți din Banat, așa cum maica mea m-a învățat să fac primii pași în vatra casei părintești ! De azi Banatul va fi pentru mine pridvorul Raiului, de unde, Doamne, primești pe toți cei ce vom mărturisi credința în Preasfânta Treime – Dumnezeu, și ne vom face tuturor toate. Doamne, dă-mi cheile acestui sfânt tezaur al Bisericii, al neamului nostru din Banat și ajută-mă ca împreună cu cinstitul cler și cu bunii credincioși să îl păstrăm cu sfințenie și să mai adăugăm la el lacrimile credinței și ale pocăinței noastre. În Sfânta Biserică Îl vom cunoaște pe Dumnezeu-Tatăl, vom trăi viața în Hristos și Îl vom dobândi pe Duhul Sfânt.

Sfântul Ignatie Teoforul zice: „Unde este Hristos, acolo este și Biserica Universală”. Azi, când trăim într-o lume din care se dorește a fi izgonit Hristos, ierarhii, preoții și credincioșii sunt chemați, mai mult ca oricând să rămână neclintiți în Trupul viu al Bisericii.

Cinstiți părinți, să ne rugăm Bunului Dumnezeu să ne ajute ca, împreună lucrând să primim răsplata celui care a știut să înmulțească talanții. Parohia pe care o păstoriți este locul în care împărtășiți credincioșilor cuvântul, Trupul și Sângele lui Hristos. Astăzi se produc mutații demografice în parohii, iar cele de la sate au o populație din ce în ce mai îmbătrânită. Suntem provocați astăzi să răspundem problemelor noi care apar într-o societate tot mai secularizată. Azi, preotul nu mai poate sluji la un singur Altar, ci el trebuie să slujească și la altarul milei și al întrajutorării celor în nevoi și în necazuri. Bătrânii nu sunt la marginea lumii, ci ei trăiesc în pridvorul Împărăției lui Dumnezeu. Tinerele vlăstare ale Banatului trebuie să fie o prioritate a misiunii noastre pastorale, ei sunt viitorul Bisericii din Banat și al neamului nostru. Biserica și școala trebuie să conlucreze cât mai strâns pentru a lăsa Bisericii și neamului fii de nădejde, buni creștini și buni români, iubitori de Dumnezeu, de neam și de țară. De asemenea, școala teologică are menirea să formeze tineri bine pregătiți, cu o trăire aleasă pentru Sfintele Altare.

Viețuitorilor din mănăstiri, vă îndemn să trăiți după rânduielile Sfinților Părinți și ale marilor duhovnici, făcând din mănăstire o oază duhovnicească spre mângâierea celor care vin cu evlavie spre aceste vetre vechi de spiritualitate românească.

Iubiți fii duhovnicești ai Banatului, am răspuns astăzi chemării frățiilor voastre și a Sfântului Sinod de a veni pe aceste locuri binecuvântate de Dumnezeu, în care au slujit atâția ierarhi sfinți, printre care și Sfântul Iosif de la Patraș. Vin cu dorința sinceră și sfântă de a fi slujitorul lui Dumnezeu și a frățiilor voastre. Aveți aici un distins corp universitar, care a pregătit atâția fii ai neamului nostru românesc; iată una din bogățiile Banatului. Împreună cu cei care slujesc la altarul școlii, cu preoții din parohii, cu autoritățile locale, aș dori să-mi unesc truda mea spre binele Bisericii și al neamului.

(Cuvânt rostit de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan, la instalarea ca Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolit al Banatului)

Poveștile lui Georgică – Anii de armată

Constanța CRUDU

Întâmplările referitoare la perioada stagiului militar le-am cules destul de greu de la Georgică, din frânturi de discuții ce au durat câteva luni. Am pornit de la desele afirmații că el ar putea fi și zidar, și curelar, și fierar, și tâmplar, dar și... geodez... Era ca și când atunci, în armată, el ar fi fost pionul principal, nu a cincea roată la căruță. Dar să mergem pe firul poveștii...

A făcut armata la Buzău, cazarma unității militare fiind la aeroportul vechi, la vreo 4-5 km spre Râmnicu Sărat, începând cu 26 octombrie 1966 până la 12 sau 15 februrie 1968 (aici memoria îi joacă feste !). Nu i-a plăcut armata de la bun început, pentru că recruții au fost puși, de cum au ajuns, de „căprari" răutăcioși, să sape cu lopățica Lineman un teren semănat cu mături. Ca să priceapă ce îi așteaptă ! „Armata nu te dezmiardă, rașpă (adică jigodie) te-ai dus, așa te-ntorci", zice el cu obidă. „Te-nvață doar să coși cămașa, să freci, nimic altceva. A fost bună pentru unu' ca văru' Hrușciov, că a învățat acolo să-și facă bocancii, să se spele !..."

Pe 10 mai 1967 a plecat pe teren – geodez – pentru a construi „piramide" (puncte de reper conform hărților topografice militare). De aceea a fost bucuros: „Mi-a plăcut că n-am făcut instrucție. M-am întors în anul II la unitate. Și așa... Armata lui Zero ! Pentru asta mi-a plăcut: c-am fost liber, nu instrucție, nu frecuș... Nici căpitanului nu-i ardea, stătea mai mult la București, iar noi ne descurcam singuri."

Echipa de „geodezi" era formată din șapte soldați, un șofer și un inginer topograf militar, cu rang de căpitan sau, cum afirmă naratorul, ironic: „noi – cinci lulele și trei smocuri !" Ceilalți soldați erau de la Constanța, Ciulnița, Fetești, dobrogeni toți de-o talie, de meserie potcovar, fierar și rotar (două meserii într-una), forjor etc.

Prima piramidă au construit-o la Iași, la Vânători, pe malul Prutului, iar cazarea celor „mici" era la Podul Iloaiei, la primărie, în timp ce șoferul (un civil) și căpitanul erau la altă gazdă. Periplul continuă: la Liteni, jud. Botoșani, la Dolhasca, unde au rămas cel mai mult, din iunie până pe 5 octombrie 1967, dar și la Lingurari, Fălticeni, Tătăruși, Forăști, Dolheștii Mari și Mici, Manoleasa, unde erau duși cu mașina după „hârtie" (hartă) spre punctele de lucru. Acolo, la Dolhasca, au locuit într-un grajd, iar căpitanul în sat, la un dispensar veterinar unde era și centru de însămânțări pentru animale: „Dă-i dracu, ei să stea la grajd !"

Acolo, la Dolhasca, de care, mi se pare mie, își amintește cu drag, s-a scăldat în Siret, a mers la iarmarocul de cai și vite, cu

care erau vecini. Își amintește acum, după aproape o jumătate de secol, că era împrejmuit cu sârmă ghimpată, cum era la noi, la Bolintin, până în '52, când târgul nostru a fost mutat pe locul actual, al lui Ștefănescu. Îi părea bine că „făceai ce vreai", adică „vreai să bei bere, te duceai să bei bere, dacă aveai cu ce... 18 lei era solda..."

Altă pasiune a lui Georgică era bucătăria, gătitul mai bine zis. Dacă te găsea pregătind mâncare, îți dădea sfaturi, după ce te urmărea și considera că greșești. De pildă, când făceam pilaf, îmi spunea care este secretul: dacă pui prea puțină sau prea multă supă, aia e... ai ratat orezul ! Poate de aceea a și ajuns în armată bucătarul echipei de „geodezi". Zice că făcea mâncare gustoasă, motiv pentru care îl iubea și căpitanul. Fără ceas, fără nimic, la ora 5, scularea. Gătea după meniul trimis de la cazarmă, întocmit de bucătarul-șef de la Buzău. Tot el făcea și aprovizionarea. Se ducea la CAP-ul din localitate de unde aducea carne: „ne tăia câte un cârlan" (berbecuț). Cea mai bună mâncare la cazan erau „icrele de morun" sau „făsui", cum le spune el.

Dezamăgitor a fost faptul că prin august și-a pierdut postul, fiind înlocuit de un alt soldat, care se operase și nu mai putea lucra la „piramide". A înțeles situația, dar n-a uitat. Poate era adevărat, poate doar puțină invidie îl făcea să spună despre ciorba celuilalt că era o zeamă chioară. Demnă de el este încheierea stagiului de bucătar. Până când a dat în primire inventarul bucătăricii ambulante, făcuse „economii serioase". A împărțit la șapte inși tot ce prisosea. Partea lui a pus-o în valiza cu care venise și a trimis-o prin poștă. O burdușise cu „zacăr", conserve din carne de vită (zece bucăți de câte 350 g.), chiar și săpun „Cheia". Oricine s-ar întreba: ce-a făcut soldatul Gheorghe Neagu fără valiză ? Dar s-a descurcat.

S-a întors din armată fără să fi câștigat mare lucru, dar a văzut Moldova, și-a întipărit numele localităților pe unde a umblat, le-a păstrat în amintire, ceea ce înseamnă că tot s-a ales cu ceva, mai ales că la lista cu meseriile pe care le-ar putea practica a adăugat-o și pe cea de „geodez". Și dacă vreți să vedeți cum arată o astfel de „piramidă", mi-a spus că una se află la ieșirea din Ciorogârla spre București, după stația PECO, pe aceeași parte cu aceasta.

P.S. De-acum băsmuitorul a plecat. A plecat spre o altă lume, poate mai bună, căci aici, pe pământ, ultimii ani i-au fost grei. Neînțeles de mulți, marginalizat, se retrăsese într-o viață boemă și izolare. I-au rămas în urmă poveștile deja scrise sau cele ce așteaptă să vadă lumina.

O carte fermecătoare și emoționantă

Valeriu BIRLAN

Anul trecut, la Editura Semne a apărut volumul de proză *Fântâna cu lacrimi*, semnat de doamna Lia-Maria Andreiță. Volumul propune cititorilor o arie geografică și de existență românească mai puțin abordată: câmpia din preajma Dunării, în secolele al XIX-lea și al XX-lea, cu prelungiri în secolul nostru. O situare istorico-geografică, desigur, dar și una pe coordonatele mitului, ale tradițiilor multiseculare. O încărcătură de imemorial, de magic străbate paginile cărții. Ceea ce se petrece în ele simțim că s-a petrecut și în sutele de ani care au curs pe acest pământ binecuvântat de Dumnezeu.

Titlul e o metaforă de mare frumusețe și simplitate, chintesență a vieții duse de oameni. Eroii sunt, covârșitor, anonimii istoriei, țăranii, sub cele mai diverse aspecte ale traiului lor. Cartea reînvie, cu talent și acuitate, o lume năpăstuită, oprimată și nedreptățită în umanitatea sa esențială.

Nucleul ideatic este constituit din dramele oamenilor, așa cum le-a cunoscut autoarea sau i s-au relatat de către persoane apropiate. Prozele din *Fântâna cu lacrimi* sunt povestiri pe tema destinului. Ele conțin un caleidoscop de manifestări și de ipostaze definitorii pentru satul românesc. E atent „inventariat" un întreg complex istoric și de viețuire, caracteristic. Retrăiește, în volum, o comunitate cu reguli bine stabilite, în strânsă legătură cu periodicitatea anotimpurilor, de la viața de zi cu zi (muncile agricole, duritatea confruntării cu o natură nu o dată ostilă) la adversitatea timpului neiertător (colectivizarea, cu incredibilele ei abuzuri, impactul cu autoritățile vremii în școală, biserică CAP) și de la unicitatea și inocența obiceiurilor (colindatul cu „Bună dimineața") până la suferințele pricinuite de căsătoriile nepotrivite și de neputințele vârstei.

Căsătoria este izvorul multora dintre nefericirile ce se abat îndeosebi asupra femeilor. Povestirea care dă titlul volumului e alcătuită, de fapt, din alte două povestiri distincte ca personaje, acțiune și implicații. Le apropie ideea. Dar le desparte ceva capital. În prima (s-o numim „Didina și Chivu") ni se dezvăluie fața hidoasă a iubirii, a căsniciei, cu urmările ei dezastruoase. Eroina se confruntă cu o mare decepție fiindcă s-a căsătorit cu un bărbat bogat, dar bețiv. Îndură umilințe din partea soțului, pe care îl găsește mort, după ce el se îmbătase și căzuse sub o glugă de coceni. Fața revigorantă, benefică a iubirii și a căsniciei o întâlnim în cea de-a doua povestire (s-o numim „Adina și Emanuel"). Aici, iubirea substanțială, deși târzie, dintre cei doi eroi se împlinește în căsătorie, după îndelungi încercări și obstacole ale sorții.

Numele localităților, ele însele, sunt repere ale unui ținut cu o identitate inconfundabilă: Negoești, Șoldanu, Budești, Curcani, Valea Dragului, Crivăț, Radovanu, Valea Popii, Oltenița, Nana, Luica, Sohatu, Aprozi, Căscioarele, Valea Stânii. În mijlocul acestui teritoriu se află Negoeștii, veche vatră de locuire și de simțire românească (acolo s-a stabilit, o vreme, însuși marele domnitor Matei Basarab, iar biserica satului e ctitoria comună a acestuia și a soției sale, luminata Elina Doamna, sora omului de cultură Udriște Năsturel din Herăști; un vestit călător, Paul de Alep, a vizitat în veacul al XVII-lea, printre altele, Herăștii și Negoeștii). Negoești este localitatea natală a autoarei și „centrul" în jurul căruia se desfășoară toate celelalte povestiri. Negoești este „o așezare din Bărăgan", „cu mult praf vara, din cauza secetei, iar iarna bântuită de viscole și geruri năprasnice". Satul Negoești, situat în vecinătatea Dunării, era „în calea invaziilor turcești și, adesea, prădat". Locuitorii lui „înnodau de fiecare dată sărăcia, luând de la capăt înjghebarea gospodăriilor pârjolite" (p. 11). Acest sat, așa cum este el înfățișat în carte, e aproape un spațiu mitic. Are o „hartă" a lui, sui-generis, cu puncte recunoscute și respectate de către membrii comunității și transmise ca atare de-a lungul generațiilor: „Ulița lui Coman", „Ulița de la Anica Sârbii", Ulița Școlii", „Ulița Bisericii", „Devale", „Șosea", „Duzii lui Curieru", „Puțul lui Gârtanu", „al lui Mitică Dică", „Puțul lui Marchidan", „Castelul", „Moara", „În Țigănie".

De remarcat și ineditul numelor de țărani ce populează paginile volumului: Tudora lui Moșu, Greierele, Nană, „unul al lui Pingeaua", Didina lui Vasile al Bâdii, Didina lui Chivu, Tușa Marița, Nenea Vasilică, Nenea Stelică, Gigel al lui Turcu, Sârba lui Decu, Mitică al lui Covrig, Dodoaca, Șoanta, Slănănie, Baboi, Bâta Dumitra, Turturica, Dinișoaia, Gogu lui Mărgun, „a lui Pațurcă", „a lui Topală", „ai lui Chelbea", Furcoi, Părintele Alecu, Părintele Târziu. Prin pitorescul și particularul lor, aceste nume ne amintesc de unele nume din opera lui Ion Creangă, Zaharia Stancu și Marin Preda.

Râurile care trec prin apropierea Negoeștilor au o importanță majoră pentru săteni. Argeșul, de pildă, prin plurivalența binefacerilor sale, ne duce cu gândul la Dunărea vechilor daci. Din Argeș „femeile iau apă de spălat, oamenii udă grădinile, adapă vitele" (p. 116). Setea de apă este rațiunea făuririi de fântâni în sat și pe câmp. Țăranii mai înstăriți săpaseră „ca să-și potolească setea orice pălmaș, dar mai ales să adape animalele cu ajutorul cărora făceau muncile câmpului" (p. 45). Starea actuală a fântânilor reflectă starea generală de impas, marasm și decădere a societății noastre. „Astăzi, puțurile nu mai sunt. Celor din sat li s-au furat ghizdurile". Puțurile de pe câmp pur și simplu nu mai există, pentru că „nu-i mai e sete nimănui, că nimeni nu mai muncește" (p. 46). Însă nu numai puțurile au dispărut, ci și țăranii. Semnificativ, sensul adânc al fântânii este pus în relație cu acela al situației țăranilor din decursul vremii: „Despre setea de dreptate a țăranului – notează autoarea – se poate spune că a zguduit istoria. Nedreptatea l-a urmărit permanent. Fiecare domnitor sau guvern nou-instalat, de la începutul neamului românesc și până astăzi, au pornit prin sporirea corvezilor, a birurilor, a taxelor, după cum erau timpurile" (p. 45).

Firul epic nu este doar unul unidirecțional, liniar (dinspre prezent spre trecut) dar și unul vizând realitatea de ultimă oră, cu reverberații spre viitor. Iată cum, în volumul doamnei Lia-Maria Andreiță, coexistă emoția rememorării unor timpuri îndepărtate cu aceea a unor momente fulgurante de contemporaneitate (a se vedea, de exemplu, întâlnirea soților Andreiță cu poetul Ion Alexandru și cu soția lui, Ulvine, la Neptun, în 1976 ori aceea, uluitoare, cu un OZN, tot acolo).

Unele bucăți sunt fragmente de viață intens trăite de către autoare („Coadă la Sfântul Dumitru" și în special „Moartea tatălui" – replică, într-un fel, la „Ce mult te-am iubit", romanul-capodoperă al lui Zaharia Stancu, numai că, spre deosebire de acesta, personajul central este cel specificat în titlu, nu cel al mamei). Adăugăm, spre ilustrarea cuantumului de prezent, teribila povestire „Transplant", elocventă pentru cruzimea și cinismul din lumea de azi.

Uneori, discursul ia forma unui memorial de călătorie, evocând cu evlavie personalități și locuri celebre („Beatificare", „Întâlniri cu Maica Domnului", „Roma celor patru anotimpuri").

Fântâna cu lacrimi rezumă însuși destinul neamului nostru, cu suișurile și coborâșurile sale. Un motiv în plus pentru ca ea să fie primită cu deschidere maximă de inimă. Cartea doamnei Lia-Maria Andreiță ne oferă o lectură fermecătoare și emoționantă, de neuitat.

P.S. Un ecou, aparținându-mi, este acest poem – *Nesecata fântână*: *În ciutura cu lacrimile / străbunilor / mi-am picurat și eu / lacrima. / Plină, grea ciutură. / Apa strălimpede / ne astâmpără setea. / Ne lecuiește de boli, / de răul istoriei, / de jaristea dorului. / Și tot scoate, tot scoate / ciutura lacrimi.*

Clubul de istorie

Marian GRIGORE

Prima ediție din acest început de 2015, din 17 ianuarie, a *Clubului de istorie* a marcat intrarea celei mai importante manifestări culturale periodice bolintinene în cel de-al cincilea an de existență. Ea a avut drept piloni două teme fundamentale ale românismului: Mihai Eminescu și Civilizația geto-dacă. Prilejuit de sărbătoarea culturii române și de ziua de naștere a celui mai mare scriitor al nostru, evenimentul a fost marcat de Clubul de istorie prin invitarea a două personalități de marcă ale culturii

contemporane: poeta și traducătoarea Victoria Milescu și profesorul și publicistul Nicolae Scurtu. Prezența dumnealor ne-a onorat și le adresăm mulțumirile unanime ale participanților.

Lucrările *Clubului de istorie* au debutat cu scurte alocuțiuni (Vasile Grigore; Ștefan Crudu) privitoare la contribuțiile celor doi invitați la propășirea culturală a nației. S-a scos în evidență faptul că d-na Victoria Milescu, începând cu ianuarie 1999, vreme de mai bine de, iată !, cincisprezece ani, a fost și continuă să fie un colaborator de nădejde și un sprijin neprețuit al revistei *Sud*. La fel, cu ample preocupări de critică și istorie literară, de promovare a „localismului creator" a fost descris și prof. dr. Nicolae Scurtu. Momentul a fost încununat prin înmânarea unor diplome de excelență celor doi invitați, în semn de recunoștință din partea *Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu* și a revistei *Sud*.

A urmat partea dedicată poetului Mihai Eminescu, deschisă de d-na Victoria Milescu care a recitat poezia *Eminescu*, publicată cu cinsprezece ani în urmă în revista *Sud*. În aceeași notă au fost și emoționantele versuri ale bolintinencei Dana Ene. P.C. preot Valeriu Dumitrescu a vorbit participanților despre prima teză de doctorat cu o temă dedicată lui Mihai Eminescu, aparținând unui tânăr teolog studios, Elie Cristea, nimeni altul decât viitorul patriarh Miron Cristea. Intervențiile participanților au completat în mod armonios momentul, încheiat printr-o pledoarie în favoarea „localismului creator", susținută de domnul prof. dr. Nicolae Scurtu, care a evocat o figură tragică a învățământului bolintinean, institutorul Gh. M. Ioniță (Marinescu – Zăbăvoiu), căzut pe câmpul de bătălie în primul război mondial.

Trecerea către principala temă a *Clubului* din 17 ianuarie 2015 – *Civilizația geto-dacă* – a fost lăsată în sarcina celor mai tineri dintre membri: Iuliana Lazăr, Cedric Vișa, Narcis Fănică. Prin intermediul imaginilor și informațiilor adunate, ei ne-au vorbit despre tradiția culturii viței de vie (Iuliana Lazăr), despre evenimentele culturale la care au participat (Anul Brâncoveanu la Potlogi – Cedric Vișa), despre vechi credințe și obiceiuri (Narcis Fănică). După prezentarea unei hărți a zonei Bolintinului cuprinzând locurile în care s-au găsit urme atribuite arheologic epocilor geto-dace, daco-romane și post-aureliene, intervențiile participanților au curs în favoarea îmbogățirii cunoștințelor, a elucidării unor necunoscute, a noilor contribuții și câștiguri în cercetarea civilizației acestor epoci: prof. Constantin Bărbuță (trecere în revistă a epocii geto-dace); prof. Corneliu State (credințe, divinități, ritualuri), Vasile Grigore (indoeuropeni, *satem* și *centum*, limba tracă, debutul slav), Florică Dan (Tătăria); Gabriel Stegărescu (monede de aur). Discuțiile iscate în urma alocuțiunilor au fost vii și nu mai puțin interesante, lăsând loc pentru multe alte viitoare teme ale *Clubului de istorie*. Au intervenit: Victoria Milescu, Nicolae Scurtu, Constantin Vasile, Iuliana Lazăr, Cedric Vișa, Valeriu Dumitrescu, Nicolae Stoica, Sorin Chiva, Dana Ene, Ștefan Ene, Florică Dan, Narcis Fănică, Constanța Crudu, Andreea Grigore, Oana Dobrin, Ștefania Fănică, Constantin Bărbuță, Marian Grigore, Tania Marciu, Corneliu State, Mioara Mănescu, Ștefan Crudu, Vasile Grigore.

Următoarea ediție a *Clubului de istorie*, programată pentru sâmbătă, 14 martie 2015, între orele 15.00 – 19.00, va fi dedicată aniversării împlinirii a 582 de ani de la prima atestare documentară a Bolintinului. Tema, cum este ușor de dedus, va fi legată de istoria acestei localități: devenire, neamuri, negustori, personaje, locuri... Vă așteptăm la sediul nostru pe toți cei interesați a face parte din comunitatea culturală bolintineană. Relații la tf. 0720350555, sau e-mail: revistasud@yahoo.com.

Mersul târgului

Ștefan CRUDU

7.12.2014 – Sabar revărsat (? !)... târg de rahat !

Știm (cei mai în vârstă dintre noi) că gârla din apropiere s-a mai revărsat uneori și a intrat pe sub vechiul podeț și în incinta târgului. Dar asta a fost demult, demult. Povestea spune că în trecere, un domnitor văzând atâta apăraie l-a întrebat pe starostele târgului: „Da' cu apa cum stați ?" Acesta, plin de sine i-a răspuns: „Berechet, Măria Ta !" Drept urmare, domnul a dat dispoziție călăului să-i înlăture ce-i prisosea: capul !. Lăsând la o parte povestea, după ploile abundente suprafața târgului era la sud-est și nord-vest o mare baltă, iar în rest băltoace izolate. Vânzătorii, curajoși și prevăzători și-au luat cizmele și câteva perechi de ciorapi pentru tot ce poate fi mai rău, dar cumpărătorii au luat apă rece în încălțări, pricopsindu-se și cu o mică răceală (ca mine, de exemplu). Marfa, deși puțină din lipsă de ofertanți, a fost totuși destulă pentru prea puținii cumpărători. Ca atare și foarte ieftină (cartofii, la 0,7-0,8 lei/kg, pe alese). Zarzavaturi la prețuri de lichidare (ardei la 5 lei/plasa – striga unul știindu-și marfa perisabilă, parcă pentru a scăpa de ei). Ceapa la un leu/kg. Lapte și brânzeturi ieftine (5 lei/2 litri laptele și 12 lei/kg brânza dulce). Paiele: 6 lei/balot pentru porc. Ca să respect tradiția, am cumpărat un curcan cu 100 lei pentru nașu'.

14.12.2014 – Carne, cartofi, cocoși, covrigi, curcani. La ce să renunți dacă nu-ți permite punga ?

Concluzia: confuzie. Deși sub influența vremii mohorâte – de aproape o lună nu a mai fost văzut soarele, acoperit fiind de norii aducători de ploi sau de ceață – târgul a fost foarte animat. Mărfuri destule, îndeosebi carne și preparate. Covrigi mai erau (Giovana deja vânduse tot, fiind cei mai apreciați). Cartofii tot la 0,8 lei/kg. Mulți cocoși și curcani (pentru plocon la nașu). Prețul însă la 150 lei/buc. (mai scumpi decât săptămâna trecută). Legume de sezon ieftine și pe alese. Salata verde, autohtonă, la 1 leu/buc. Morcovii: 1-1,5 lei/kg. Merele: 2-2,5 lei/kg. Ce mai încoace și încolo, să ia tot poporul pentru sărbători. Obs.: toți baloții de paie se vânduseră. Se apropie Ignatul și deci tăierea porcilor.

21.12.2014 – Cadouri, clopoței și iar covrigi

Azi, conform calendarului, târgul era pregătit pentru completarea cu produse care să umple mesele de Crăciun. Ieri Ignatul, azi solstițiul de iarnă. Ieri soare și +10°C (perfect pentru tăiat porcul, vezi foto), azi o ploaie rece și în reprize susținute. Normal că a perturbat „mersul târgului" și ca atare a „înmuiat" prețurile, mai ales la carne (s-a ajuns până la 13 lei/kg pulpa și 5 lei/kg căpățâna). Din păcate a rămas multă marfă nevândută. La fel s-a întâmplat cu covrigii și cu păsările. Legumele nu au avut căutare (câțiva vânzători doar). Lactatele s-au vândut la prima oră (normal, pentru cozonaci sau alte preparate). Instantaneul zilei: într-o dubă plină cu curcani albi și foarte mari (14 lei/kg viu) vânzătorul legase la gâtul unuia un clopoțel. Ceilalți, posibil invidioși, îl ciuguleau. Împodobitul scutura din cap iar clopoțelul suna inevitabil. Deși părea, nu era o scenă de circ. I-am sugerat proprietarului vânzător să-i doteze pe fiecare cu câte un clopoțel și astfel ar fi avut o orchestră de curcani. Vedeți câte se întâmplă prin târg ?

28.12.2014 – Sfârșit de „stagiune" cu spectacol ratat

Lapovița, ninsoarea și frigul au hotărât: nu merită deplasarea. În plus, nimeni nu așteaptă până în ultima zi să se aprovizioneze pentru Anul Nou. Doar câțiva negustori și-au încercat norocul, unii în virtutea inerției, alții, care au cumpărat marfa din en-gros-uri, încercau să-și recupereze banii investiți. Pe scurt, doar trei tarabe cu legume, câteva cu mere, trei cu brânzeturi (zise clasice, dar erau reciclate), una cu carne prea mult plimbată. O femeie în vârstă vindea (cu succes) coronițe și vâsc. La revedere, 2014 !

4.01.2015 – Nimeni nu cumpără zăpadă

Viscolul și abundența zăpezii căzute din dispoziția Celui de Sus – care s-a gândit la odihna tuturor – au acoperit totul. Ca un făcut, tocmai la sfârșit de săptămână, când, moleșiți de mâncărurile grele, toți cei cu sarcini de deszăpezire acționează tardiv. Plus drumurile care scoală morții din „tron". Așa că târgul este troienit, tarabele pline de zăpadă. Să nu disperăm. Peste o săptămână, târgul va fi resuscitat. De voi, cei care îi dați viață !

11.01.2015 – Repetiție fără spectatori

O zi frumoasă și călduroasă după gerul Bobotezei (clasic, trei nopți cu –20°C). Normal ar fi fost să înceapă să se miște târgul după trecerea sărbătorilor de sfârșit și început de an. Nu a fost așa. Câțiva vânzători (opt cu totul, cu legume specifice – unele înghețate). Prețuri mici (cartofi 0,7-1 leu/kg), datorită cererii. Niciun producător (deja au intrat în sere și solarii pentru reparații și pregătirea însămânțării răsadurilor). Mărfuri industriale: tot puține. Câteva lăptărese (din Cartojani și Buturugeni) cu marfa nevândută, înghețate ca și marfa (nu-i bai, o vor aduce reîmprospătată săptămâna viitoare). Printre puținii cumpărători, am apreciat desigur prețurile, la cota minimă (fructe și legume: 1,5-2 lei/kg, lapte: 5 lei/2 litri). Acum, de vină nu a mai fost vremea ci lipsa banilor (s-a cheltuit/risipit mult de sărbători). Dar las' că vin ele pensiile săptămâna viitoare !

18.01.2015 – Nimic sub 2 lei

Târgul, încă sub cota de avarie (câțiva vânzători și destul de puțini cumpărători). Fructele și legumele de sezon la prețuri de peste 2 lei/kg. Multă marfă nevândută. Așteptăm vremuri mai bune. Oamenii – prudenți – își păstrează banii pentru lemne dacă iarna e mai lungă.

Revista poate fi procurată, în București: de la Anticariatul UNU (str. Academiei), de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista "SUD" recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor
Telefon editură: 0720 773209
Consilier editorial: Vasile Grigorescu
Telefon revista "SUD": 0786 455702

EUGEN DRĂGUȚESCU SERBAT LA CENTENAR

Florin COLONAȘ

2014 a fost bogat în evenimente pentru iubitorii de artă plastică din România prin faptul că, în anul ce a trecut s-au succedat un număr important de expoziții care au marcat aniversarea unui centenar scurs de la nașterea unor reprezentanți de frunte ai picturii contemporane. Este vorba despre manifestări, care au depășit cadrul strict expozițional, dedicate centenarului Aurel Cojan, Alexandru Țipoia, Eugen Drăguțescu, Jules Perahim și George Ștefănescu-Râmnic.

Toți acești valoroși artiști și-au făcut studiile la București, activând o bună bucată de vreme în Patrie, excepție făcând Eugen Drăguțescu care a părăsit România la o vârstă tânără. Ceilalți, prinși în chingile orânduirii comuniste cu greu au putut depăși fruntariile țării, reprezentați fiind de către operele lor, prezente în expozițiile colective organizate peste hotare de către Uniunea Artiștilor Plastici.

O latură comună a celor patru rămași în România este aceea că în partea a doua a vieții lor, când s-au mai detensionat condițiile unor plecări peste graniță, au preferat să se stabilească în Occident. Așa s-a întâmplat cu Jules Perahim, plecat prin 1967, inițial în Israel, apoi stabilit în Franța, urmat de Aurel Cojan, în 1968, în Franța. După alte decenii, i-au urmat Alexandru Țipoia în Elveția și George Ștefănescu-Râmnic în Germania Federală.

Extrem de activ în perioada românească, acest cvintet format din maeștri ai artei picturale, ne-au făcut cinste în străinătate, fiind la fel de neobosiți în activitatea lor de creație ca și acasă. De aceea și cinstirea centenarului nașterii fiecăruia dintre ei s-a desfășurat la cel mai ridicat nivel, organizându-se expoziții,pe care ne face plăcere să le reamintim.

Seria „Centenar Cojan", cuprinzând o expoziție de pictură la Palatul Suțu și una de grafică la Biblioteca Academiei Române, unde s-a prezentat o gală de filme, având loc între aceste manifestări și lansarea volumului *Conu Ricu*.

Cvadrupla manifestare Aurel Cojan din primavară a fost urmată în ultima lună a anului de expoziția trio-ului Cojan, Țipoia, Drăguțescu, găzduită de către galeria „Dialog" de la Primăria Sectorului II al Capitalei.

Eugen Drăguțescu -*Tătăroaică la Balcic*

Anterior, lui Alexandru Țipoia i s-a organizat o gală de filme, tot la Biblioteca Academiei, succedată de o expoziție în care au fost prezentate lucrări în variate tehnici (ulei, grafică, sculptură) din creația sa. A fost lansat și un catalog.

Aceeași mare instituție culturală, Academia Română, l-a omagiat și pe Eugen Drăguțescu printr-o fundamentată expoziție (lucrări de grafică, manuscrise, fotografii, tipărituri), desfășurată simultan cu cea în care la „Dialog" împărțea simezele alături de Cojan și Țipoia.

La mijlocul lui noiembrie, în Capitala Europei, la Strasbourg, s-a vernisat o grandioasă expoziție Perahim, manifestare menită să ilustreze opera complexă a artistului pictor, desenator, scenograf, sculptor, unul dintre pionierii avangardei românești, colaborator la *Unu*, *Integral*, *Muci*, *Pinguinul*. Expoziția, deschisă până la 5 martie 2015 și unde soția maestrului, doamna prof. dr. Marine Vanci-Perahim a avut o majoră contribuție, este însoțită de un catalog documentat și bogat ilustrat, ceea ce înlesnește înțelegerea activității prodigiosului artist.

Tot în ultima parte a anului, centenarul pictorului George Ștefănescu-Râmnic a prilejuit o serie de acțiuni cultural-muzeale: o întâlnire găzduită de Banca Națională a României, unde s-a lansat un album al operei artistului, o expoziție cuprinzătoare la Sala de expoziții a Muzeului Satului, ca și acordarea unui premiu din partea fundației care-i poartă numele.

Manifestări multe, bine făcute de către oameni pricepuți și entuziaști. Bucurii mari pentru cei care au participat la evenimente și pentru spiritele importanților artiști omagiați. S-au cunoscut între ei pe acest pământ, iar acum, în Eternitate, spiritele lor s-au reîntâlnit într-un cenaclu al marilor valori. Interesant, maeștrii aceștia cinci au reușit să se apropie fiecare de vârsta patriarhilor, lucrând ca în tinerețe, dintre ei, unii nonagenari fiind erau încă activi.

Fie-le cinstită opera de adevărați Patriarhi ai penelului !

Plecat pe meleaguri străine încă din tinerețe, Eugen Drăguțescu avea să fie prea puțin cunoscut în țara natală, în condițiile unui regim care, după 1946 s-a închis sub propriul său scut, izolându-se în spatele Cortinei de Fier, calificând pe toți românii din afara granițelor drept trădători și dușmani ai poporului muncitor.

Să urmărim traseul vieții artistice a unuia dintre cei cinci mari maeștri omagiați la centenar.

Eugen Drăguțescu se naște la Iași, într-o familie de origine genoveză. Urmează cursurile Academiei de Arte Frumoase de la București, la clasa profesorului Francisc Șirato, unde, printre alți colegi se vor afla Nuni Dona (nepoata lui Delavrancea) și Natalia Dumitrescu (cea care, alături de soțul său, Alexandru Istrati, vor deveni legatarii testamentari ai lui Brâncuși). Dovedind de la începutul studiilor academice o mare înclinare către desen, având o abilitate cu totul remarcabilă în mânuirea creionului sau peniței, va atrage simpatia maestrului său Șirato, ca și a altor profesori de la Academia de Arte: Oscar Han, Cecilia Cuțescu-Storck sau marele desenator Jean Al. Steriadi.

Studentul Drăguțescu colaborează cu desene la importante gazete încă din al doilea an de studiu. Astfel, *Cuvântul liber*, *Vremea*, *Adevărul literar*, *Universul literar* sau *Timpul* și-l dispută drept un colaborator de mare interes. Să nu mai spunem că în timpul studenției va deschide o expoziției în Sala Mozart, de pe Calea Victoriei, unde au expus artiști de o mare reputație în artele vizuale, printre care avangardistul Victor Brauner sau marele fotograf, astăzi foarte cunoscut Europei, Aurel Banh.

Tânărul ambițios, bazându-se pe talentul său, nu se va sfii să expună lucrări abordate în diferite tehnici: ulei, acuarelă, desen sau gravură. Va avea succes de public, dar mai ales de critică, așa că va obtine un important premiu acordat de către Academia di Romania, din capitala Italiei, care-i va conferi o bursă, în intervalul 1940-1943, după ce la București obținuse mult invidiatul Premiu Simu pentru desen.

În 1944, se reîntoarce în țară, dar după un scurt interval petrecut în atmosfera încărcată, care domina, dealtfel, întreaga Europă, este trimis curator al unei expoziții românești în Germania. Aici, într-o situație politică și militară cât se poate de încâlcită, va fi internat în lagărul de la Krummhübel, unde, neastâmpărul său de creator nu-i dă pace, devenind responsabilul unei publicații: *Giulia*.

La finele războiului, în 1945, se va stabili definitiv în Italia. Este perioada în care, dealtfel, vor părăsi definitiv România, plecând cu burse în străinătate, tineri artiști care vor ajunge să fie apreciați în țările lor de adopție, cum ar fi: Horia Damian stabilit în Franța, la fel ca soții Natalia Dumitrescu și Alexandru Istrati, în Elveția Alexandru Padina, în Spania o vom afla pe Maria Droc, după cum Petre Șutianu va ajunge pe continentul latino-american, pendulând între Venezuela și Costa Rica. Este însă adevărat că față de toți ceilalți, acesta din urmă s-a reîntors către 1970, devenind profesor la Liceul Tonitza.

În cele două expoziții care-i sunt dedicate lui Eugen Drăguțescu și pe care le-am amintit în prima parte a acestui material, există o serie de particularități, care fac din respectivele manifestări o excelentă prezentare a ceea ce înseamnă un maestru al desenului. Să nu uităm un amănunt: Drăguțescu a fost redactor la *Marea Enciclopedie Italiană*, unde a răspuns de secțiunea de artă modernă și unde decenii s-a preocupat de grafica prestigioasei publicații.

Desenator înnăscut, a abordat fără nici un fel de reținere portretul, pe simeze întâlnind o serie de figuri ale intelectualilor din epocă: pianistul Carlo Zecci, marele pictor suprarealist-metafizic Giorgio de Chirico, poetul Giuseppe Ungaretti, pictorul Ion Mirea (stabilit și el în Franța), sculptorul Ion Lucian Murnu, academicianul Alexandru Rosetti, dar și a scriitorilor Felicia Marinca sau Ion Bănuță.

În marea lui pasiune pentru muzică, pictorul, desenând, a intrat în vibrația emoțională a șefului de orchestră, fie în cazul interpretării lui César Frank, la Stockholm, fie a lui Ravel pe același podium, dirijorul fiind nimeni altul decât apreciatul Constantin Silvestri. Există și câteva imagini cu un alt celebru compatriot, surprins la pupitrul dirijoral, maestrul George Georgescu.

Minunățiile Italiei nu-l puteau lăsa indiferent pe un artist de o asemenea statură. Există, deși în minoritate, uleiuri din Roma, augumentate cu numeroase desene din Veneția (nici nu se putea altfel !), Assisi sau Siena, ca și cele din Tivoli sau de pe însoritele plaje ale Peninsulei.

Sunt cunoscute în opera artistului și acuarele pline de farmec, executate în acel paradis al pictorilor români care a fost Balcicul.

Acest fascinant desenator l-a impresionat pe Tudor Arghezi, exigent cronicar plastic, el însuși cochetând cu desenul, care nota în 1943, în *Vremea*: „rapid și în răspăr, Drăguțescu concentrează o continuă pasiune și răzvrătire abruptă și explozivă."

Un alt condeier, la rândul său preocupat de arta plastică, Miron Radu Paraschivescu, nota în același an, în *Timpul*: „Drăguțescu aduce în plastica românească o febră a muncii, despre care Matisse spunea că este indispensabilă creației chiar atunci când există geniu".

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Redactor șef: Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu
(tel.: 0246.270.633; 0720350555, revistasud@yahoo.com)
Colectiv de redacție: Ștefan Crudu (secretar general de redacție), Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Gabriel Dragnea, Ciprian Necșuțu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu

ISSN 1224-7367
PREȚ 5 lei

Concepție grafică:
Raluca Tudor

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com;
0720 773209

Tipar: Oscar Print

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.